

**EXIMI-//VM PLANEQVE DIVI-//NVM OPVS
INCOMPARABILIS// Theologi Dionysij, professione
Car//thusiani, in quo opere contine[n]tur// quinque
humanae uitae specu//la**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1540

Specvlorvm Statvs Vitae humanæ. Liber II. De subditis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55481](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55481)

SPECVLO

RVM STATVS VITAE

humanæ. Liber II.

De subditis.

De vitio propria uoluntatis.

CAPVT .I.

CIRCA primum principale, uide licet circa materiam & uitij propria uoluntatis, tanquam fundamentum loco thematis accipio uerbum illud domini Iesu, quod est apud Lucam: Pater si uis, transfer

alicem istum a me. Veruntamen non mea uoluntas, sed tua fiat. Vnde dicit Hieronymus gloriosus: Vsq; in finem non cessat nos docere patribus obedire, & uoluntatem eorum uoluntati nostræ præponere, quoniam uoluntatem patris spiritualis ubiq; sequi oportet & hanc inquirere. Hoc ergo uerbum, scilicet fiat uoluntas tua & non mea, quod dixit ipse benedictus Iesus, forma, exemplum & meritum ueræ obedientiæ, quando passioni suæ finali appropinquauit, esse debet quasi signum in manu omnium religiosorum, & quasi appendix quid ob recordationem inter oculos eorum. Christus namq; crucifixus est quasi liber extensus ante oculos nostros, ut ad eius exemplar nos transcribamus in obedientia, paupertate, & tribulatione eius passioni

Luc. 12.
Hierony.

Exod. 13.

E nos

nos conformando. Vnde in Deuteronomio dicit Moyses: Erit uita tua quasi pendens ante te. Vita nostra Christus est, qui ante nos pendet sicut exemplar ante oculos scriptoris. Ipse est liber iste, de quo dicitur in Apocalypsi, qui scriptus est intus & foris, id est, in anima & corpore, & in summo margine nihil uacuum remansit in eo, quod non fuit exaratum. Plenus enim fuit tribulatione & miseria spiritu & anima, corde & corpore, singulis membris & sensibus. Clauis, spinæ & lancea quæ

Exo. 25 si penes fuerunt librū istū scribentes. O igitur claustralis audi quod tibi in Exo. præcipit: Inspice & fac secundū exemplar quod tibi in morte. i. in Christo monstratum est. Quasi diceret: Inspice exemplar Christi obedientiæ, quod tibi in morte caluarie monstrauit, humiliando se factus obediens usque ad mortem: uel quod tibi monstrauit in morte totius suæ excellentissimæ uitæ, & fac secundū exemplar illud ipsum efficaciter imitando. Si enim ait Greg. membra summi capitis. i. Christi sumus, eum cui connectimur imitari debemus, scientes quod quantum quilibet se imitatione obedientiæ & propriæ uoluntatis abnegatione hic ei conformare studuerit, tanto ei propinquior in cælesti patria & in claritate gloriæ familiarior apparebit.

Grego.

Verū ne ob defectū ordinis, in hac utilissima & latissima materia propriæ uoluntatis pertactada deuiemus, considerandum nobis est, quod propriæ uoluntati plene renūciare debemus, præcipue propter quatuor. Primo quia displicet deo. Secundo, quia placet diabolo. Tertio, quia nocet proprio subiecto. i. ei in quo est. Quarto, quia toti congregationi est periculosa & damnosa. Dico primo, quod propria uoluntas displicet deo, quia per hanc quilibet subditus propriæ sensualitati seu uoluntati inhærens, deo contumeliam & iniuriam facit. Nam sicut dicit Anselmus, quando monachus aliquid uult

**In lib. simi
liud.**

vel facit per propriam uoluntatem deo quasi coronam
 suam aufert. Sicut enim corona soli regi competit: sic
 propria uoluntas soli deo conuenit, quia solus deus
 quidquid uult, debet uelle propria uoluntate ita ut
 aliam quam sequatur, non habeat supra se. Iterum
 propria uoluntas summe displicet deo, quia per eam
 quilibet propriae uoluntatis deo dominium suum aufert.
 Vnde Gregor. Quasi a se iugum dominationis sui con-
 ditoris excutit, qui eius uicario per obedientiam sub-
 esse contemnit. Vicarij etenim honor siue contemptus
 redundat in dominum. Idem in registro ad Eusebium
 abbatem: Qui se contra praepositos suos erigunt, profe-
 sto ostenditur, quod esse serui dei contemnant. Orige-
 nes super Leuiti. Seruus si dño irreuerens sit, per hunc
 corporale dñm in dñm maiestatis contumeliam patat.
 Hoc etiam patet in Num ubi ait Moyses ad inobedien-
 tes & rebelles: Nō contra nos est murmur uestrum, sed
 contra dominum. Similiter hoc patet primi reg o sta-
 uo, ubi dixit dominus ad Samuelem: Non te abiece-
 runt, sed me, ut regnem super eos. Dicit ergo Grego-
 lib. suo de cōfictu uirtutū & uitorū: Sicut dñi obtem-
 perandū est imperio: ita humano necesse est subdi ma-
 gisterio. Ipse enim dicit: Qui uos audit, me audit: &
 qui uos spernit, me spernit. Ita, inquit, oportet: sed si
 talis esset, qui imperat per quem deus imperet. Sed A-
 postolus econtra: Non est potestas nisi a deo, quae au-
 tem a deo sunt ordinata sunt. Itaque qui resistit po-
 testati, dei ordinationi resistit. Quales enim debeant
 esse qui imperant, non est a subditis discutendum.
 Hæc ille. De quo etiā sic dicit Augustin. Eia sacerdo-
 tes dei, cauete ne deficiatis in tētationibus, cauete ne
 rebelles & inobedientes mihi sitis publice uel occulte, teros
 quia omnis potestas a deo est, & qui potestati resistit,

E n deo

Orige

Num. 16

Cap. 4

In sermo ad
suos presby

SPECVLVM

deo resistit, qui ad prelatos dicit in Luca: Qui vos audit, me audit: & qui uos spernit, me spernit. Non tamen ueni ut potestatem super uos haberem: sed tantum ut cum fratribus meis in solitudine uiuerem. Et ecce nunc episcopus sum. Cauete igitur ne mihi resistatis, quia omnes potestates, siue sint mundi siue ecclesie, a deo ordinatae sunt. Nam cum dominus leprosos mundasset ad potestatem eos misit, dicens: Ite ostendite uos sacerdotibus. Et ad Samuelem cum sperneretur a Iudaeis, ait dominus: Non spreuerunt te sed me. Et ad Moysem: Homo qui cum fecerit superbiam in sacerdotem, id est in prelatum, a iudice morietur. Haec Augu. Propterea consulit Hieronymus gloriosus cuilibet subdito, dicens: Praepositum monasterii timeas ut deum, diligas ut parentem, credas tibi salutare quidquid ille preceperit, nec de prelati sententia iudices tu, cuius officium est obedire & implere quae iussa sunt. De hoc etiam in **Li. 6. ca. 26.** Polycratice sic legit: Plane in insensibile principis statuum quidquam presumere quandoque crimine exitit laesa maiestatis, & morte acerbissima prout ueteribus placuit puniendum. Quis ergo in imagine dei, qui est princeps, malitia presumente impune offendet? Proinde consiliosissimum est illud Sapientis: In cogitatione tua regi non detrahas, & in secreto cubiculi tui ne maledixeris diuiti, quia aues caeli portabunt uocem tuam, & qui habet pennas annunciabit sententiam. Nunquam ergo quidquam licebit in opere aut uerbo, cum & ipsa cogitatio cubiculiq; secretum & sententia cordis arceatur, ne quid moliatur aut concipiat aduersus principem seu prelatum. Et subditur ibidem libro octauo ca. decimo septimo. Sicut imago deitatis princeps siue prelatus amandus uenerandus est & colendus. Et ideo ad istam pestem mortiferam propriae uoluntatis eui-
tan

tādā, reddere debent subditi praelatis suis obedienti
 am & subiectionem. Dicit Aristoteles quinto Ethico-
 rum, quod quilibet tenetur ei dare mercedem qui pro
 se laborat: sed praelatus laborat pro tota multitudine:
 ergo danda est ei merces a tota multitudine. Hæc
 autem merces est obedientia & reuerentia cum dile-
 ctione filiali. Vnde Petrus admonet: Regem honorifi-
 care. Et concordat Apostolus: Qui bene presunt pres-
 byteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui
 laborant uerbo & doctrina: duplici scilicet honore,
 ut eis obediatur & reuerentia exhibeatur. Multa
 legimus quæ ad paternæ reuerentiæ obseruantiam ef-
 ficaciter exhortantur, tam filios carnales quam spiri-
 tuales. Decius imperator, cum Decium filium suū im-
 periali diademate proponeret insignire, rēnuat. Decius
 junior dicens: Vereor ne si fiam imperator, dedis-
 cam esse filius. Malo esse non imperator & humilis fi-
 lius, quam imperator & esse filius indeuotus. Imperet
 pater meus, meum imperium sit parere humiliter im-
 peranti. Philippus inter Romanos imperatores pri-
 mus fidei Christianæ professor, Philippum filium ha-
 buit, qui cum esset patre uiuente & consentiente in im-
 perialem apicem sublimatus, summæ sibi gloriæ ad-
 scribebat, quod habebat patrem superstitem, cuius im-
 peris non minus humiliter obediēbat imperator, quā
 miles deuotus. Hermes Anathoclei regis filius, cum
 pater eius ageret in extremis, & a populo postulare-
 tur in regem, respondit se regni officium non debere
 præsumere quamdiu pater eius uiuere speraretur: cuius
 prudentia & reuerētia erat in administratione rei
 publicæ approbata. Volusianus imperator, Galli im-
 peratoris filius, licet cum patre suo imperaret, nihil
 tamen habere se commune cum patre proposuit, nisi
 E in quod

Cap. 7.

1. Petr. 1.

1. ad Timæ.

5.

Imperatorū
 quorundam
 insignis er-
 ga parentes
 obedientia.

Heb. 12

Valeriani
Impe. in pa
rentē impie
tas grauer
punita

Heb. 1. ca. 2

quod cum pater eius occideretur ab hostibus, se pro eo & cum eo permisit occidi. Ecce charissimi quanta reuerentia & obedientia filiorum carnalium ad patres suos carnales. Sed subditi in religione qui spirituales filij sunt, maiorem utiq; reuerentiam & obedientiam exhibere debent parentibus suis spiritualibus, scilicet praelatis, iuxta illud ad Hebraeos: Patres quidem carnis nostrae eruditores habuimus, & reuerabamur eos, nū multo magis obtēperabimus patri spirituum & uiuemus. Et ibidē capi. sequenti hortatur subditos ad praedicta duo, scilicet reuerentiā & obedientiā obseruandā, dicēs: Obedite praepositis uestris & subiacete eis. Ipsi enim uigilāt quasi rationē pro animabus uestris reddituri, ut cū gaudio hoc faciāt & nō gemētēs. Hoc enim nō expedit uobis. Declaratur etiā exēplis quantum sit execrabilis irreuerentiā atq; iniuria parentibus irogata. Valerianus imperator de cuius tyrannide beati martyres Sixtus & Laurentius, felici triūphare martyrio, quia quadā die patrē suū atrociter uerberauit, a Sapore rege Persarum captus, apud eū adeo ignominiosa seruitute cōsenuit, quod quoties rex ascēsurus erat equū, Valerianus humi accliuus cū in sellam dorso nō manibus extollebat, uitāq; in hac probrosa seruitute finiuit. De Absalon taceo, quia historia nota est uniuersis. Adramalech & Sarasar filij Sennacherib, quia persecuti sunt patrē suū, a regno expulsi, dati sunt in captiuitatem, in opprobrium & in mortē. Demetrius filius Demetrii regis patrē suum crudelissime persecutus, uagus & profugus sup terrā uitam miserā in exilio terminauit. Aristobolus quia matrē suam regnantem uinculis carceralibus mācipauit, in morte et sanguine fratris sui Antigoni, quē sup omnia diligebat, miserabiliter exspirauit. Quia in Polycra dicitur quod

quod parricidij species est & sacrilegij instar, parentis
 leges siue madata impugnare aut euacuare. Ex his &
 alijs innumerabilibus exēplis cōsiderēt subditi, quāta
 pœna merēt puniri, q̄ parētes suos spirituales, id est,
 praelatos, contumelīs siue iniurijs afficiūt & diffamāt
 detractionibus: si tā infauis euētibus puniuntur, in-
 iuriā parētibus carnalibus irrogantes. Est enim iustū,
 qd sic se habeat pœna religiosi filij spiritualis ad pœ-
 nam secularis filij carnalis: sicut culpa religiosi spiritu-
 alis filij, se habuit ad culpā carnalis filij & secularis: ita
 quod illa proportiōe, in qua culpa spiritualis filij, ex-
 cedit culpā carnalis filij, iustum est q̄ pœna spiritualis
 filij excedat pœnā carnalis. Utinam scirent omnes sub-
 diti spirituales praelatorū filij, q̄ grata, q̄ fauorabilis,
 q̄ suavis, q̄ amabilis & deo acceptabilis, sit erga spiritu-
 alem patrē affectio & subiectio filialis, q̄ uero execra-
 bilis & damnata atq; pœnalibus exterminanda suppli-
 cis irreuerētia & inobediētia in patrem spiritualem.
 Amoue à sole solis radiū & non lucet, riuū à fontibus
 & arefcit, ramum ab arbore & ficcatur, membrum à
 corpore & putrescit. Separa filiū à dilectione & sub-
 iectione paterna & iam non est filius, sed frater & col-
 lega eorum quibus dicitur, uos ex patre diabolo estis.
 In principio Esaia legitur, filios enutritui & exaltaui,
 ipsi autem spreuerunt me: ultimum autem uerbum
 eiusdem prophetae est, uermis eorum non morietur,
 & ignis eorum non extinguetur. Porro mihi uidetur
 degenerare filius, cuius uolūtas à paterna uolūrate dif-
 sentit. Hæc Petrus Blesē. Legit in historijs & gestis
 Romanor. quod quidā rex nobilis & sapiens uxorem
 duxit dilectam, quæ debitæ dilectionis immemor, tres
 filios genuit ex adulterio, qui semper patri erāt rebel-
 les, & in nullo obediētes nec similes. Deinde de se-

Historia de
 filijs in pa-
 ternū cada-
 uer seuien-
 tib.

SPECVLVM

misse regis unum filium genuit, quem nutriuit. Accēdit autem quod rex finito dierum circulo moreretur, corpusq; suum cū regali sarcophago clauderetur. Post cuius obitum filij supradicti pro regno litigauerunt. Miles quidam ueteranus quondam mortui regis secretarius hoc uidens, specialibus regni primatibus & militibus sic inquit: Audite cōsiliū meum. Expedi uobis ut corpus sepulti regis de sepulchro tollatur, & quilibet filiorū arcum cū sagitta paratum habeat, & quicumq; regem profundius sagittauerit, iste regnū habebit. Et placuit omnibus consiliū illud, & patrē suum de loco effoderunt, & ad arborem ligauerunt. Primus sagittam iaciēs manū dexteram patris grauius uulnerauit, quare tanquam hāeres futurus gloriabatur. Secundus torquēs sagittam propius in os sagittauit. Tertius autem cor patris perforauit cum sagitta, qui se putabat regnum prae ceteris fratribus suis sine omni lite certissime possessurum. Quartus uero cum attēderet corpus patris grauius uulneratum, ingemuit, & uoce lamētabili dixit: Absit a me, quod ego corpus patris mei aut uiuum aut mortuū unq̄ lādā, & osculatus est illud cum magna reuerentia & dilectione. His factis, reges, principes, simulq; totus mundus eundem iuuenem eligentes tanquam uerum heredem & regem in solio patris locauerunt, & alij tres filij omni dignitate erano priuati, quia probati sunt non fuisse regis ueri filij. Mystice per istos quatuor filios regis intelliguntur quatuor genera religiosorū, quorum tria excipientur ab hereditate filiorum dei. Nam per illum qui dexteram patris sagitta uulnerauit, significatur illi qui lingua sua patrem suum spiritualem scilicet praelatum diffamant, eiusq; bonam famā quae per dexteram intelligitur, detrahendo uulnerāt.

Et hi maledictionem Cham incurrunt, qui uerēda patris sui nudata non operuit, sed suis fratribus nuncia- **Gen. 14.**
 uit. Lepram quoque Mariæ incurrunt, contra quam dominus iratus recessit ab ea, & ipsam lepra percussit propter detractionem commissam in Moysen ducem & principem populi Israel. **Isidorus.**
 Isidorus libro tertio, de summo bono: Cham filij Noe sententia damnatur, qui suorum præpositorum culpas in publicum produunt, habituri Sem meritum & Iaphet, si reuerenter operierūt. Propter quod licet omnis detractione sit prohibita, tamen de prælatis & principibus fit specialis prohibito in Exodo, ubi dicitur: **Exod. 20.**
 Dis non derraheas, et principi populi tui non maledices. Deos ut glosa notat, sacerdotes populi aut iudices qui ecclesiæ principantur, uult intelligi. Cum enim, inquit, omnis detractione perniciofa sit, in illos tamen perniciofior est. Et recte dicuntur dñi, quia uices agunt dei. Prælati namque dicitur in Luca: Qui uos audit, me audit: et qui uos spernit, me spernit. De hoc uicio detractionis subditorū contra prælatos sic scribitur in Polytratico. Cum Apostolus uicia gentium multa enumeraret, nouissime & quasi in culmine malorū, siue profundo rectius dixerim, posuit detractores eosq; tanquam singulari nota diuinæ bonitatis hostes exprimens, quasi solos deo odibiles esse pronunciat. Veruntamen illos deo odibiliores inter ceteros esse crediderim, quia latentio odio amicitiam simulant, & detrahendo secreto suos prælatos insequuntur. Sed quos deteriores dixerim, an adulatores an detractores, nō satis liquet: utrunque tamen uicium apud antiquos inuenio morte mulctatum. Nam & Athenienses Thimagozam inter officia salutationis Dario regi more gentis illius adulantem capitali supplicio affecerunt.

Lib. 6. capi.
23.
Rom. 10.

SPECVLVM

& Lacedæmoniorum senatus Charistolum interim
 iussit, eo quod magnorum uirorum, id est, principū
 & prælatorum, facta carpere maluit quam palam ui-
 rili constantia arguere. Hoc enim apud bene compo-
 sitos semper licuit, ut quisq; suo iudicio uteretur pa-
 lamq; reprehenderet, quod nequaquam recte factum
 uideretur. Siquidem hanc reprehendendi licentiam
 charitate subnixā libertas approbat, & tyrānica dum
 taxat rabies perhorrescit & impedit. Ceterū nō est cō-
 tus conuiuentium nisi religiosissimus sit, quem liuoris
 stimulus non attingat. Vbiq; tamen qui il ustrioribus
 clarescunt meritis, alicui⁹ inuidiæ toxicato dente ro-
 duntur: sed præ cæteris, serui dños, prælatos subditi,
 • insequuntur. Nā sicut seruorū, ita & subditorū genus
 plerumq; querulū est, aut se iniuste premi aut indigne
 remunerari, aut officia male administrari causatur,
 raroq; inuenies qui in aliquo nō derratat præsentii,
 & si interdū omnia recte gerantur. Comicos relege, re-
 uolue Tragicos, familiā fere semper patri familias ui-
 debis ingrātā. At non mō in curiā, sed & in schola, &
 in claustrō, sed in capitolio morē hunc miraberis ob-
 tinere. Quæ uero ad gratiā sine inuidia uia expeditis-
 sima sit, senex docet in Andriā, dū filiū omnibus obse-
 qui, neminē lædere, refert. Ait quoq; sanctus Aug. qd
 dentē caninum uel euitabit cautissima humilitas, uel
 retōdet solidissimā ueritas, alia siquidē uirtute nemo
 detractionis declinat aculeos. Hæc ibidē. Per secūdū
 filiū scilicet qui patrē suū in os sagittauit, designatur
 illi qui prælato suo aliquid ipsis iubēti audacter respō-
 det nō faciā, uel cū murmure faciunt. Et de talibus in-
 uerecundis & audacibus maxime iuuenibus secundū
 sententiā beati Bernar. nō est spes. Nā dicit etiā Ambr.
 Sicut in uia seculi audaciā fortitudinē, ita in uia dei
auda-

Terent.
August.

Bernar.
Ambros.

Audacia debilitatem parit. Per tertiū filiū qui cor pa-
 tris uulnerauit significatur illi, qui occulte in corde suo
 cogitationes malas & murmurationes & temeraria
 iudicia suspicionēq; falsas contra praelatum suū por-
 tant & nutriunt. Contra quos dicit doctor ecclesiasti- **Ecc. 10**
 cus: In cogitatione tua regi ne detrahas, de illis scilicet
 aliqua mala suspicando uel temere iudicando, ne dum
 foris obloquendo, quod peius est. Itaq; nō solū uerbo
 talibus personis prohibet scriptura detrahere, sed eti-
 am cogitatione. Per quartum filium designatur per-
 fectus claustralis uerus dei adoptiuus filius, q quidqd
 a prapposito patre sibi praelato fuerit imperatum, sic
 accipit, quasi de caelo sit ore dei prolatum, nihil repre-
 hendens, nihil diiudicans, nil discutiens, in nullo peni-
 tus murmurare presumes. Et hic talem in fine leuabi-
 tur a principibus id est, a sanctis angelis dei & ab o-
 mnibus sanctis cū iubilo ineffabili in uitam aeternam
 suscipietur, dicente ad ipsum Christo: Veni benedicere **Matt. 25**
 patris mei, implesti humiliter quae praecipi, accipe li-
 beraliter quae promissi. Sed sciendū, quod hanc reue-
 rentiā & obedientiam exhibendam praelatis speciali-
 ter impedit inuidia. Vñ Ouid. in Metamorphoscos de-
 scribens inuidum, inter caetera dicit, quod summa ca-
 cumina carpit, quia semper cōtra superiores suos prae-
 latos inuidus quisque garrat. Et addit idem expector
 dicens, quod inuidia est uitium uilium personarum
 pro tanto, quia personae abiectae semper inuidet su-
 perioribus, & omnis inuidus ideo inuidet, quia se in-
 feriore alio in aliq, qd appetit, esse uidet. Inferior pla-
 neta eclipsat superiorē, et nō ecōtra, ut patet de sole et
 luna: ita regulariter illi q min⁹ ualēt in uirtutibus, &
 sunt meritis & gratiis interiores, obūbare nitē p in-
 uidiā et detractionē meliores. Et idco signāter ait Job;
 Paruulū

S P E C V L V M

**Iob. 5.
2. lib. Meta-
mor.**

Paruulum occidit inuidia. Et subdit ubi supra Ouidius dicens, quod inuidus flatu suo, id est, ex uerbo maligno polluit omnem populum & urbem quam attingit, hoc est monasterium quod inhabitat, & omnes de conuentu qui libenter ipsum audiunt, inficit, quia eos secum ad murmurandum contra praelatum inducit. Sed audiat talis quid Bernardus dicit libro suo de consideratione ad Eugenium papam: Si, inquit, is qui murmurat secundum animam mortuus est, qui instigat quomodo uiuit? Quasi diceret, nullo modo, sed damnabilius mortuus est, qui alium ad uitium murmuris instigat, imo sicut scribitur in libro de perfectione euangelica, Instigans alios ad murmurandum malo suo exemplo uel perniciosa detractione, similis est Lucifero, qui ex paradiso dei eiectus, nec in aere praenimitate matiae suae habitare permissus, in inferni detritus caliginem, uersutias suggerit omnibus demonibus per orbem uagantibus & insidiantibus uitae praecipue sanctorum. Idcirco secundum beatum Bernardum, nihil sic horrendum est, ut murmur in congregatione. Murmur enim ualde diffusiuum est, quia sicut uno porco grunnienti alij idem incipiunt: ita murmur unius facile facit alios murmurare. Sed audiant huiusmodi adhuc ad terrorem emendationemque ipsorum, quod dicat Ioannes Chrysostomus sermone. 7. super epistolam ad Hebraeos: Si, inquit, filij Israel terram promissionis intrare non potuerunt, qui tantas calamitates pertulerunt in eremo quia murmurauerunt, quomodo nos celum merebimur, si murmuratores fuerimus? Quasi dicat: Nullis meritis nullis laboribus murmuratores regnum caelorum acquirere possunt, teste beato Gregorio, qui dicit in homilia, quod regnum caelorum nemo qui murmurat accipere potest. Præterea quoniam ut

apud

Esaia. 21.

apud Esaiam scribitur, quod speculator idem praelatus
 annunciare debet supple subditis quacumque uide-
 rit, id est de scripturis diuinis cognouerit seu intellex-
 erit, ideo necesse mihi ad liberationem anime meae ui-
 detur, sanctorum doctorum autoritatibus ostendere
 subditis meis, imo uniuersis in sancta religione profes-
 sis, plures ipsius uitii murmuris malas & prauas condi-
 tiones. Prima est quod peccatum murmuris con-
 tra dicta uel facta praelatorum specialiter reputatur con-
 tra deum esse, ut dictum est. Vnde Gregorius: Qui con-
 tra suprapositam sibi potestatem murmurat, liquet quod
 eum redarguit, qui eandem potestatem homini de-
 dit. Cum enim omnis potestas sit a deo, sicut qui resi-
 stit potestati dei ordinationi resistit secundum Aposto-
 lum ad Romanos: ita qui murmurat contra eam, con-
 tra dominum dicitur murmurare. Propter quod sicut
 dicit Climachus: Cum tibi tua cogitatio suggerit diu-
 dicare prepositum, resili sicut a fornicatione, & omni-
 no huic serpenti non locum, non quietem, non introi-
 tum, non initium praebeas. Dicit uero ad draconem
 cogitationi principantem: O seductor non ego mei prae-
 lati, sed ipse meum suscepit iudicium. Non ego illius,
 sed ipse meus constitutus est iudex. Et sequitur ibidem:
 Noli admirari & stupere super id quod dicturus sum,
 habeo enim Moysen hoc una mecum praedicantem.
 Expedi in deum & non in patrem, hoc est, praelatum
 peccare. Deo enim ad iram concitato, praelatus nos fieri
 potest eum reconciliare, isto uero a nobis conturbato
 aliquem pro nobis deum exorantem & propitium facientem
 ulterius non habemus. Ex praedictis Climachi senten-
 tiis uenerabilis magister Gerardus Groet in una epi-
 stola ad quendam nouitium in domo Carthusiensi pro-
 pe Leodium eundem taliter admonuit dicens: Caue di-
 li

S P E C V L V M

Igitur, ne superiorē uel eius facta iudicaueris, uel ad
 malū interpretat⁹ fueris, & oē uerbū mētis tuę uel cogi
 tationē quācūq; cōtra superiorē suspicādo quodcūq; parū
 malū de eo uel de factis ei⁹ abhorre & poñce a te: sic co
 gitatiōem fornicādi horres uel abiñcis, & suade men
 ti tuę, quod omnes tales certissime a diabolo sunt &
 laquei diaboli. Nec admittas nec applaudas quemcū
 que monachum tibi dicentem mala de superioribus
 uel suadentem superiorem minus sapiēter uel minus
 bene agere, sed auertēs te mox ab eo ueluti a facie ser
 pentis concitus abscede. Vnde etiam in Polycratico li
 bro septimo, capitulo uigesimo, de eodem dicitur sic:
 Nos igitur maximam habemus sollicitudinem circa
 dei uera dogmata, & circa prælatorum honestatem
 seu reuerentiā, quia per eam maxima nobis dona
 dabūe a deo, & ea quę sunt firma habebim⁹ & quę nōdū ue
 uerere acqremus. Bñ autē uniuersa gerit & cōpeten
 ter, si rei seu operis principiū fiat decēs et amabile deo.
 Hoc autē futurū esse credimus, si sacrę obedientię uotū
 humiliter & simpliciter sine murmure custodiat. Se
 cūda praua cōditio murmuris est quod mutat statū religi
 osi in statū alium. Claustralis namq; murmurans in
 statuam uertitur. Statua uidetur esse homo & non
 est, talis uidetur esse monachus & non est. Ideo dixit
 Pastor in uita spargum: Qui querulosus est monachus
 non est. Ex quo patet quod murmur facit de mona
 cho nō monachū, quod est ualde horribile. Tertia est
 quia hoc fuit proprium uitium Iudæorum in deser
 to, in quo grauer & frequenter offenderant deum,
 scilicet murmurando contra Moysen & Aaron. Ita
 que subditi contra suos prælatos murmurantes imi
 tantur Iudæos, qui sunt a domino reprobati, quod
 est mirę insipientiæ. Vos autem charissimi non sitis
 obse-

obsecro imitatores Iudæorum, sed uenerabilium parentum beatissimi Ioannis Baptistæ, de quibus scribitur, quod erant iusti ambo ante deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus domini sine querela. Lucæ primo. Nolite murmurare inuicem, dixit saluator, ut refert Ioannes. Omnia facite sine murmurationibus, ut scribit Paulus ad Philippenses. Vnde dicit autor summæ uitiorum. Peccatum murmuris aliquando fuit Iudæorum, sed modo dicitur esse monachorum. Quarta est quod murmuratio corrumpit socios ad modum lepræ, animamque murmu-
 rosi leprosam efficit. Vnde Augustinus ad fratres de cremo, sermone tertio: Attendite fratres ne murmuratores sitis. Nam sicut lepra proprium corpus deuorat & sibi adherentes inficit, sic & murmuratio non solum seipsam, sed etiam cunctos audientes occidit. Igitur o fratres mei, o lætitia cordis mei, deponite murmuram, claudite infra dentes linguam, apponite custodiã ori uestro. Non enim ad monasteriũ uenistis ut murmuretis, sed ut mundanis omnibus cõculcatis, in monasterio sancte, iuste & pie uiuere ualeatis. Quod si non feceritis (quod deus auertat) melius fuisset quod nati non essetis uel non fuissetis, quia melius est omnino esse carere quã in inferno cum murmuratoribus & detractoribus æternaliter iacere. Hęc Aug. Quinta mala cõditio murmuris est, quia murmur est specialis dei offensio, a qua summe debent oēs homines cauere. Vñ hoc peccatũ non solum in futuro sed etiã in presenti deus horribiliter punit. Propter hoc enim Maria soror Moyse percussa est lepra. Num. 12. Hęc Maria quã murmurauit cõtra Moysen animã subditorũ significat, quã prælato obedire recusat, & recusando murmurat, & murmurãdo leprosa efficit, ut Augustinus ubi supra. Propter hoc peccatũ murmuris ignis diuinus accenditur.

Ioan. 6
Philip. 2

August.

Num. 12

SPECVLVM

- accensus deuorauit extremā partē castrorū. Num. 9.
 Propter hoc Dathan & Abyron absorpti sunt a terra
 uiuentes. Propter hoc caelestis iniuriæ ultor egressus
 a domino combussit ducentos quinquaginta uiros de
Num. 16. Choritis, eodem capite. Propter hoc misit dominus
Ibidem. serpentes igneos in populum, qui eos subito occide-
 bant. Hęc autem omnia in figura facta sunt nostri, scri-
 pra sunt autem ad correctionem ut non simus murmu-
 ratores, ut scribit Apostolus. Et sequitur ibidem: Ne-
Num. 21. que murmuraueritis sicut quidam eorum murmura-
2. Co. 10. uerunt, & perierunt ab exterminatore. Vbi Hierony-
 mus: Non murmuremus, ne nos dæmones uenenosis
 moribus saucient aut depascant. Porro de pœna mur-
Hierō. muratorum in futuro dicit Iudas Apostolus in episto-
 la sua: Hi sunt murmuratores querulosi secundum de-
 sideria sua ambulantes. Præmisit pœnam dicens: Qui-
 bus procella tenebrarum in æternū seruata est. Est au-
Quid sit mur- tem murmuratio querula cum impatiētia, in his quæ
muratio. homo debet facere uel sustinere patienter. Sexta
 est, quia hominem in quo est meritis bonorum operū
 suorum priuat, ita quod nihil sibi profunt. Sapientiæ
 primo: Custodite uos a murmuratione quæ nihil pro-
 deest. Murmur namq; quod fit contra deum uel contra
 eum qui est loco ipsius nihil prodest, quia quod potu-
 it esse meritorium, propter murmur fit demeritoriū.
 Quia cum monachus murmurosus ut patet ex prædi-
 ctis per August. in anima leprosus est, & per Bernardū
 secundum animam mortuus est, nihil deo gratū nec
 sibi ipsi meritorium operari potest. Verificatur quoq;
Esa. 59. in eis illud Esaiæ: Opera eorum inutilia. Vnde Valeri-
 us episcopus in quodā sermone: Quamuis, inquit, q̄s
 uitam fide muniat, scientia regat, castitate ornet, so-
 brietate componat, nihil est quod in homine deo pla-

ceat, si in toto corpore lingua per murmurosam et de-
 tractoriam locutionem displiceat. Igitur dilectissimi
 ne in uanum laboretis, habeatis silentium in corde,
 ne murmuretis: habeatis silentium in ore, ut non li-
 tigeris. Septima & ultima mala conditio murmu-
 ris est, quia excludit a regno celesti, ad quod maxime
 omnes homines debent suspirare. In cuius figura hoc
 peccatum filios Israel transeuntes per desertum exclu-
 dit a terra promissionis, licet promissa eis multoties.
 Omnes qui murmurastis contra me non intrabitis in
 terram super quam leuavi manum meam, ut habita-
 re uos facerem. Similiter hoc uitium in deserto reli-
 gionis illos qui murmurant excludit a regno celorum.
 Gregorius: Regnum celorum nullus qui murmurat
 accipit. Denique omne fere genus uitiorum, in murmu-
 re est inclusum. Nam qui murmurat, insinuat impa-
 tientem proximum odientem, aliorum facta audi-
 cantem, superbiam habentem. Et ideo dicitur ecclesia-
 stici decimo: Vir prudens & disciplinatus non mur-
 murabit correptus. Quapropter etiam frequenter de-
 citur in regula beati Benedicti: Ante omnia admonen-
 tes, ut sine murmuratiōe sint fratres. Ex istis patet bre-
 uiter quam detestanda & fugienda sit omnibus sub-
 ditis murmuratio tam cordis quam oris contra præ-
 latis. Et tantum de primo membro primi nostri prin-
 cipalis.

Num. 14

*Quod propria uoluntas placeat
 diabolo.*

CAP. II.

DIXI secundo, quod propria uoluntas sum-
 me placet diabolo. Iuxta illud Ecclesiasti-
 ci decimo octauo: A uoluntate tua auerte te. Si præ-
 stas

SPECVLVM

stas animæ tuæ cōcupiscētiās eius faciet te in gaudiū
 inimicis tuis. Vnde Eusebius homilia tertia ad mona-
 chos instruendos dicit. Non obedire & post proprias
 sensualitates ire, est diaboli facere uoluntatē hoc est
 uoluntarie sibi etiam in præsentī damnationem infer-
 re. Nempe sicut ille qui per obedientiam perfectē se
 abnegat & proprię uoluntati plene renūciat totus in
 holocaustum medullatum domino consecratur, totus
 quę uoluntas dei efficitur, qui per Esaiam dicit. Voca-
 beris uoluntas mea in ea, sic qui proprias uoluntates
 sequitur a deo derelinquitur & angelis eius, seducen-
 dus perdendus & deuorandus a diabolo, E contra in li-
 bro de gestis saluatoris decimo dicitur, quod quando
 monachus humiliter & simpliciter, cum negata pro-
 pria uoluntate perficit iustum specialis patris terret
 demones, fulminat in inferno, tremere facti omnes
 æreas, terrasque potestates. Et allegatur ibidem exem-
 plum de Athanasio magno qui centum demones ha-
 buit quadraginta annis ad tentationem, quos post
 resistantiam tanti temporis habuit, ad obedientiam et
 subiectionem & præcepto eius fecerunt trecentorum
 monachorum cenobium cū omnibus officinis, edu-
 centes aquam per aqueductus a longe, quia bonus o-
 bediens qui suo superiori in contradiete subicitur, &
 inferiora sibi possidet ipse subiecta. Hoc quodā nota-
 bili probauit exemplo alio. Legitur nāq; in dialo-
 go Seueri quod cuidā uolenti monasteriū quoddam ma-
 gne dispositionis intrare, cepit abbas proponere gra-
 ues istius discipline labores sua uero imperia dura. Il-
 le uero nihil his terroribus permoueri cepit, sed mo-
 gis ita, oēm obediētiam polliceri, ut si eū abbas in ignē
 ire præciperet nō recusaret intrare. Quā illius pfessio-
 nē ut abbas accepit, nō est cūctat⁹ probare prohentē.

Calu

Casu siquidē clybanus prope ardebat, qui multo igne succensus coquendis panibus parabatur. Hūc ergo fratrem illū iubet abbas intrare. Nec distulit parere præcepto medias flammās ingreditur, quæ mox audaci fide uictæ uelut illis quondā Hebræis pueris cessere uenienti. Et qui putabat arsurus uelut frigidus rore perfusus se ipse miratus est. Et Ioannes casianus de eodem sic ait. Nullo uicio tam præcipitem diabolus monachum pertrahit ac perducit ad mortē quam cum cū neglectis consilijs seniorum suorum suo sensui persuaserit iudicioq; confidere. Sed nullatenus decipi poterit quis non suo sed maiorū uiuit exemplo. Hæc ille. Itaque charissimi si desideratis ne unquā gaudeat de uobis inimicus uester diabolus, audiatis intelligatis & recognoscitis opereque imitari studeatis sanctorū antiquorū patrum conuersationē, de quibus Item Ioannes Casianus de institutione monachorum libro quarto capite primo, memorabile refert exemplum per hūc modum. Thebaide est cœnobium in quo quinque milia fratrum ab uno reguntur abbate in tanta obedientia qua non potest apud nos unus uel uni obedire, pro modico tempore. Nam tanta obseruantia obedientiæ regula custoditur ab eis, ut iuniores absque præpositi sui licentia aut permissu, non solum non audeant cellam progredi, sed ne ipsi quidem naturali necessitati satisfacere sua auctoritate præsumant, sicque uniuersa complere quęcunq; fuerint ab eo præcepta tanquā à deo sint cęlitus cędita sine ulla discussione festinant, ut nonnunq; etiam impossibilia sibi met imperata, ea fide ac deuotione suscipiant, ut tota uirtute ac sine ulla dubitatione ac cordis hesitatione perficere ea & consummare nitantur, & ne impossibilitatem quidē præcepti pro abbatis reuerentia metantur.

F ij Itaque

S P E C V L V M

Itaq; confidentes intra cubicula sua, & operi ac medi-
tationi studiū pariter impendentes, cum sonitū pulsant-
tis ostium, ac diuersorum cellulas percussentis audie-
rint, ad orationem scilicet eos, seu ad opus aliquod in-
uitantis, certatim ex suis cubiculis unusquisque pro-
rumpit, ita ut is qui opus exercet scriptoris, quam re-
pertus tu erit inchoasse literam, finire nō audeat. Sed
imperfectas literæ lineas derelinquens, non tam ope-
ris compendia lucraue sc̄ctetur, quàm obedientiæ uir-
tutem exequi toto studio atque æmulatione festinet,
quam non solum operi manuum seu lectioni uel silen-
tio & quieti cellæ, uerumetiam cunctis uirtutibus ita
præferunt, ut huic iudicent omnia postponenda. Et
unt uersa dispendia subire cōtenti sint, dummodo hoc
bonum, scilicet obedientiæ in nullo uolasse uideantur.
Siquitur eodem libro, quod sollicitudo principa-
lis superioris deputati ad custodiam & instructionē no-
uiciorum, hæc est, scilicet in dicto cœnobio, ut doceat
eum primitus uincere suas uoluntates, quem in his di-
ligenter exercens hæc illi semper imperare de indu-
stria procurabit, quæ senserit animo eius esse contra-
ria. Multis siquidem experimentis edoc̄i tradunt mo-
nachum et maxime iuniorem ne uoluntatem quidem
concupiscentiæ suæ refrenare posse, nisi prius per obe-
dientiam mortificare didicerit suas uoluntates. Ideo-
que pronunciant nullatenus præualere, uel iram, uel
tristitiam, uel spiritum fornicationis extinguere; sed
nec humilitatem cordis ueram, nec cum fratribus u-
nauinitatem perpetuam, nec firmam diuurnamque
posse retinere concordiam, eū qui prius uoluntates suas
non didicerit superare. Consequenter idem post præ-
dicta instruitur, scilicet in monasterio susceptus, nul-
las penitus cogitationes prurientes in corde pernicio-
sa con

Cap. 3

sa confusione celare: sed confestim ut exorta fuerint, eas suo patefacere seniori, ne super earum iudicio quicquam suae discretioni committatur: sed illud cred. re malum omne uel bonum, quod pronunciauerit senioris examen, Ita fit, ut in nullo circumuenire iuuenem callidus hostis uelut inexpertum ignarumque praualeat, nec ulla fraude decipere, quem prauidet non sua, sed seniorum discretione muniti. Alias quippe subtilissimus diabolus iuuenem illudere & deijcere non poterit, nisi cum eum seu per arrogantiam, siue per uerecundiam, ad cogitationum suarum uelamē illexerit. Generale namque & euidens indicium diabolice cognitionis esse denunciant, si eam seniori confundatur aperire. Hæc ille Gregorius in registro. Quisquis intrare æternitatis ianuam nititur, tentationes inas menti pastoris indicet. Eia ergo dilectissimi fratres, sequamur tota uirtutis instantia conuersationis exemplum sanctorum patrum, de quibus locuti sumus, & sollicita cordis & corporis castigatione, perfectaque propriae uoluntatis abnegatione procuremus, ut in æterna beatitudine de eorum societate gaudere ualeamus. Simus de facili ducibiles à propria sensualitate, à proprio sentimēto & proposito, ad sectandam uoluntatem nostrum præpositi exemplo Christi, qui sicut ovis non aperiens os suum ductus est & redactus de iudice ad iudicem, scilicet ab Anna ad Caypham, Caypha ad Pilatum, a Pilato ad Herodem, ab Herode iterum ad Pilatum. Ovis simpliciter & obedientissime trāsit sub uirga, sine baculo sui pastoris, sine quacumque remurmuratione, seu remorsione contra baculum pastoris, ut ducatur ad illa pascua & non alia ad libitum suae uoluntatis, sed ad quaecumque pastor eam ducere uoluerit. Sic uerus claustralis ovis Christi propria uoluntate ple-

SPECVLVM

ne resignatus, studet obedire ouina simplicitate in omnibus iuxta regulam suæ professionis deo & suis superioribus dei uices gerentibus, sine dijudicatione curiosa atq; remurmuratione periculosa regulæ & præceptorum. E contra nõ ouis Christi est, sed lupo & canis diaboli, subditus claustralis, qui huic baculo pastoris, id est, prælati remordet per impatientiam & murmurationem ad obediendum. Quod quidem ex superbia & præsumptione procedit: sicut sanies ex ulcere. Audiat qui huiusmodi est, quid flos doctorum Augustinus dicat de pertinacibus in suo sensu in epistola contra Faustum: Nimis, inquit, amare sententiam suam diabolica præsumptio est. Et subdit ibidem: Vita homines sumus, sed spe angeli sumus, quibus æquales in resurrectione futuri sumus. Quamdiu ergo non habemus defectionem angeli, non habeamus præsumptionem diaboli. Hæc scilicet præsumptio angelos deprestat, turrim euertit, linguam confudit, Goliath prostrauit, Aman suspendit. Nimirum præceps est qui intrare intendit, ubi alios cecidisse uiderit: & uehementer infrenis est, cui non incutitur timor alio pereunte. Seneca. Bonum est fugienda adspicere in alieno malo. Idem: Ex uitio alterius sapiens emendat suum. Contra hanc proprii sensus pertinaciam habemus memorabile exemplum de sancto Moyse. Qui cum esset à deo constitutus dux populi, & facie ad faciem loquebatur eum deo, sicut amicus ad amicum suum, ac per ipsum plenissime de omnibus doceretur, quæ ad regimen populi pertinent, maluit tamen hominis gentilis, Ietro uidelicet sacerdotis Madian, consilijs acquiescere, quam proprijs deseruire. Nam de indiscretione laboris cum argueri continuo acquieuit. Dixit enim illi Ietro: Non bonam rem facis, stulto labore consumeris, ultra uires tuas est

Flos docto.
August.

Seneca.

Exod. 5.

negocium, solus non poteris sustinere & cætera, ut ha-
 betur in Exodo. De hac etiam uirtute, scilicet regi de-
 bere non proprijs sed prelatorum consilijs, sic dicit ue-
 nerabilis magister Ioannes Gerson cancellarius Pa- **Ioan. Gers.**
 risi. in tractatu suo de decē preceptis, pertractās quar-
 tum domini præceptum, scilicet honora parentes tu-
 os. Contra hoc, inquit, præceptum grauitur peccant
 hi, qui nolunt superiorum suorum aut sapientiori ac-
 quiescere consilijs proprijs iudicijs innitentes. Proue-
 nit quippe graue peccatum hoc ex inobediencia & de-
 dignitati superbia, in deceptionem & errorem homi-
 nem inducens. Contingit namq; sæpius, ut aliquis hū-
 taliter deceptus superbia, tāta se reputet sanctitatis,
 ut humano consilio non indigere se credat. Fit proin-
 de ut deceptus homo ille per austeram uanis & indi-
 scretam abstinentiam, quam bonam esse credit, capi-
 tis furiam aut aliam infirmitatem incurabilē malo fi-
 ne perturus incurrat. Quo contra quilibet conuersus
 ad deū per feruētē charitatē ex humilitate debet se sup-
 ponere alteri, ppter deū, nō præsumens de seipso posse
 uoluntatem dei scire. Et difficile est, imo ut mihi aude-
 tur impossibile quod talis dānetur, dūmō iuxta præ-
 lati sui cōsiliū omnia desiderat ac laborat facere. Hæc
 ille. Videtur mihi perutile imo & necesse, præsentī lī-
 bellulo interferere duodecim considerationes à prædi-
 cto eximio uiro magist. Ioan Gerson in quadā epist.
 cuidā religioso ad instructionē suā missas, q̄s q̄s religio-
 sius, p̄fessus, p̄ seruationē cōsciētīe suæ sedulo reco-
 gitare debet. Cōsideret itaq; primo, q̄ dei p̄uidētia,
 q̄ in sui dispositiōe nō fallit, deduxit eū ad ordinē ce-
 lebrē et app̄batū, in q̄ iā ita p̄fess⁹ est post p̄bationē so-
 litam ut resilire fas non sit. Faciat ergo de pia ne-
 cessitate uirtutem gratuitam & meritoriam deoque

S P E C V L V M

acceptabilem, quia durum est si contra stimulum calcitret, sacrilegium quoque si uoluntatem suam rursus usurpet, quam in superiorum suorum manus dedit. Consideret secundo religiosus quisque, quod iam sibi uiuendum est non propria sed aliena uoluntate, quae tamen originaliter a sua uoluntate recessit. Non enim quisquam cum ad profitendum coegit. Sequenda est igitur deinceps aliena uoluntas, non praecipienda, non docenda. Consideret tertio, quoniam dominus bonorum nostrorum non eget, ac proinde melior est obedientia quam uictima. Propterea censeretur pro regula generali, illud esse melius, illud pulchrius, illud nobilius, illud utilius, delectabilius & honestius, quod est obedientiae proximius, sit illa res in qua obeditur uilis, abiecta, turpis, inutilis, laboriosa, uana, stulta, quamcumque libet inhonesta, peccato secluso. Exemplum

Philip. 2 fuit a domino nostro Iesu Christo, qui factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Exemplum in Esaia, qui regio genere & propheticum spiritu insignis ambulauit nudus, hanc existimans ut Hieronymus sententia aliter dicit, supremam nobilitatem, deo obedire. Unde & Agathes inculpara quod se gereret seruilem personam, respondit theologus: Summa ingenuitas haec est, in qua seruitus Christi comprobatur. Consideret quarto, quod aduersarius noster dia-

Seruire Christo summas est ingenuitas. bolus iuxta uerbum Petri tanquam leo rugiens circumcuiuit quærens quem deuoret. Non habet autem efficacius machinamentum, quam si homini suadere possit displicentiam sui status iam assumpti, iam professi, nunc sub uelamine maioris utilitatis in alia uocatione, ut in predicando, nunc sub figmento contemplationis, nunc sub arrogantiâ scientiæ amplioris, nunc sub umbraculo quod omnia sunt inutilia quæ prosequitur,

uigilia, ieiunia, cantica uocis cū similibus, quia deus solum inspicit cor, & ait. Et corporalis exercitatio ad modicum utilis est. Vt quid denique hæc perditio unguenti, quod poterat uenundari multo? Dicit hoc sibi qui se docere alios præsumit idoneum, & clausus tamen in cella tenetur. Cōsideret quinto, quod omnia suspecta sunt tanquam a dæmonio meridiano, quod se transfiguratur in Angelum lucis, ingesta & suggesta, quæ loci uel propositi mutationem ingerunt, & suadent directe uel indirecte, præcipue nisi manifestus sit in uia qua positus ambulabat obex eternæ salutis, qui ponit solum creditur dum cum hac uia & ipsa nõ stat salus. Cōsideret sexto quod schola religionis ualde distat a schola secularis inquisitionis. Dicebat hoc unus fratrum meorum alteri fratri suo & meo, dum simul in ordine Celestinorum morarentur. Frater hæc non est schola theologiæ uel philosophiæ, sed christiana disciplinæ; non uenisti ad doctrinam, sed ad disciplinam et bonitatem. Linque questiones scholasticas, quæ erudiunt intellectum, satis tibi sint regulares obseruationes nostræ, quæ accendere debent affectum.

Questiones
scholasticæ
linquendæ
monacho.

Consideret septimo, quod uiatores hic sumus non comprehensores. Sit igitur uiator ut uiator, non querat hic quæ pro præmio in uia qua sito dantur in patria, comprehensio scilicet diuinitatis sine phantasmate, sine labore, ubi nec languor, nec senium, & cætera. Dicamus cum Apostolo: Nihil iudicauit me scire inter uos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum. Sufficiat nobis hic corporaliter ambulanti per corporalia transire per fidem & spem & charitatem in æterna siquidem in speculo & enigmate, quousq; ueniat dies illa, ubi sponsus pascit & cubat in meridie, qñ uidebimus facie ad faciẽ, sicuti est, & similes ei profus

S P E C V L V M

Pl. 123.

erimus. Consideret octavo, quod in illa die primi specialis examinis & nouissimi generalis non interrogabimur, quantum fuerit intellectus noster acutus & eruditus, sed quilibet fuerit & quam simplex quam pius & spontaneus humilis & deuotus ad deum noster affectus, demum quam efficax & obsequiosus in eius mandatis effectus. Hoc uiderat qui dicebat: Omnis consummationis uidi finem latum mandatum tuum nimis. Quod quidem mandatum est charitas non cognoscendi uanitas. Consideret nono ex praemissis, quoniam omne studium suum resolui debet ad effectum, ut nihil studeat, nihil legat, nihil cantet, nihil meditetur, quod non ordinetur ad inflammationem affectus, quoniam in hac inflammatione consistit supremus apex theologiae iustitiae traditae per Dionysium & reuelatae sibi & alijs per spiritum sanctum. Sed neque fugabuntur sanctas per studium, sed per desiderium per affectum scilicet & non intellectum, quoniam necesse est intelligentem fantasmata speculari. Consideret decimo, quod haec inflammatio affectus non expectanda est ab homine, propterea non suspiret ad hunc uel illum doctorem, praesertim uiatorem, ut dicat felix esse ex conuictu talis unius. Suggestiones huiusmodi saepe sunt diabolicae procurantes inquietudinem. Scio expertus de quodam professo, qui prius ardentis studij in seculo de progenie nedum illustri sed regia, conquirebatur, quod tempore suo non esset alter Hieronymus, quem posset audire peruenturus ex eruditione sua ad scientiae perfectionem, quasi non esset tempore suo doctor etiam in ianuis qui sufficeret doceret eum, quasi propterea religionem intrasset, non ad lamentum, sed ad documentum. Recolo tristis, quod dum pia sollicitudine dicerem, me suspicari ne talis ardor sciendi

sc

Et ab instinctu malo, respondit indignabundus quæ
 uoluit & recessit. Quo benedicite deus quo recessit? O
 quam paulo post tempore factus apostata sub spe-
 cie religionis arctioris, tandem absque ullo uerecun-
 dia uelo habitum omnem religionis abiecit. Misere-
 atur illius imo & mei & omnium nostrum deus, cum
 periculum par aut maius seclusa pietate dei imminet
 ceruicibus nostris. Sit hoc inducium non ad contu-
 m. liam uel improperiũ, propitius sit deus, sed ad cau-
 telam & exemplum non plus sapere quàm oportet, &
 ut semper meminerimus psalmi illius: domine nõ est *Psal. 130.*
 exaltatum cor meum, &c. Consideret undecimo iu-
 xta præmissa, qualis exercitatio sibi tenenda sit. Pri-
 ma siquidem ut adimpleatur opus dei, sic enim nom-
 natur in regula ecclesiasticum officium uel seruitium
 Deinde si quid erit residuum temporis ordinatur ad
 uacandum sibi post necessitates corporis quæ multæ
 sunt. Hoc sub breui uersiculũ complexus est documen-
 tum aliquis dicens: Fac opus inunctũ, deinde uacato
 tibi. Sit tñ adhuc ista uacatio taliter practicata in o-
 cio deuotiõis, ut nõ reddat ineptũ p lachrymas aut ali-
 am corporis uel cerebri debilitationẽ exercitiũ actio-
 nis in officiõset cãticis. Cõsideret postremo qd ex quo
 monachus factus est & desijt esse secularis, ut monachus
 saluabitur, aut aliter omnino non saluabitur. Sed heu *Epist. 1420*
 sicut conqueritur Petrus Blesensis: Legimus in libro
 quotidianorum euentuum, quod in his qui euomue-
 runt seculum .frequentè amor seculi reciduat, sua-
 que reedificantes Iericho, quam in primitiua con-
 uersione subuerterant, ignem & cineres ambitionis
 suscitant iam sopitas, ppriãq; uoluntatem repetunt,
 quam pro regno cælorũ uendiderũt. Hac ambitiõẽ &
 ppriẽ uoluntatis p̄tinacia periclitãt frequẽter scioli .i.
 quæ

SPECVLVM

2. Timoth. 3

qui putant se aliquid scire, quos pauca literatura sua facit insanos & preuaricatores obseruantia regularis, & iuxta Apostolum semper discentes, & nunquam ad ueritatis scientiam peruenientes. Siquidem de causa illuminationis fecerunt sibi materiam cecitatis Ingressi enim praeceptam proprii sensus & senti menti uiam, in qua nihil non tenebrosum, nihilque non lubricum est, ruunt in profunda mortis per praecipitia propriae uoluntatis. Alta quippe sapere mors est, & facile periclitatur qui se in alto perspicuus obstupescit.

Eccle. 19

Sed iuxta uerbum sapientiae, melior est homo minoratus sapientia & sensu deficiens in timore, quam qui abundat sensu & transgreditur legem, Hae dilectissimi fratres, pio corde meditantes, sapientissimi Salomonis semper memores estote consilij, qui uniuersos admonet dicens, ne innitaris prudentiae tuae. Vbi Hieronymus dicit, quod prudentiae suae innititur: qui ea quae sibi agenda uel dicenda uidentur, patrum decretis praeponebat. Non talis erat uenerabilis ille Lanfrancus caethuariensis archiepiscopus omni scientia seculari perfecte imbutus, in cuius gestis legitur, quod quadam die dum monachus in lectorio Herluini ad mensam legeret, quoddam inter legendum dixit sicut dicere debuit, quod praesidenti non placuit, & aliter dicere iussit, uelut si dixisset docere media producta, sicut est, & iuberet eam breuiari. Non enim prior ille literatus erat

Prou. 3

Sed uir sapiens & sciens magis obedientiam in Christo debere, quam Donato dimisit quod bene pronuntiauerat, & dixit quod recte dicere iuebatur. Exemplo huius sancti descendere debet uerus obediens per humilitatem ab omni reputatione propriae cognitionis, ut sapienter nouicius & inscius uideatur. Conetur obedire Hieronymo monenti: Discamus in terris quorum

quorum nobis scientia perseveret in cœlis, Quæ autē
 scientia hæc sit in terris discēda, declarat Bernardus Bernard.
 super missus est, dicens: Disce terra subdi, disce humi
 liari. Ita propriam uoluntatem euomas, ut non reuer
 taris ad uomitum, ita te configures & complantes si
 militudini & obedientiæ Christi, ut sis mortuus mun
 do, mortuus à corde tuo, & uita tua feliciter abscon
 datur in Christo, Obedientia quæ filium dei decuit,
 non sit quæso, tibi dedecori. Non est enim seruus ma
 ior domino suo. Hoc ergo in te sēnētias, qđ & in Chri
 sto Iesu, qui cum in forma dei esset, formam serui ac
 cepit, & usque ad ignominiam crucis & pœnam cur
 sum obedientiæ limitauit. Tu uero cohumiliatus &
 compaupertatus domino maiesiatis, uagam & liberū
 tuæ uolūtatis arbitriū subijce p̄ eo gratitate seruituti.
 Si recolas, quanta sustinuerit pro te & si millies te dare
 posses ad mortem, non sufficeres tamen ad pœna re
 spondere, quid enim retribuēs puluis et uermis domi
 no gloriæ, qui pro eo animam suam in morte conclu
 dit, ut beatitudine fruermur, quam nec oculus uidit,
 nec auris audiuit. Ea propter omni propria uolunta
 te deposita studeas moribus & uita implere Carthusi
 ensem & monachum. Dicit sanctus Fulgentius episco
 pus: Veri monachi sunt, qui iustificatis uoluntatibus
 suis parati sunt, nihil uelle, nihil nolle: sed abbatis tan
 tummodo cōsilia uel præcepta seruare. O quot in mis
 siones facit per angelos suos malos Lucifer princeps
 tenebrarum aduersus hanc præclaram uirtutem scili
 cet sanctam obedientiam. Circuit Sathan iste quærēs
 quem deuoret. Inuenit religiosum deditum obediē
 tiæ, si potest acerrere satagit, ut iste sub intentione bo
 ni scilicet uacādi suauiori & crebriori deuotioni post
 ponat opus iniunctum. Sic impedit iste neq̄, scit enim

S. Fulgētius

Psal. 77

SPECVLVM

quod inutiliter, imo noxie fuit non iussa, præceptis & iniunctis omisissis. Indiscrētus importunus est prælat⁹ aut insultās demon, & murmur inducēs cōtra præpositū, ut mētē subditi faciat dissuauē, & ex tēdio retardet iniūctū obediētiæ opus. Sed scit uere obediēs, q̄ neque sterilitas iniūcti operis, neq; importunitas aut ignorantia præsidētis adimit meritū obediētiæ. Scit, q̄d qui præcipientē prælatū iudicat terrā sursum, cælū uero deorsum uertit, & eodē instāti factus est iudex & reus, dñs & seru⁹. Scit deniq; uere obediēs, q̄ q̄ possidet in se propriā uolūtātē, & tētatiōes suas p̄lato suo abscondit, tenet infra uiscera sua dānationis mortē. De predicta materia utilissima sic admonere curauit magist. Gerardus groet carthus. illū, de quo supra: Monachus, inq̄, debet humiliter esse obediens superioribus & suo sensui non inni⁹, nec suæ discretioni uel exercitio spirituali; sed ea deuotiōe et exercitio uti quā uel superiores suadent, quia hoc securū uile humile & fructuosum est. In hoc enim suæ uolūtati renūciat. Nā perfectius est facere minus ex obedientia, q̄ maius ex propria uoluntate, & efficit illud minus bonū maius bonū. Multi cadūt, qui propriā sequuntur uolūtātē, & sunt quasi propria rē seiplos possidētes. Possidere autē propriā uolūtātē uel propriū sensum, uerius est apostasia atq; deterius, q̄ relinquere habitū uel claustrū, quā essentialius est religiōi uotū obediētiæ, q̄ locus aut habitus. De huius obediētiæ uoto ab omnibus religiosiis p̄fessis fideliter reddēdo admonitio datur in Deutero. **Deuter. 24.** Votum q̄d uoueris deo non tardabis reddere. Ratio dat Ecclesiasti. 5. Quā deo displicet infidelis & stulta promissio. Periurū est enim iuramentū frangere, ut dicit sanctus Thomas secūda secūde in materia de uoto, sed non reddere deo uotū infidelitas est. longe detestabilius peccatū, q̄ periurū, Obe

Obediencie autem obseruatio sumitur a consilio saluatoris apud Mattheum. Si quis uult post me uenire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam & sequatur me. Ille enim solus perfecte se abnegat, qui propria uoluntati plene renunciat. Voluntas enim ita in hominis potestate est, quod a nullo alio extorqueri potest. Nullum igitur tam suaue holocaustum deo offerri potest, sicut praescindere a se illud, quod summe suum est, dominium scilicet propriae uoluntatis. Et sequitur in praedicta epistola: Verba praecepta & consilia debet monachus a superiori accipere prompta uoluntate, ac si a deo metipso acciperet. Nam deus sua prudentia prouidit & ordinauit ab aeterno, quod in tali tempore talis monachus per obedientiam talis superioris saluari debeat. & qui in hoc resistit, ordinationi diuinae resistit. Non enim sine causa & utilitate magna superior potest esse portatus. Non enim haberet potestatem, nisi esset ei data de super. Etiam si superior malus esset, dummodo recte in oppositum diuini praecepti minime praeciperet, audacter & confidenter superiori cor fice, & quale te habet, tale te reputa. Si te condemnauerit, te condemnata, si te iustificauerit uel saluauerit, in uirtute dei & superioris & eius meritis ac iustorum precibus te solutum & iustificatum habe. Hae ille. Formam etiam huius perfectae obedientiae & plenae resignationis uoluntatis propriae in illa famosa & uirtuosa Gemira Criseldis de Italia habes, quae praeceptum aliqd quicquid audiens a uiro suo respondit: In ipso, inquit, domus tua introitu uestes totaliter & uoluntates affectusque meos exui, tuos indui. De omni ergo re quidquid tu uis & ego uolo, nec consensum meum quaeras de ulla re. Nepe si future tuae uoluntatis essem praescia, etiam quod id esset, ante & uelle & facere inciperem, quod tu uelles aut fieri praeciperes

Matth. 10.

Criseldis Tale insignis erga maritum obedientia.

Climacus.

In lib. de uir
ginitate.

peres. Nunc autem animū tuum quem præscire non
possum, libens sequor. Sic secundū Bernar. uerus mona-
chus operando præuenire debet uoluntatem & præ-
ceptum sui prælati. Est igitur sciendum, quod secun-
dum Thomam cuiuslibet religioso est uoluntas sui su-
perioris præceptum, non tantum illa quam ex uerbis
suis exterius audit, sed etiam illa quam interius in cor-
de interpretatur seu intelligit. Et ergo tenetur quili-
bet religiosus in omnibus agere, non solum sicut audit
prælatum suum dicere aut præcipere, sed etiam sicut
interpretatur & æstimat ipsum uelle. Vñ Climachus
Quando absente eo qui præest, uultum ipsius imagi-
namur hunc nobis adsistere putantes, & omnem col-
locutionem, uel sermonē, uel cibum, uel aliud quippi-
am, quod eum suspicamur odire in nobis, auertimur,
tunc agnoscimus quia legitimam obedientiam uere
exequimur. Et iterum: Si uere prælegisti, inquit, tolle
re Christi iugum, ante omnia te uolo obedientiam ex-
ercere. Sicut enim ferrum fabro, ita & monachus sci-
psum tradere debet & subiectus esse prælato. Excitet
nos ad hanc perfectam abnegationem sententia beati
Augustini sic dicentis: Quicumque secundum se uult ui-
uere & non secundum deum eiusque uicarium, simi-
lis est diabolo, qui secundum seipsum & non secundū
deum superiorem suum uiuere uoluit. Item Bernar-
dus: Væ semel & uæ iterum crucem domini portantibus,
& non sequentibus illum. Christus ne perderet
obedientiam, perdidit uitam. Vos estis charissimi fra-
tres, qui portatis crucem domini multiplici rigore et
labore ordinis, sub cuius regula p̄fessi estis, sed ipsum
minime sequimini, si non penitus uoluntates pro-
prias abnegatis. Quam prompti autē & perfecti esse
deberetis, o dilecti filij, mihi indigno peccatori com-
missis

missi in hac uirtute obedientia, perpendere potestis, ex eo quod monastica professio a sanctis dicitur secundus baptismus, & hoc propter uotum obedientia cum abrenuntiatione totius propriae uoluntatis quod excedit omne genus satisfactionis etiam publicae penitentiae, ut habetur in decretis distinctione 33. quaestione 2. canone ammonere. De quo sic scribit magister Gerardus Groet ubi supra: Item, confide quod per introitum religionis cum proposito perseverandi & mutandi uitam, qui est quasi secundus baptismus secundum Bernardum in libro de praeepto & dispensatione, & etiam secundum alios doctores, & ut in collationibus patrum habetur, remittuntur tibi tam quo ad culpam quam ad poenam penitus omnia peccata. Et ergo sic renatus denuo & de nouo mundatus & rebaptisatus in spiritu, custodi te deinceps forti custodia. Haec omnia, dilectissimi supradicta intelligentes ad opere perficientes ueri carthusienses sumus uerique Abraham patris obedientiae filii, & in consortium filiorum dei ueraciter adoptati, quia & omnes sanctae religionis professores qui nos praecesserunt, per hanc uirtutem perfecte obedientiae iustificati sunt, membraque Christi effecti, qui dixit: Non ueni facere uoluntatem meam, sed uoluntatem eius qui misit me. Ioannis sexto. Exemplo huius uerbi obedientissimi domini nostri Iesu, & etiam uerbi praesumpti, scilicet, pater si uis, transfer calicem istum a me. Veruntamen non mea uoluntas fiat, sed tua, dicat semper uerus obediens ad praetatum suum: Fiat uoluntas tua non mea. Hoc namque uerbum benedictus Iesus ad patrem suum in humili sua annulatione locutus est. Et hoc uerbum erat Christo delectabilius & honestius, deo patri amabilius, nobis que utilius & diabolo scandalosius, quam aliud quod

Professio
monastica
secundus ba-
ptismus.

cunq̄ue uerbum quod Christus unquam dixerat, q̄oia
 in abnegatione suae uoluntatis secundum humanita-
 tem omnes redempti sumus & saluati. Adhuc replico
 sic. Religiosus quilibet professus diligēs reddere deo
 perfecte uota sua quae distinxerunt labia sua & praeci-
 pue uotum obedientiae, propter quod maxime sibi re-
 mittuntur omnia peccata commissa in seculo, quia sta-
 tus monasticae religionis propriissime dicitur status
 penitentiae. Quod ut conuenientius ostendatur, acci-
 piendum est illud quod dicit Augustinus decimo
 de ciuitate dei uidelicet quod religio non quemlibet,
 sed cultum dei significare uidetur. Cultus autem soli
 deo debitus in sacrificij oblatione ostenditur. Offeritur
 autem deo sacrificium de exterioribus rebus, quan-
 do eas aliquis propter deum largitur, secundum illud
 ad Hebraeos ultimo: Beneficientiae & comunione no-
 lite obliuisci, talibus enim hostijs promeretur deus.
 Offeritur etiam dño deo de proprio corpore, dum sci-
 licet qui Christi sunt carnem suam crucifigunt cū uis-
 cīs & concupiscentijs, ut Apostolus dicit ad Galatas
 Exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem deo pla-
 centem. Est autem etiam sacrificium tertium deo acce-
 ptissimum, quando aliquis spiritum suum offert deo,
 secundum illud Psal. Sacrificium deo spiritus contri-
 bulatus. Sed sciendum, quod sicut Gregorius, super E-
 zechielem dicit hoc inter sacrificium & holocaustum
 differt, quod omne holocaustum sacrificiū est, sed non
 omne sacrificiū holocaustum. In sacrificijs enim pars
 pecudis, in holocausto uero totū pecus offerri cōsue-
 uit. Cū ergo suū aliqd aliqs deo uouet et aliqd nō uo-
 uet sacrificiū est. Cū uero omne qd̄ habet, omne quod
 uiuit, omne quod sapit omnipotenti deo uouerit ho-
 locaustum est. Quod quidem impletur per tria uota
 monastica

Galat. 5.
 Rom. 7. 1.

monastica, uidelicet paupertatis, cōtinētia, & obedi-
 entia. Vnde manifestum est, eos qui huiusmodi uota
 emittunt, quasi propter holocausti excellentiā anto-
 nomatice religiosos uocari. Per sacrificij aut oblatio-
 nem secundum legis mandatū satisfacere oportet pro
 peccatis, prout in Leuitico expresse iubetur. Sicut igi-
 tur holocaustum est perfectū sacrificium: ita per uota
 præmissa homo perfecte deo satisfacit, cui de exteri-
 oribus rebus et de proprio corpore & de proprio spiritu
 holocaustū offert. Ex q̄ patet, quod religionis status
 nō solū perfectionē charitatis, sed etiā penitentiā per-
 fectionē continet, intantum, quod nulla peccata sunt
 tam grauiā, pro quibus posset imponi pro satisfactio-
 ne religionis assumptio, quasi religionis statum om-
 nem perfectionem satisfactionis transcendētē: tñ
 in commutatione satisfactionis quantumcūque gra-
 uis, consulitur religionis ingressus, ut patet xxxiii.
 q. ii. ca. ammonere, ubi Stephanus papa quendā qui ux-
 orem suam interfecerat, inducit ut ingrediatur mona-
 steriū, & humiliatus sub manu abbatis cuncta obser-
 uet quæ sibi fuerint imperata, alioquin iniungit sibi
 grauissimā penitentiā si elegerit in seculo remanere.
 Igitur ut illi qui statū religionis ad penitentiā pera-
 gendā ingressi sunt, deo per uota præmissa perfecte sa-
 tisfaciant, holocaustū de exterioribus rebus & de pro-
 prio corpore necnon de proprio spiritu offerētes pro-
 pter uotū obediētiæ q̄ p̄fessi sunt, cōperit ipsis quæ ad-
 modū in regula beati b̄ndicti habet, uolūtātē, propriā o-
 dīre, alterius sequēdo uolūtātē p̄ceptis abbatis in om-
 nibus obedire, etiā si ipse qd̄ absit aliter quā debet agat
 memores dñici p̄cepti, qd̄ est quæ dicūt facite &c. Qm̄
 boni nō quēlibet hōim, sed ipm̄ dñm in hoc p̄cipiētē
 audiūt obediēter, ideo audiūt utiliter etiā qui utiliter

Mat. 23

¶ agunt

SPECVLVM

**Greg. super
Ezech.**

agunt. Multis itaq; profunt docendo, quæ nee faciunt, sed longe plerisq; prodesse faciendo quæ dicunt. Doctrina enim magistri uel doctoris nunq; est accepta quo ad mores saltem, nisi prius eius uita fuerit approbata, iuxta dictum Grego. Sermo docentis dulcedinē non habet, quem uita reprobā intra conscientiam remordet. Item ibidem: Qui uerbum dei loquitur, prius studeat qualiter uiuat, & postea colligat ex uita, quæ & qualia dicat, quia ad hoc ut seruetur ueritas prædicandi, necesse est ut teneatur altitudo uiuendi. Pro omnibus his iam dictis atq; dicendis, filios obedientiæ meæ & omnes ac singulos, ad quos forte præsens tractatus peruenire contigerit, rogo in uisceribus Christi, & in charitate non ficta. hoc sentire in se, quod &

Philip. 2.

in Christo Iesu, ut sicut pro nobis exinaniuit se formam serui accipiens, sic se pro Christo humiliet in obsequium seruitutis, ut exhibeant corpus suum hostiam uiuam, sanctam, deo placentem, ut tota eorum sensualitas a ratione absorpta spiritui subiiciatur ad seruiendum deo uiuēti. Sensualitas est mulier, ad quam dicitur: Et ad uirum erit conuersio tua. Tota itaq; ratio humilietur, totus intellectus captiuetur in obsequium Christi. Indixistis propriæ carni bellum, contendentes non esse quod estis, & recuperantes fortiter quod in prima origine perdidistis, ut rapiatis per uiolentiam regnum cælorum, & intrudatis uos in hereditatem sanctorum. Cum Samaritana reliquistis hydriam concupiscentiæ, & in uobis spiritualem uestram Hiericho destruxistis. Sicut scriptum est: Maledictus qui re-

Ioan. 4.

Iosue 6.

edificat Hiericho: Tu igitur charissime frater, qui te dedisti professioni monastica, manū tuā misisti ad fortia, utere consilio sapientis, & in iuce in compedes pedē tuum, ne acedieris a uinculis eius. Recolas, quia uir
obe-

diens testimonio sapientiae loquitur uictorias, dū de diabolo per obedientiae bonum de mundo ac de seipso triumphat in Christo. Sine omni exceptione, sine omni murmuratatione faciat regulae professor quod iniungitur sibi. Quid uero uel quale, uel quantum, sit quod iniungitur, nō discernat, alioquin praesumit comedere de ligno scientiae boni & mali. Nihil ergo discernat. Sit indiscretus, ut intelligat: sit stultus, ut sapiat: nec reputer iniuriosum, si quandoque correctione contristetur aut uerbere, qui per inanem laetitiam immoderatus frequenter se recolat excessisse. Omnis disciplina in praesenti amara est, sed in futuro facit fructum **Heb. 12.** pacatissimum iustitiae. Lentescens in uia domini a pastore suo durius increpari sustineat, stercoribus enim bouum lapidandus est piger. Qui ergo spiritu dei ducitur, cum aequanimitate sustineat corripientem magistrum, & si dura sunt ei quae audit, reputer se de prioribus esse dignum. Impunitas equidem est negligentiae filia, contumaciae mater, radix peccati, nutrix inobedientiae & propriae uoluntatis, mortis aeternae praebula, praeparatrix inferni. Per impunitatem subditorum malitia conualescit. Per hanc in suis stercoribus miseri computrescunt, atque peccatorum suorum bibentes urinam, gloriantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis. Sane praelati consilia & mandata, ac terribilia dei iudicia uerba reputant, nec mortis aeternae supplicia timent, donec pernicioso nimis experimento cognoscant per in terminabiles craciatus, quod obediendo acquiescere aut timere noluerant. Ponite ergo corda uestra super uias uestras, ne sitis terra proxima maledicto, quam percutiat dominus spiritu oris **Heb. 6.** **Psal. 9.** sui. Iudicabit enim dominus fines terrae, & hominem in suis operibus comprehendet, cum singulari tamen

G in distri

S P E C U L U M

Leuit. 19.

distinctione fiet iudicium de religiosis & claustralibus, quos deus segregauit in hereditate sibi. Vnde ipse dicit Leuitis in figura religiosorum. Eritis, inquit, sancti mihi, quia ego sanctus sum, & separaui uos a ceteris populis ut essetis mei. Curemus igitur charissimi, ut quales humano ore & iudicio dicimur ac reputamur, tales in oculis dei ueraciter simus, atque in iudicio extremo inueniamur. Nam cum in iudicio Christi corpus suum exhibuerit pro salute nostra susceptum, pro nostra absolutione damnatum, pro nostrorum uulnerum medicina clauis & lancea perforatum, atque allegauerit haec omnia se passum, ut non esset nobis obedientia laboriosa, quid erit quando contra nos liuores & cicatrices in accusationem & damnationem nostram inobedientiae & pertinaciae proferentur? Haec Petrus Blesensis. Praedicta Petri Blesensis scripta sanctus Effrem di-

In epist. cap. 24.

conus confirmat dicens: In futuro iudicio secularis homo interdum excusationem obtinet, utpote qui in seculo est colligatus. Nos autem quid dicemus, in quibus nos deuinctos fuisse causabimur? timendum est ac tremendum, ne forte qui hic nos constitutos laudibus effecerunt, illic nos subsannare incipiant: & quia nos hic beatificauerunt, illic nos similiter exprobrent. Sicut enim immensa gloria monachis perfecte obedientibus & deo secundum regulam suam institutionem fideliter seruentibus, eisque coherentibus in futurum promittitur: ita poenae grauissimae praeparantur his, qui tepide eam negligenterque fuerint executi, & secundum hoc quod professi sunt uel ab hominibus esse creduntur, fructus congruos sanctitatis eidem exhibere neglexerint, quia maledictus

Hier. 48.

homo qui facit opus dei negligenter. Et
tanta de secundo membro primi
principalis.

Quod

Quod propria uoluntas nocet
proprio subiecto.

CAP. III.

DICEBAM tertio, quod propria uoluntas nocet proprio subiecto, id est, ei in quo est: et hoc multipliciter. Primo aufert ei dei beneficia. Vnde Gregorius: Dignum est, ut ab eius beneficijs quilibet sit extraneus, qui eius iurisdictionibus non uult esse subiectus. Sed qui praelato suo dei uicario non obedit, nec deo obedit, ut superius dictum est. Vnde beatus Bernardus dicit: Quidquid uice dei precipit homo, quod certum non est displicere deo, omnino sic accipiendum est, ac si precipiat deus. Secunda propria uoluntatis mala conditio est, quod poenam habet. Vnde beatus Benedictus in regula describendo secundum humilitatis gradum dicit: Secundus humilitatis gradus est, si quis propriam non amans uoluntatem, desideria sua non delectetur implere, sed factis imiretur uocem illam domini dicentis: Non ueni facere uoluntatem meam, Ioan. 6. sed uoluntatem eius qui misit me. Item dicit scriptura: Uoluntas habet poenam, & necessitas parit coronam. id est, uoluntas utique propria habet poenam, & necessitas dei uoluntatem faciendi & praelati subaudi parit coronam. Hoc autem ad iustam dei legem pertinet, ut qui non uult suauiter ab eo eiusque uicario regi, poenali- ter a seipso regatur, quiq; sponte iugum suauis & onus leue charitatis & obedientiae abicit, propriae uoluntatis onus portet iuuuere. Iussisti domine, ait quidam, & sic est, quod omnis inordinatus animus sibi ipse poena est. Res necessaria ista necessitas scilicet faciendi uo-

G iij lanta

luntatem alterius, quæ parit coronam De hoc In Pœ-
lycrarico sic pulchre scribitur. Mundus inobedientiæ
filijs plenus est, eo quod in tanta multitudine homi-
num pauci sunt, qui non famulentur propriæ uolun-
tati: sed laboriosæ uoluntatis nexibus non impliciti,
aut nulli aut pauciores sunt. De loco uoluptatis exclu-
sus est homo, ex quo inobedientia præualuit, eo quod
uita iucunda & tranquilla frui non potest, cui cepit
uoluntas propria dominari. Maluit facere quod libu-
it, quæ quod iussus est, & proiectus in locum miseriæ, in
terram laboris missus est, ut ei & semini suo terra spi-
nas & tribulos germinaret, & in sudore uultus come-
dat panem suum, qui in rectitudine uoluntatis obedi-
ens sine difficultate & labore plenam poterat habere
uoluptatem. Siquidem ad necessitatem et uoluptatem
parata inueniuntur omnia. Vultus autem dicitur à uolen-
do, & sudor eius laborem & angustias indicat corru-
ptæ ac propriæ uoluntatis. Hæc ibidem. Non ergo cõ-
temnamus fratres, semen modicū est propria uoluntas,
sed magnus exinde fructus cõsurgit. Semen omnium
malorum propria uoluntas, obedientia uero extirpa-
uit illud. Qui nouit obedientiam, nouit portam uirtu-
tum, ipsius ignarus regni uitiorum est ciuis. Si ab ino-
bedientia sunt mala uisibilia & inuisibilia simul exor-
ta, certum est obedientiam honorum omnium esse
germen. Tertio, propria uoluntas ei, in quo est au-
fert fortitudinem resistendi carnis uitijs & tentationi-
bus & auferendi uirtutes. Vnde beatus Eusebius ubi
supra: Dubium non est, quod uires inobedientibus di-
uinitus subtrahuntur. Idem dicit beatus Bernardus:
Qui suo ducitur arbitrio, diuino caret consilio & au-
xilio. In cuius rei figura Saul quia contra præceptum
Samuelis sacrificium obtulit, & Agag regi & pingui-
bus

bus contra præceptum domini parcere uoluit, fuit à 1. reg. 24°
 domino reprobatus & debilitatus ad resistendum Phi-
 listeis. Similiter Osni & Phinees, quia noluerunt obe-
 dire uoci Heli patris sui, fuerunt à Philistæis interfe-
 cti, quamquam præsentem habuerunt arcam dei. Econ- 1. reg. 4.
 tra uero obedientes uictoriam uitiorum & tentatio-
 num in mundo pro mercede recipiunt, & exultatio-
 nem in cælo. Iuxta illud Prouerbiorum uigesimalimo:
 Vir obediens loquetur uictorias. Et eiusdem ui-
 gesimonono: Filius uerbum custodiens extra perditio-
 nem erit. Obedientiæ adscribitur uictoria. Non enim, Prouer. 21.
 dicit Salomon, uir prudens loquetur uictorias, uel uir
 doctus, sed uir obediens loquetur uictorias, scilicet de
 diabolo, carne, & mundo. De quo pulchra habetur fi-
 gura, Numeri uigesimalimo: ubi legitur quod Isra-
 el non potuit uincere Seon regem am. Amorrhæorum, do-
 nec uentum est in Iasa. Israel uir uidens deum uirum
 claustralem significat. Seon rex Amorrhæorum de-
 signat diabolum, quia Seon interpretatur eleuatus.
 Iasa interpretatur impletio mādātī. Israel ergo Amor-
 ræorum regem non superat, donec uentum est in Ia-
 sa, quia uir claustralis nisi per impletionem manda-
 torum sui prælati de diabolo non triumphat. Vnde
 Naum primo, unicuique religioso ut saluus esse pos-
 sit ab inimicis suis tentatoribus consulitur: Redde Iu-
 da uota tua, & non adficiet ultra ut pertranscat per te
 belial, id est, diabolus. Votum enim nostrum principa-
 le est ipsa obedientia. Sed neq; de carne sua per castita-
 tem religiosus quisq; triumphare poterit, nisi uirtu-
 te obediētiæ. Vnde August. Si semper anima staret sub
 dño suo, semper & caro obediret animæ dñe suæ. Noli
 ergo mirari, si ea scilicet anima, quæ deseruit superio-
 ri, id est, deū, pœnas patit per inferiorē, scilicet carnē.

¶ v Idem

SPECVLVM

Idem de ciuitate dei, lib. 5. cap. 13. Postq̄, inquit, pra-
 cepti facta est transgressio, scilicet à primis parētibz,
 cōfestim gratia deserente diuina, senserunt nouū mo-
 tum inobedientis carnis suæ, tãq̄ reciprocam pœnam
 inobedientiæ suæ. Iam quippe anima, quia superiorē
 dñm suum suo arbitrio deseruerat, inferiorē famulū
 ad suum arbitrium nō tenuerat. Idem ait Isidorus lib.
 primo de sum. bono: Nō erit, inqt, caro subiecta ani-
 mæ, nec uicia ratiōi, si animus nō est subditus creatori.
 Et Cassiodorus super psal. 104. Talis uicissitudo reci-
 pitur, ut qui amāti dño seruire noluerint, odientibus
 inimicis iusto iudicio probarētur esse subiecti. Quar-
 to propria uolūtas euacuat merita eius, in quo est. Vn-
 de cum quidā murmurarent cōtra deū dicētes: quare
 ieiunauimus et nescisti: humiliuimus animas nostras
 & nō aspexisti. respōsum est eis ideo, quia in diebus ie-
 iuniorū uestrorum inueniuntur uoluntates uestre.
 Ecce charissimi, uideamus per inobediētiam animorū
 opera nō respici, ieiunia nō audiri, uota non suscipi.
 Vnde Bernar. Grande malū est propria uoluntas, qua
 fit ut bona tua bona nō sint. Quamobrē dicit etiā Eu-
 sebius ad monachos: Illum diem tātum uixisse te com-
 puta, in quo uoluntates proprias abnegasti, in quo de-
 siderijs restitisti, quem sine ulla regulæ transgressione
 duxisti. Cogitemus quam dura & dolenda nimis con-
 ditio sit omni intentione studium laboris impende-
 re, & fructum nō recipere post laborem. Si enim nos
 de uigilijs, de orationibus, de celebrationibus reuer-
 tētes inobediētiæ passio, scilicet spiritus inuidiæ, si cō-
 suetudo obrectationis excipiat, zizania tritico mis-
 cūimus, quod uidebamur congregare dispersumus.
 Spem messis auibus ferisque donauimus, ac sic labo-
 rem totius diei & noctis uno momento effudimus.

Cassiod.

Hami. 5.

& uerificatur in unoquoque nostrum illud Micheæ: **Mich. 6.**
 Tu seminabis, & non metes: tu calcabis oliuam, & nō
 ungeris oleo: & mustum: & non bibes uinum. Si desi-
 eris, inquit dominus per Esaiam, extendere digitum
 in opere, & loqui quod non prodest, concluditur tan-
 dem: Cibabo te hæreditate patris tui Iacob. Itaque, ut
 idem ait, qui uult tute esse opera sua uel recta in con-
 spectu dei, nihil obedientiæ præferat, nihil penitus an-
 teponat, siue senior, siue iunior sit. Obedientia in iu-
 nioribus adhuc necessitas est, in senioribus uero di- **Lib. 7. ca. 1.**
 gnitas est. Vnde & in Polycrat. sic scribitur: Non est
 quod displiceat deo, ubi sincere uoluntatis uictima
 immolatur: aut quod eum non offendat, si in quâlibet
 pingui oblatione propriam ei quis subtraxerit uolun-
 tatem. Ergo qui suam uoluntatem face & disponit, de-
 um irrat: & qui sua postposita illius se subiicit uo-
 luntati, altissimum placat. In abnegatione siquidem
 propriæ uoluntatis sola ueræ religionis summa con- **Leui. 2.**
 sistit. Vnde Moyses in Leuitico: Omnis oblatio quæ of-
 fert dño, absq; fermento fiet: nec qdã fermenti aut mel-
 lis adolebit in sacrificio dñi. Superbiæ nãq; fermenti
 offert et mellis, cū qs neglecta humilitate & amaritu-
 dine pceptorū qppriã offert ad nutū ppriæ uoluntatis: q
 uero pceptis plati ppriã subiicit uoluntatē qdqd offerat
 tumorē fermenti & mellis sacrificio, phibitã excludit
 dulcedinem. Igitur uerus obediens damnum suum
 maximum estimat, silentium patris, id est, cum nil o-
 peris, iniūgit, & nihil se fecisse arbitrat sibi agitatus &
 propria uoluntate. Ipse namq; prælatus quotiēs subdi-
 torum præelectam perficit uoluntatem, aliquam mar-
 garitam cadere facit de eorum corona, ut dicitur li-
 bro decimo de gestis dñi saluatoris. Idēq; dicit exposi-
 tor Climachi diligentissimus monachorū exhortator.

Nur

S P E C V L V M

Deuter. 26.

1. reg. 16.

Nunquam ait suscipias eum qui tibi subditus est dicere tibi: Da mihi licentiam ad tale opus exequendum. Manifestum, quia seductus propriam perficit uoluntatem, & deceptus atque illusus meritum coram deo obedientiae perdit. Quinto inobedientia siue propria uoluntas illum in quo est ponit in multiplicem afflictionem & tentationem, iuxta illud quod scribitur in Deuteronomio: Nisi custodieris & feceris omnia uerba Deuteronomij huius, augebit dominus plagas tuas & seminis tui. Vnde Saul inobedientem malignus spiritus exagitauit. Et quarto libro de gestis domini saluatoris dicitur: Omnis inobediens circumcluditur a diabolo, filij quoque Israel quotiescunque non obedierunt Moyse & Aaron, fuerunt multipliciter afflicti, ut patet in Exodo & in libr. Numerorum. Contra hoc uicium propriae uoluntatis & inobedientiae per christum in figura consulitur, primi Machabaeorum. 22. Dixit Mathathias filiis suis: Ecce Simo frater uester scio quod uir consilij est, ipsum audite semper, & ipse uobis erit pater. Obedientia quippe est boni consilij, quia propriam uoluntatem, quae est uia ad infernum, docet mortificare: & praelati uoluntatem quae est uia ad caelum, implere. Mathathias namque interpretatur donum dei, & designat claustralem qui dono dei a peccato surrexit, & se deo per uotum obedientiae donauit. Hic cunctos filios suos, id est, omnia opera sua regere debet & operari secundum consilium praelati, cui obedientiam promisit. Sicut enim aurum superductum nobilitat omne metallum, sic obedientia opera religiosi. Sexto propria uoluntas hominem a deo separat. Vnde Eusebius Homilia quinta de resurrectione domini: Qui sequitur, inquit, proprias uoluntates & per passionem suas capitur, exul a deo efficitur. Ideo

Ideo etiam dicitur in libro de gestis saluatoris, quo Lib. 4°
 supra: Via recta ad cælum obedientia, omnes alia ad
 inferos penetrant. Dico autem ad propriam uolunta-
 tem dominari uolentem: Vade retro Satana, meque
 perpetuo deo coniunctum sine ulteriori uexatiõe re-
 linque. Septimo propria uoluntas hominem in quo
 est diabolo coniungit. Vnde Bernardus, Væ qui con-
 tra professionem suam proprio non pralati sui uult
 se regere magisterio. Fædus iniit cum diabolo, im-
 mo quod plus est, Origenes dicit: Nihil referre inter
 demoniacum & alium passionibus suis agitatam. Et
 addit Ioan. Gerson cancell. Parrisi. dicens, quod pe-
 ior est passionatus dæmoniaco. Nam dæmoniaci sua
 uexatio tantum pœna est, quæ alteri ad culpam dete-
 stabilem imputatur. Item sicut dæmoniacus non sen-
 tit nec intelligit passionem suam: in obedientia secun-
 dum sententiam Eusebii obdurat animum quem se-
 mel ceperit, ut ad suscipienda præcepta nec autorita-
 te nec ratione flectatur, sed quod pessimum est sibi
 soli credat, & pro omni ratione suam intentione se-
 quatur, & hoc solum rectum putet, quod obdurato
 corde cõceperit, similis ei effectus, de quo sermo diu-
 nus pronunciat. Itinera insipientium recta in conspe-
 ctu eorum. Et Micheas propheta: Malum manuum su-
 arum dicunt bonum. Octauum malum siue damnũ, Cap. 7.
 quod propria uoluntas seu inobedientia homini fa-
 cit, in quo est, est quod ei ignem in inferno construit,
 ut in eo aternaliter ardeat. Vnde Bernardus: Quid
 inquit ardebit in inferno, nisi propria uoluntas? Tol-
 le propriam uoluntatem, infernus non erit. Nonũ
 malum est, quod hominem confundit. Oseæ quarto.
 Confundetur Israel in uoluntate sua. Et Isaias: Con-
 fundentur omnes qui repugnant eõ. Decimum ma-
 lum

Homil. 5. de
 resur. dom.

Cap. 7.

Esa. 45.

SPECVLVM

Episto. 42

Obedientia
humilitatis
uirtutem in-
cludit.

lum est, quod hominem in errorem inducit. Vnde C^o
machus: Quemadmodum non habens ducem, licet se
ualde prudens, in uia leuiter errat: ita & qui sua uolun-
tate & proprio arbitrio præsumat per se uiam monasti-
cam pergere, quamuis omnem mundi sapientiam no-
uerit, leuiter perdit. Hieronymus. Nulla res absq; ma-
gistro discitur, etiam mura animalia & ferarum gre-
ges ductores sequuntur suos, grues unam sequuntur or-
dine literatorio, in nauis unus gubernator. in domo,
unus dñs, in quouis grãdi exercitu unius signum expe-
ctatur. Vnde & Seneca. In omni republica debet unus
obedire maioribus, secudum Hieronymũ & post sci-
entiam scripturarũ uitæ suæ tramitem ab alijs discere.
Possit deus omnem uiam certificare de suis placitis p
occultas reuelationes, absq; eo qd homo homini sub-
deretur, sed humilitas frustra esset in ordine uirtutũ.
Nam humilitas est maxime obedientis. Undecimũ
malũ inobedientiæ est, quia facit quod oratio eius in
quo est à deo non exauditur. Vnde ille cæcus natus à
Christo illuminat⁹ dixit: Si quis dei cultor est, & facit
eius uoluntatẽ, hunc exaudit. Isidorus. Non impetrat à
deo bonum quod quis poscit, qui eius legi nõ obedit.
Si uero quod deus p̄cipit facimus, id quod ab eo peti-
mus, sine dubio obtinemus. Et Thomas de aquino, Ni-
hil maius potest homo dare deo, quam quod propri-
am uoluntatem, ppter ipsum alterius subiiciat uolun-
tati. Et in summa uirtutum dicitur: Multum glorifi-
cat deum uerus obediens, qui facit beneplacitum dei.
cum deus hoc ei mandat per uilem personam, & tan-
to est gloria dei maior quanto persona illa est uisior.
Duodecimum est, quod propria uoluntas bestificat
hominem in quo est, id est, facit hominem bestiam co-
ram

ram deo. Vnde libro quarto de gestis saluatoris dicit sic. Sequi ppriam uoluntate & sententiam sui sensus pprii nimis apprebare atq; eam sponderare sententis senioru, omnino est bestiale, Qui bestialitati obedit eidē est subditus, diuortiatu ab hominibus habētib; rationem fructus pecoru cōnobita. Et ergo talis abominabilis est coram deo & hominibus. iuxta illud Psal. Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in uoluntatibus suis, prout allegat bñs Benedictus in regu la sua. Sicut cō fructus delectabilis & speciosus extrinsecus putridus uero intrinsecus, sic monachus p inax & in sensu suo ac uoluntate ppriarius. Tertiumdecimum est, q̄ mori cogit aternaliter eum in quo est. Vñ Hier. sup illud Psal. Vos autē sicut hōes moriemini sic dicit: Melius habet in Hebr̄o, uos autē sicut Adā moriemini, sic Adā pater uester noluit addire pceptū & cecidit, ita & uos inobediētes moriemini, Itē idē de eodem uersu: Vides quia qui homo est moritur. Deus tm̄ non morit. Et Adam quamdiu seruauit pceptum & deus fuit, nō mortuus est, Ita uerus obediēs secundum animam mori non potest. Idē Hieronimus etiā em pertractans illud Psal. octogesimisecondo, aduersum te testamentum disposuerunt tabernacula Idumeorum & Ismaelita, sic dicit: Ismaelita interpretatur obediētes sibi, hoc est, quodcunq; habuerit cor & mala cogitatio, statim faciunt. Non autem non debemus sequi uoluntatem nostram, nec dici Ismaelita, hoc est, obediētes sibi, sed Ismael, hoc est, obediēns deo eiusque uicario, quia qui ab obediētia declinant, hoc operantur quod & dāmones, qui non diuina uoluntati subici, sed propria uoluerunt uoluntate abuti. Quartūdecimū est, q̄ hominē etiā in p̄sentā inferni p̄nā sentire facit. Vnde dicit uenerabilis Ka-

Psalm. 148

Psalm. 81

tha

S P E C C V L V M

In meditati
onib.

Rom. 7.

Rom. 8.

tharina de Senis in reuelationib⁹ suis. Studeat omnis religiosus uere præscindere à se uenenum propria uoluntatis & sensualitatis, quæ ducit indubitater ad mortem æternam, immo propria uoluntatis possessores crucem diaboli portant, amaritudinem inferni etiam in præsentia uita degustates. Quintumdecimum malum propria uoluntatis & inobedientia est, quod homini in quo est patibulum in inferno ædificat quia propria uoluntas furtum est, quod religiosus tollit se & cui se uoto spontaneo tradidit in professione. Unde beatus Bernardus: Tu te dedisti prælato tuo in professione propter regnum cælorum, & iam non es tuus sed eius cui te uendidisti, & ideo nihil licet tibi de te agere sine eius uoluntate. Ipse enim est dominus tuæ uoluntatis. Et contractatio rei alienæ domino inuito furtum est. Ipsi rectores nostri uicarij dei sunt super nos et debem⁹ eis obedire sicut dño deo, nõ ut hominib⁹, quia nõ ppter ipsos, sed ppter deũ subijcitur eis. Si tuis alteri⁹, ait Apost. ad Rom. ut fructificetis deo. Sex tadecima mala conditio uoluntatis propria siue inobedientia est, quod aduentum & præsentiam impedit spiritus sancti, quem qui non habet non est de discipulis Iesu, iuxta illud ad Romanos: Si quis spiritum Christi non habet, hic non est eius. Vñ Bernardus: Soli suo spiritu, id est propria uoluntate, uacui, spiritum sanctum recipiunt. Unde in figura dicitur Prö. regü. 1.º quod spiritus domini recessit à Saul. Deniq; ut magis ab hoc pessimo uitio retrahamur, nos qui religiosiores cæteris monachis dicimur, & alios de uitio proprietatis iudicamus, scire debemus, quod possessio propria uoluntatis est maior proprietate, quam possessio pecunie, etiam dicitur uerior apostasia quam depositio habitus & discessio à monasterio, quia obedientia
magis

magis est de substantia professionis, quam habitus aut locus, sicut dicit doctor libri de summa uitionum Fructuosum igitur in posterum pro ceteris arbitror hic ponere in forma argumentum uenerabilis & gloriosi doctoris magistri Ioannis Gerson cancellarii Parisiensis, contra quendam monachum pertinacem in uoluntate & sensualitate propria, quo probat ipsum fure, sacrilegum & raptorem, quia per contumaciam & pertinaciam sensus proprii tollit se prealato, cui se uoto tradidit. Dicit ergo sic predictus magister per epistolam ad quendam pertinacem in suo sensu monachum professum & inobedientem: Gratia & pax. De ore tuo te iudico serue nequam. Si hoc dixit in parabola dominus de seruo non multiplicante, licet redente talentum, quid dicturus est de seruo dissipante simul & negante talentum? Talis est inobediens ille professus, sit clericus, sit laicus, qui propriam spiritus sui uoluntate acceptam a deo causa lucranda uitae thesaurum aeternae, dedit illam in manu superioris sui dicens: Suscipe me & uiuam abba pater, in manus tuas commendo spiritum meum, quoniam fidens in te & diffidens de me do illi tibi, adiuua & saluus ero. Nunc tu quisquis es professus, hoc modo uel simili, quae patri cuius est uoluntas tua dono tuo, imo uoto spontaneo prius, nunc in necessitatem uerso parere recusas, qui contra stimulum calcitrare presumis, interrogabo te pauca, quatenus ex ore tuo te iudicet conscientia tua. Interrogo te non dicam serue nequam sed fratrem & conseruum in Christo charissimum, agens in spiritu lenitatis & instruens iuxta monitionem Apostoli & Christi, cupiens te saluum esse ab errore uitae deuiatae, quoniam omnis inobedientia deuiata uia uitae, ad quam qui reduxerit & conuerterit peccato-

Psal 30.

H

SPECVLVM

rem, operit multitudinem peccatorum, interrogo te si memineris professionis tuæ & si pœnitet te fecisse? Procul absit hæc ingratitude a spiritu tuo, procul & talis obliuio. Porro si memineris & approbas, interrogo quis sapientior & potior interpret erit professionis huius qualiter obseruanda est aut superior pater tuus maxime cum consilio cōuent⁹, aut tu subditus & unicus, & ut fertur laicus. Si te tuumq; dixeris præferendum præponendumq; iudiciū, erras intollerabiliter, neq; est qui talem nō aspernaretur protinus arrogantiam subsannans & dicens. Quis potest hunc laudire? Certe puto, quod pudet te etiam audita tuo hæc interrogatio prima. Interrogo deinceps, puta sine patre, imo & patres tuos ita malignantis esse nequitie, quod in male cōsulendo salutis tuæ uellent se simul & te perire. Exclamabis arbitror ad hanc interrogationem cachinnans & renitens rugata fronte: Longe sit hæc infania à me pauperculo idiota subdito peccatore, ut de sanctissima superiorum meorum probatissimaq; sapientia tam sacrilege desipiam. Euigila nunc & respice si non breui ratiuacula protinus ex ore tuo te iudico, qui iussus hoc & illud facere tu non obedire perseueras. Si enim superior tuus sapientior est in cognoscendo præcepta regulæ quam professus es, si præterea credis, quod nollet se damnare, dum tibi præcipit obedire, quomodo obniti potes? quid excusationis afferre super inobedientia tua ne dicam pertinacia? Sed dices forte demissis oculis & facie humi deiecta, si non omnis pudor a te abcesserit, si non attrita iam fronte meretricem imitaris dicens: Volo uirtuosus esse & domino per afflictiones abstinētiāq; placere, exemplo priorum sanctorū nominatim Ioannis baptistæ. Sentio fortitudinem corporis mei, scio quod ieiunium a

nino non erit in grauamine mihi. Ecce frater recedis iam a concessis prioribus. Tu iudicium tui præfers omni alteri quasi si dicat infirmus & insanus medico suo: Cognosco melius dispositionem meam quam tuipse, scio qualiter mihi obtemperandum non est regulis artis tuæ. Aggrediar te nunc altera uia duriore ut ex ore tuo te iudicem si pertinax esse decreueris, non tantummodo seruum sequam: sed uel hæreticum apostatam, uel de hæresi & apostasia uehementer suspectum: ita tamen si deperditio iudicij rationis per cerebri læsionem tibi non fuerit excusationis subsidium, quo casu non iam argumentis theologiæ, sed fomentis medicinæ opus erit. Dixit dominus noster Iesus Christus ad omnes in ecclesia prælatos loquens ad personas Apostolorum & discipulorum: Qui uos audit, me audit: et qui uos spernit, me spernit. Crede hoc: Crede, si catholicus es. Scio præterea quod superiores sūt et prælati tui patres ordinis sancti, in quo & sub quo professum te negare non potes: aut si neges erras in facto & conuinci testibus potes imo uerberibus & carceribus coerceri. Alioquin fas esset exemplo simili & pernicioso cuiuslibet professio religionem se negare professum, & impune. Cæterum si te professum fatearis, oportet te ad obedientiam contra proprium etiam uoluntatis arbitrium tenere ligatum. Alioquin contradicis sacrosancto euangelico nunc inducto præcepto, ut scribit sanctus Lucas: Qui uos spernit, me spernit. Qui autem spernit Christum, utiq; blasphematur & apostatatur in Christum. Et si addit quod hoc licite faciat, se palam in hæresim præcipitat, ex qua si nolit extrahi pertinax est iudicandus & talis brachio seculari relinquendus, nedum monasterio pelledus. Prouideat salubriora deus, cæsi ita loquimur

Luc. 10.

SPECVLVM

& uere loquimur . Tentabo uiam rursus alterã, quã
 sanioris est ad morbũ fomentũ. Dicis ut accepi et iam
 præactum est, quod non ex inobedientia desistere uis
 a potu uini ceterisque cibis laucioribus ordini concessis,
 sed ad uirtutes acquirendas ex pœnitentia. Vide,
 quæso frater, ne mentiat iniquitas sibi, ne sit iste la-
 quus satanæ sub angelo lucis, non uirtus abstinentiæ
 in spiritu humilitatis. Itaque si uis, ut credam tibi, offe-
 de uel paul sper obedientiam in aliquantuulo potu ui-
 ni, nec non in alio fratrum edulio salte pauculo, unde
 non possit corpus ad lasciuiam excitari, neq; rigor ab-
 stinentiæ perdi. Nunc uero quale istud est quod ab-
 horres a uino taliter, ut nec consuetudini ecclesiæ ue-
 lis esse conformis, quæ post sacram communionẽ dat
 laicis poculum uini tantillũ? Qualis est, obsecro, sin-
 gularitas ista? Nũquid de radice procedit abstinentiæ,
 & ne poti⁹ ex intimis hypocritalis dementiæ, ut dum
 facis quod nemo, mirentur omnes, & tibi laudem sin-
 gularitatis impune præsumas. Legimus de multis ita
 seductis, pessimo sine terminantibus sine. Fuit sancto
 Francisco collaudatus frater unus, qui iussus confite-
 ri p uerba, noluit nisi per nutus: Tollite, inq; sanctus
 Franciscus, figmentum hoc diabolicum. Docuit exi-
 tus ita esse. Dicit Climachus: Si uideris aliquẽ qui sibi
 sit in communitate singularis, ipse nõ indiget demo-
 ne tentante, quia factus est sibi dæmon. Et apud sapie-
 entem scribitur: Vidisti hominem sibi sapientem ui-
 deri, plus illo spem habebit in sapiens. Quis uero plus
 sibi uidetur sapiens quàm sit ille, qui iudiciũ propri-
 um prefert iudicio quorumcunq;? At uero dicit fra-
 ter iste sicut accepi, nullum audiã in abstinentia mea
 nisi solam ecclesiam, quasi uidelicet pro quolibet ta-
 li sit conuocandum generale consiliũ, aut sit papa spe-
 cia

Climachus.

gialiter aduendus, & non dicat sufficienter ecclesia, quando superior presertim in retali decreuit & iuber. Existimo proinde, quod si mitteretur ad papam tra- ter iste, nec sic obedire iussioni iug uellet. Est apud nar- rationes patrum de quodam gloriante in abstinē- tia singularitate: Quod remediū inuenerunt patres: Ligauerunt ipsum tanquam faruū & certe iam ip- se talis erat. Compulerunt uti lautissimis cibus, & uino ad saturitatē aut nauēam. Qui tandem sanatus est à presumptione uel arrogancia singularis abstinē- ti, & consequenter à uanitate & periculo insanie libe- ratus. Tradit beatus Bernardus, quod nō habet dia- bolus machinamentum maius ad perditionem quæ- rentium placere deo, quā si suadet currere indiscre- te, quatenus qui currit incurrat periculum & præcep- tuat. Vocatur hoc dæmonium meridianum, quando sub specie magni boni & singularis profectus, incidit quis in magnum malum. Et quod maius malū, quā inobedientia quæ peccatū ariolandi, id est idolola- trandi, à domino nominatur. Præterea dicit Aposto- **Roma. 13**
 lus: Si esca mea scandalizat fratrem meum, non man- ducabo carnes in æternum. Quanto magis si abstinē- tia tua, o frater scandalizat fratrem, nedum unum ex pusillis, sed patrem & maiorem, uæ tibi timendū est. Itaq; non expedit tibi contristare patrem tuum, non contumacem esse ad illum, non tollere te sibi cui te uo- to tradidisti, hoc rapina est, hoc sacrilegium. Dicam tibi in ueritate, nec mentiar, si de duobus malis alte- rum esset faciendum, uel comedere carnes in die Vene- ris sancta cum renisu conscientia timorata, aut ab- stinere a uino contra præceptum obedientia rationa- biliter imposita, præferrem primum, quia secundum non ideo ut malum sed ut bonum deberet impleri,

S P E C V L V M

bibendo uinū. Alioquin cum pertinaci renisu nō fraret salus, ubi aliud perpetrādo cū sequenti humili penitentia comedēs carnes saluaretur. Deniq; si forte disturus es, moueor lege spiritus sancti, uide si spūs sanctus est dissentiōis deus, uide si quilibet professus regulā ita diceret quāta cōfusio sequeretur, uide si sufficere doces exceptionē a regula generali, quā & secundā q̄ professus es. Sed formido ne faciā uerba mea surdo, nisi q̄ nō iā tibi, sed patribus p̄ te loqr, & forte p̄ ceteris in posterū, si (qd̄ auertat de^o) occurreret casus talis.

Quod propria uolūtas nocet toti cōgregatōi.

CAP. III.

DICEBAM quarto, q̄ propria uoluntas nocet toti cōgregationi. Vñ Bernardus: Vñ ueniunt scādala & turbatiōes in cōgregatiōe, nisi q̄ sequēdo ppriā uolūtatē, q̄d apud nos temere diffinimus, si q̄ mō, phiberi cōtingat uel impediri, statim in murmuratiōe & scādālū prūpim^o, et sic alios scādalizam^o, & eis malū exēplū p̄bemus q̄s edificare per obediētā & patiētā potius debuimus. Vñ uenerabilis doctor Ioan. Gerson: Pertinacia, inqt, in opinionib^o et actibus ppriis, per q̄ q̄s non est paratus corrigi, dānabilis et uix sanabilis est p̄sumptio, & dū apud religiosū est cūcta turbat & perdit. Diabolus nāq; facit sicut astutus piscator, qui q̄n uult faciliter decipere pisces turbat aquas, & tūc est securus, q̄ pisces nō poterūt uidere rete suū. Eodem mō facit diabolus in cōgregatione seu conuentu, quorūcumq; religiosorum. Immittit enim turbatiōe per aliquē inobediētē & pertinacem in sensu suo in unā totā cōgregationē: & sic tunc ducit ad murmuratiōes & malitiā excogitādas cōtra p̄lati, qui nō permittit cum facere uolūtatē ppriā. Vt inam attēderet

Bernard.

Ioan. Gers.

deret talis, qui sic malo exemplo suo & persuasione **August.**
 peruersa scandalizat confratres suos atque perturbat,
 uerbum beati Augustini ita dicentis: Qui in conspectu
 aliorum male uiuit, quantum in illo est cum a quo at
 tenditur, occidit: & forte qui imitatur, moritur: qui
 non imitatur uiuit: tamen quantum ad illum perti
 ner, ambos occidit. Isidorus de summo bono libro se
 cundo. Maioris culpe est manifeste quam occulte pec
 care. Dupliciter enim re^o est qui aperte delinquit, qui
 agit & docet. Idem quoque confirmatur sententia bea- **Grego.**
 ti Gregorij, qui in codice regulæ pastoralis titul, qua
 dragesimo septimo, sic ait: Audiant inuidi & iurgio
 rum seminatores, quod scriptum est: Beati pacifici,
 quoniam filij dei uocabuntur, atque e diuerso colli
 gant, quia si filij dei uocantur, qui pacem faciunt, pro
 culdubio satanæ sunt filij qui confundunt. Omnes au
 tem qui per discordiam separantur, a uiriditate dile
 ctionis arefiunt. Qui etsi boni operis fructus in suis acti
 onibus proferunt, profecto nulli sunt, quia non ex
 unitate charitatis oriunt. Hinc ergo perpendant semi
 nantes iurgia quam multipliciter peccant, quia dum
 uiam nequitiam perpetrant, ab humanis cordibus
 cunctas simul uirtutes eradicant. In uno enim ma
 lo innumera agunt, quia seminando discordiam, chari
 tate quæ nimirum uirtutum est oim mater extinguunt
 Quia aut nihil est preciosius deo uirtute dilectionis, ni
 hil est diabolo desiderabili^o extinctioe charitatis. Quis
 quis igitur seminando iurgia dilectionem proximo
 rum perimit, hosti igitur ideo familiarius seruit, quia
 qua illa omnia cecidit, hanc isse uulneratis cordibus
 subtrahens eis iter ascensionis abscidit. Hæc Gregori
 us: & Bernardus in sermone de eodem sic ait: Non tibi
 uidetur grauiorẽ ab eo Christus sustinere psecutionẽ,
 M iij qui

SPECVLVM

Ioan. 8.

qui suggestionem malignam exemplo pernicioso ab eo per-
uertit animas quas redemit, quam à Iudæo, qui san-
guinem illum fudit. Pax, ait Augustinus, beatus
qui te habet, maledictus qui te odit, & qui te frangit &
impedit in homines, quoniam antichristus est & filius
perditionis. Qui pacem oris & operis non habet, chri-
stianus dici non debet, quia pacem pro testamento Chri-
stus omnibus fidelibus tanquam summum bonum & sine quo nul-
lus uiuere debet, dereliquit. Pater ergo luce clarius, quod
talis pacis turbator per detractiones & murmuratio-
nes deo iniuriatur dupliciter. Primo namque impedit,
ne legatum dei stare possit. Legauit enim deus pacem
hominibus, iuxta illud Ioannis: Pacem meam do uo-
bis, pacem relinquo uobis. Et ideo huius discordiæ se-
minator contra bonum pacis tanquam excommunicatus est
uitandus. Secundo talis iniuriatur deo, quia expellit
eum à quiete suæ habitationis. Contra illud scribitur
in psalmis. In pace factus est locus eius. Detractio au-
tem & susurratio atque murmuratio turbant pacem
& destruunt. Dicit philosophus, Quod unusquisque
qualis est talia loquitur & in his delectatur. Et Sene-
ca: Imago animi sermo est, qualis uir talis oratio est
eius. Cassiodorus: Vis scire de fratre tuo quale cor ha-
beat, attende unde frequentius & libentius loquatur.
Ex abundantia carnis cordis os loquitur. Item Hugo li-
bro tertio de anima: Vanus sermo, uenæ conscientie
est index. Mores hominis lingua pandit, & qualis ser-
mo ostenditur talis animus comprobatur. Ideo qui ma-
lam habet conscientiam, facile detrahit & murmurat,
defectus proximorum maxime prælati explorat &
publicat. Sed uiri sancti & electi fratrum suorum &
socioꝝ defectus, quantum bona conscientia per-
mittit, sepeliunt & occultant, apponentes in iram

compaffionis & inuoluūt in syndone charitatis, quia
 charitas operit multitudinem peccatorum, & unguē 1. Pet. 4
 tes balsamo honestæ accusationis. Sed benedicta illa
 anima a deo, cuius humilitas alterius confundit super
 biam, cuius patientia proximi extinguit iracūdiam,
 cuius obediētia pigritiam alterius tacite increpat, cu-
 ius feruor inertiam alicui teporis exuscitat. Quantis
 namq; exemplum ueræ humilitatis, obediētia & cha-
 ritaris ostendis, cum tantis & pro tantis æterna præ-
 mia possidebis. Hæc in ammonitione secunda. Ea-
 ppter, dilectissimi fratres, sicut cōsulit beatus Berna.
 Seminemus proximis exēplum bonum per aperta ope-
 ra, seminemus angelis gaudiū magnū per occulta su-
 spiria. Item Gregorius: Volantia animalia se uicissim
 feriunt alis suis, quia sanctorum mentes in eo quod su Lib. 24 Mo
 perna appetunt, consideratis alterius uirtutibus inui- ral.
 cem excitantur. Ala enim sua me percutit, quō exēplo
 sanctitatis me ad melius accendit. Et ala mea uicinum
 animal ferio, si aliquando alteri opus bonū quod imi-
 tetur ostēdo. Et hic sit huius materiæ finis, in qua mul-
 tis sanctorum auctoritatibus religiosus quilibet con-
 tra uitium propriæ uoluntatis est ammonitus. Omī
 claustralis professe sub ordinis alis, memor esto assi-
 due, quod spondidisti saluberrimam obediētiam per
 quā uoluntati propriæ libera uolūtate renūciās, te uo-
 luntati dei, uolūtati prælati & præceptis religiōis &
 ordinis obligasti. Quæ quāto gloriosior est, quāto hu-
 milior, tātō magis leuis & facilis, quāto maioris cha-
 ritaris affectibus exhibetur, tātōq; maioris meriti. quā-
 to minus habuerit propriæ uolūtatis. Vñ fit, quod plus
 mercedis proponitur, si iubeantur quæ secūdu se natu-
 ræ quodā horrore fugere debeamus, q̄ detur de re no-
 bis accepta præceptū. Iussit dñs Deus Abrahæ: Egredere

S P E C V L V M

terra tuâ & de cognatione tua, & de domo patris tui, & ueni in terrâ quâ monstrauero tibi. Durus quippe sermo dimittere dulcedinem patriæ suauitatem cognatorum & consuetudinem paternæ domus. Cui uoci & obedientiæ præcepto taliter obediuis, ut etiam filium suum redire in suæ cognationis patriam prohiberet. Sed mira obedientia fuit cum audiuit uocem dei uocantis & dicentis: Tolle filiū tuum unigenitū, quem diligis, Isaac, & uade in terram uisionis, atq; offer eum ibi in holocaustum super unum montium, quem monstrauero tibi. Et hoc facere, sine trepidatione parauit. Hanc obedientiam electissimi patriarchæ deus uidere non uoluit, sed nobis imitandam proponere & contemplandā in unigeniti filij sui persona, quâ pro nobis in ara crucis immolauit ante per tot secula figurare. O gloriosa obedientia, o uirtus plena gratiæ, o sola quæ genus humanum ab inimici manibus liberasti. Nam sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita per unius obedientiam iusti constituentur & multi. Christus namque factus obediens usq; ad mortē in arduo crucis per suum preciosissimum sanguinem inobedientiā primorum parentum dignatus fuit abolere. Et quoniam Christianæ perfectionis est, sicut testatur ueritas, seruare præcepta, atq; uendere omnia quæ habemus et dare pauperibus et sequi Christū, monita meliora sequamur, non quidem in metu pœnæ, sed in dilectione iustitiæ: non coactione tristes, sed dicto paramus ouantes, certi de retributione tanto maioris meriti, quāto prōptiores fuerimus in executione præcepti. Sit tāta ppter deū nostræ obediētiae prōptitudo, quod nō solum expectemus imperiū, sed pueniamus cum alacritate pceptum. Obediēdo qdē nostrā cōtēni

Gen. 22.

Rom. 5

Mat. 23.

Mar. 10.

Luc. 18

SUBDITORVM Fol. 61.

mus uoluntatem, qua solum nos & religiosi ceteri, & nō aliter beatitudinē possumus promereri, per Iesum Christum dominum nostrum, quem decreuimus salubriter imitari. Hæc Franciscus petrarcha poeta laureatus eleganter quidem & splendide: & utinā audiarur.

De requisitis ad ueram & perfectam obedientiam.

CAP. V.

CIRCA secundum principale in principio libelli huius assumptum, scilicet de requisitis ad ueram & perfectam obedientiā, accipio mihi pro themate & fundamento illud, quod scribitur apud Lucā: Luc. 23
Pater in manus tuas commendo spiritum meum. In quo uerbo obediens Iesus fecit professionē in manibus sui abbatis, id est, dei patris, sicut facit monachus in manibus sui abbatis, siue prioris. Pro quo natanā dū, q̄ in spiritu duo sunt, scilicet sensus & uoluntas, utriusq; relinquere oportet cum quere p̄fessionē facit, utriusq; debet abnegare p̄fecta obedientia. Nō est habēda sensus proprietates, sicut quidam qui in eo q̄ magis literati sunt, uel antiquiores in ordine, magis sibi credunt q̄ abbati uel priori, imo grauit̄ ferūt, q̄ uident̄ minores ad cōsilia regiminis dom̄ ipsi p̄termittis cōuocari. Itē uoluntas propria abh̄cenda est præcipue, quia ut dicit Bernardus: Nihil ardebit in inferno, nisi propria uolūtas. Cōmendet ergo monachus spiritum suum in manus dei & prælati, & spiritum dei in præmium recipiet. Soli enim spiritu suo p̄prio cuacuati, copiā spiritus dei. i. spiritus sancti recipiūt. Vñ postq̄ propheta dixerat in psal. auferes spiritū eorū, sequitur ibi emittes spiritū tuū. Nam ut dicit Bernar. Nō dabit inobedienti copiā sui, qui malit mori quā nō obedire. Psal. 103
Hic

S P E C V L V M

Obedientia
sib^o animę.

Hic est Iesus qui dicit in Euangelio. Cibus meus est, ut faciam uoluntatem eius qui misit me. Nam cibus animę obedientia est. Itaque quoties tibi aliquid in uirtute obedientię iniungitur, panis in refectioem animę porrigitur. Sed summopere cauendum est prælato qui istum panem filiorum scilicet obedientiam subditis debet ministrare, ne nimis durum & muscidum eis dispenset, ne fauces tenerę illum nequeant masticare. Sic multi prælati non panem sed crustas duras immasticabiles subditis suis loco panis offerunt, quibus non reficiantur, sed potius strangulentur. Isti sunt prælati abbates & priores, qui sine affectione, sine cordis teneritudine præcepta sua cum rigore inflexibili multiplicant. Tales loco panis crustas, imo potius lapides porrigunt, cum tamē dicat dominus. Et si perierit panem, nunquid lapidem porriget ei? Vnde efficiuntur filiorum suorum, id est, subditorū interfectores ante deum. Contra tales duros prælatos, dicit dominus per Ezechielem. Cum austeritate, & potentia imperabatis eis, & dispersę sunt oues meę. Oues enim, id est, subditi sæpius propter prælati duriciam disperguntur, ideo oues fugiunt & declinant, nec eis consciętię suas manifestare audent. Vnde in uitis patrum libro quinto dixit quidā senex. Impossibile est ut cum duritia & austeritate facile ab inuentione sua quis reuocetur. Legitur quoque in gestis sancti Ancelmi canthuariensis, quod quidam abbas semel conferebat cum Ancelmo dicens. Quid faciemus cum pueris in claustro nutritis, non enim cessamus die ac nocte eos uerberare, et semper dete-

Pueri in mo-
nasteris quo-
modo edu-
candi.

rioriōs fiunt. Ad quem Ancelmus: Quam bene nutritis quomētum uestrum expenditis, qui de hominibus bestimodo eduas facitis? Dic mihi, quęso abba, si plantam unam in hortu tuo plantares, & mox illam ex omni parte concluderes

fluderes, ut ramos suos nullatenus expandere posses
 qualis arbor inde, p̄dret: Profecto inutilis. Sic & uos
 pueros & iuuenes tantum minis & terroribus coarta
 tis, ut nulla eis liceat penitus libertate potiri. Vnde fit
 quod quia nec amoris dulcedinis uel pietatis circa
 se in uobis sentiunt, nec alicuius boni in uobis postea
 fidem habeant. Contingit quoque modo miserabili,
 ut sicut crescunt in corpore: sic in eis odium & suspi
 cio omnis mali crescat, cū a nullo fuerint in uera cha
 ritate nutriti, nullum nisi depressis supercilijs oculoue
 obliquo ualeant intueri. Hæc ille. Sapiētia doctor cla
 mat prælatos duros comminans. Horrende & cito ap
 parebit uobis. Quasi dicat: Vos qui modo horribiles
 apparetis subditis uestris, imperatis enim nō cū pieta
 te, sed cū austeritate, nō cū amore sed cū timore, caue
 te, quia iudex uester Christus horrende & cito apparebit
 uobis. Veniet enim malis prælatis potenter cū incu
 sione timoris, sed bonis cum benignitate consolationis
 Nam iustum est, quod iudex prælatorum Christus cō
 similiter se habeat ad eos quæadmodum ipsi se habue
 runt ad subditos. Huius exemplum habemus in libro re
 gum. Dixerunt senes ad Roboam: Si locutus fueris ad
 eos uerba lenia, erūt tibi serui cunctis diebus. Sed ipse
 e contrario fecit de consilio iuuenum, & ex uno uer
 bo aspero factum est schisma in populo quod nunquā
 potuit postea ad concordiam reuocari. Ex parte ergo
 prælatorum attendēda est lenitas & discretio in præ
 cipiēdo sicut docet Apostolus. Patre nolite ad iracū
 diam prouocare filios uestros. De hac etiam lenitate
 scriptū est. In fide & lenitate sanctum fecit illū. Tur
 pe quidem & absurdum est in prælato cum ira & au
 sferitate corripere, sicut ad Timotheū Apostolus scri
 bens ait: Seuum inquit domini non oportet litigare
 se

SPECVLVM

sed ad omnes mansuetum esse & patientem & cum lenitate eos corripere, qui resistunt ueritati. Legitur quoniam aquæ Siloe cum silentio currunt, aquæ uero rasiu transeunt cum magno tumultu. Cumq; sponsa in canticis dicat amicus meus bibit uinum cum lacte, id est, rigorem exercet cum lenitate, ipsa conuersa ad sponsum & seueritati mansuetudinem præferens, meliora sunt inquit ubera tua uino. Cum propheta diceret: Ecce spiritus grandis conterens petras, & non in spiritu dominus, & post spiritum commotio, & non in commotione dominus, & post commotionem ignis & non in igne dominus, adiungit, & post ignem sibilus auræ tenuis, & in eo dominus. Nā cum spiritus iræ & commotionis & ignis iracundiæ deo displiceant, ipsi accepta est lenis & blanda correctio. Veruntamen in hac lenitate aut potius in hoc melle fel fructuosa correctiois absconditum est. Nā sua in lenitate zelum, & in blanditijs suis aculeos habet. Et ecce in suauitate & pace eius amaritudo amarissima aduersus eos, qui ignorant & errant. Veruntamen uerius diligit, seuerius corrigit, occulte tamen, & efficacior est in eo ad emendationem subditorum lenitas columbina, quam seueritas exterior & indignatio uultuosa, sicut in Hieremia notatur: Data est, inquit, terra iniquorum in desolationem à facie iræ columbæ. Hec lenitas spiritum fortitudinis habet. Et ut uerbis Iob utar, hæc est quæ dicit regi apostata, & duces impios uocat. Hæc non accipit personas principum, nec agnoscit tyrannum, cum disceptauerit contra pauperem. Attende igitur, quia distinctionem recipiunt, suasque uires utiliter & prudenter alternant blanda & seuera correctio. Nam de utraque in Ezechiele scriptum est: Ignis erat in medio, & de medio ignis quasi species electri. Cum

Cent. 1.

Iob. 34

Ezech. 8.

sit electrum genus metalli temperatissimum, signifi-
 cat correctionis suavissimum blandimentum. De
 seueritate autem ibi scriptum est: Ignis erat in medio
 animalium & de igne fulgur egrediens. Debet itaque
 quandoque mansuescere seueritas. Nam in opere tem-
 pli leones sculpti sunt & lora dependentia, in quo no-
 tatur necessarium esse, ut disciplinae seueritas refren-
 ta loro mansuetudinis temperetur. Veruntamen re-
 missio quæ os prælati obstruit, quæ mentem eius defi-
 cit, quæ adulatorem & uenditorem olei facit, dum
 sibi quietem & honorificentiam uenatur in fauore
 subditorum, hæc miseros præcipitat in foueam scan-
 dalorum. In hac fouea ut dicit propheta, cubauit la-
 mia & inuenit sibi requiem. Hæc ad prælatos. De-
 nique ad propositum redeundo sciendum est, quod ad
 perfectam & meritoriam obedientiam septem requi-
 runt, de quibus extrahuntur hi uersus. Esse libens, simplex hæ-
 laris, subiectio debet. Hinc uelox fortis, humilis mors
 finis ei sit. Primo ergo requiritur, quod sit libens.
 hoc est, quod claustralis propriam uoluntatem relin-
 quat, & sine contradictione cordis & oris, superioris
 uoluntatem faciat suam, iuxta illud ad Philippenses,
 capite tertio: Omnia facite sine murmuratione, ex-
 emplo Christi Iesu, qui dixit, Ioannis capite quarto:
 Meus cibus est, ut faciam uoluntatem eius qui misit
 me. Vbi sic dicit flos doctorum beatus Augustinus:
 Optimus minister tuus est, qui non magis intuetur
 hoc a te audire, quod ipse uoluerit, sed poti⁹ hoc uel-
 le quod a te audierit. Porro de graui periculo & ma-
 gnitudine peccati illorū, qui non libenter obediunt,
 sic dicit Bernardus in epistola ad Adam monachū: Si
 moleste cæperis sustinere, si iudicare prælatum, si mur-

S P E C V L V M

murare in corde, etiam si exterius impleas quod iubetur, non est uirtus obedientiæ, sed uelamē maliciæ. Nemo ergo se ipsum decipiat ut putet sibi exteriorum sufficere obedientiam, nisi etiam ex intimo cordis affectu & cum bona uoluntate obediat. Gregorius. Non seruili metu obedientia, sed charitatis affectu seruanda est. Et ideo Augustinus uolens determinare in regula sua, qualis debet esse obedientia, sic dicit. Proposito tanquam patri obediatur non domino, ut sit obedientia filialis, sicut decet filios ecclesiæ. De ista etiam superficiali & exteriori obedientia describitur in præ allegato libro de gestis saluatoris. Obediuit quis in superbia prælato intemporaliter eum ueritus, & contrarium perhorrescens discrimen, præcæ quæ fuit iste in terris, sed non bonæ uoluntatis, gloria uero ex hoc sibi non erit in excelsis. Et paulo post: Obedire ad oculum carnis, carnis meritum habet, obedire ad oculum spiritus supercelestia merita caprat. Et ratio eius in promptu est, quia uoluntatis humanæ tam nobilis est cōditio, ut nullum actum denominet, nisi ad illius actione uoluntaria declinauerit. Et hæc est causa, quare lux doctorum Augustinus inde fesse tenet non esse bonum & malum nisi in uoluntate. Quapropter siue bonum siue malum nolens quis faciat, nullatenus ei sed cogenti imputandum est. Qualiter igitur bonus & non potius malus reputabitur, qui bona peragit & mala desiderat, & per se quidem nepharia, per accidens uero committit utilia. Vnde obedientiæ meritum non consistit in eo quod agitur aut toleratur exterius: sed in eo quod interius abnegatur. Gregorius in sermone. Cum ad opus bonum ex bona uoluntate non ducitur, tunc iustam sine fructu peccator operatur, quia ut ait Augustinus: Mala uoluntate uel sola miser quisque efficitur.

August.

August. lux
doctorum.

estur. Sed Seneca in epistola, septuagesima secunda. Sola uoluntas beatæ ac miseræ uitæ sibi causa est. Secundo ad perfectam ac meritoriam obedientiam requiritur, quod sit simplex, hoc est, quod claustralis nõ debet esse curiosus ad inuestigandum, quare hoc præcipitur uel iniungitur, uel quare sibi magis quam alteri iniungitur, nec debet contra præcipientem murmurare de inutilitate rei iniunctæ, uel de impossibilitate excusationem prætere, sed simplici corde se ad obediendum promptum reddere. Ad hanc simplicitatem pertinet, quod scribit uenerabilis magister Iohannes Gerson super Magnificat ca. Deposuit potentes de sede. Nolo te inquit curiosum scrutatorem esse uitæ alienæ. Semper memineris præconi charitatis, quia non cogitat malum. Vox est Christi. Ut quid cogitatis mala in cordibus uestris? Fuge ergo, quantum potes, iudicium de aliorum uita, tecum habita, te cogit, a te circumspice, clausos in alienis sceleribus aperitissimos in tuis oculis habe. Quid necesse est ut alienis sordibus cor tuum inquines, aut impleas suspitionibus maleuolis & impuris. Vnde Bernardus: Omnibus nobis in conuersationis initio nulla uirtus est magis necessaria, quam simplicitas humilis, & grauitas uerecunda. De hac uerecundia in Polycratice. Postremo unum ad quod totius philosophici cætus tendit intentio, scilicet finis honestus laetus exitus & iucundus, qui plane euenire non poterit, nisi philosophia omnibus officinis & omnium ministris officiorum custodè adhibeat uerecundiam, quæ parens est, ut ait Cassianus, omni honesti consilii, solèniū officiorum tutela, magistra innocentie, chara proximis, accepta alienis, priuatas negligens facultates, ut communes amplificet, omni loco, omni tempore præ se fauorabili

Gerson

Lib. 8. ca. 9

I lem

Lib. 9.

Epist. 38.

lem gerens uultum, adeo quidē, ut etiam in uerecundis feratur accepta. In Vitis patrū, legitur, quod senes dicebant, quia nihil sic quærit deus ab his qui primitias conuersationis habent, quam obedientiæ laborē. Vnde & Anselmus libro suo de similitudinibus dicit, quod iuuenes senioribus debent esse subiecti obedientes & obsequiosi. Sicut enim fructus non sequitur in arbore, in qua flos primo non apparuit: sic & in senectute honorem legitimum consequi non poterit, qui in adolescentia alicuius disciplina nō laborauit. In tractatu quoq; de duodecim abusibus dicitur, quod tertius gradus abusionis est adolescens sine obedientia. Et sequitur: Sicut in senibus sobrietas & morum perfectio requiritur: sic in adolescentibus obsequium & subiectio & obedientia rite debetur. Ideo Seneca in epist. dicit, quod iuueni est parendum seni uerendum. Recitat Valerius in libro secundo, ca. primo, quod senectuti iuuentus ita cumulatam & circum spectum honorem tribuebat, tanquam omnes maiores nati, omnium adolescentium communes patres essent. Sed forte dicit aliquis ex simpliciorib⁹: Vtinam esset mihi talis abbas & prior, qualis fuit beatus Bernardus, obedirē faciliter imperanti. Nunc uero dum mei superioris paruam sapientiam & imperfectionē multiplicem conspicio, non possum ei ex corde obedire, neq; audeo ei cōscientiam meam committere & salutem. Quisquis ita dicis & sapis, erras & desipis. Nō enim committis te & salutem tuam in manus hominis quia prudēs est, aut plurimum literatus, aut deuotus, sed quia est tibi secundum regularem institutionem præpositus aut prelatus. Quamobrem obedias ei non ut homini, sed ut deo iubenti: si tamen nō contra deū. Et sæpe tupto erit deo tua obedientia placenti^{or}

tibiq; fructuosior, quanto est indignior ille cui pro-
 pter deū subijci nō refugis. Hæc Ioan. Gers. cæcel Parri **Gerson**
 si. Quā obediētiā Bernardus cōfirmat ita dicēs: Nō te
 moueat magister imperit⁹, indiscreta potestas: sed me
 mēto qā nō est potestas, nisi à deo. De isto mō obedi-
 endi, scilicet simpliciter sine dijudicatione prælati aut
 præcepti, sic habetur in Viris patrum: Dicebant senes,
 quia si quis alicui patri se tradit ad subiectionem, nō **Lib. 14.**
 debet attendere in mandatis dei, sed patri suo spiritua-
 li omnem uoluntatem suam committere, quia illi per
 omnia obediens, non incurret peccatum apud deum.
 Sed heu heu, quā pauci inueniuntur tales obediē-
 tes: quin potius est inuenire, qui statuta seniorum et or-
 dinationes prælatorum studiose discutiunt, hæret ad
 singula quæ iniunguntur, exigunt de quibusdam ra-
 tionem, & male suspicantur de omni præcepto, nec un-
 quam libenter obediunt, nisi cum audire cōtingat, qd
 forte libuerit. De quibus dicit Bernardus: Sic profe-
 sto sic multorum, inquit, usq; hodie pusillanimitas &
 peruersitas exigit, ut ab eis quæri oporteat, qd uis ut
 faciam tibi? more illius cæci euangelici, non ipsi quæ- **In ser. de cō-**
 runt: domine quid me uis facere? Cōsiderare enim ne- **uers. S. Paul.**
 cesse habet minister & uicarius Christi, quid sibi præ **Luc. 18.**
 cipi uelint, nō ipsi considerant quæ sit uoluntas præce- **Actu. 9.**
 ptoris. Hæc Bernar. De hoc refertur exēplum notabile
 libro 10. Viris patrum. Legitur namq; ibidem, qd qui-
 dam frater dixit cuidam seni magno: Abba uolebam
 inuenire senem aliquem iuxta uoluntatem meam &
 morari cū ipso. Et dicit ei senex: Bñ quæris dñe meus.
 Ille aut affirmabat huiusmodi esse desiderium suū nō
 intelligēs q̄ locutus est senex ille. Sed cū uideret senex
 eū existimātē qd bñ sentiret, dicit ei: Ergo si inuenis se-
 cū existimātē qd bñ sentiret, dicit ei: Ergo si inuenis se-
 cū uolūtātē tuā, uis manere cū e? Et ille dixit: Etiā
 I n̄ uolo,

SPECVLVM

**Monasticen
professis no-
randa sēten-
tia.**

uolo hoc, si inuenio secundum uoluntatem meam. Dixit ergo ei senex: Non ut tu sequaris uoluntatem senis illius, sed ut ille tuam uoluntatem sequatur, & ita in eo repaues. Sensit autem frater ille quæ dicebat, et surgens prostrauit se ad pœnitentiam dicens: Ignosce mihi, quia ualde gloriabar, æstimans me dicere, cum nihil tenerem. Hæc ibidem. Quod igitur iam supra dixi, repetam. Est enim minime tædiosa, sed iucunda rerum utilium repetitio. Teneat propterea memoriter religiosus quisque, quod omnis inobedientia, murmuratio & proprii sensus pertinacia deuiat à uia uitæ, & deducit monachum in perditionem. Ait Anthonius: Ingens dæmonum turba istum peruolat aerem, non procul à nobis hostium caterua discurrit. Hostile illis contra omnes Christianos, maxime contra monachos & uirgines Christi odium est. Non habet autem efficacius uenenū ad interfecionem spiritualem claustralium diabolus, quam si suadeat proprias sequi uoluntates, & suæ prudentiæ sensualitæque inniti. Tertio ad ueram obedientiam requiritur, quod sit hilaris, hoc est, secundum Augustinum, ad fratres de eremo, quod monachus corde iucundo, facie serena, ore risorio, & oculo ornato, sanctitatis splendore cū omni charitatis affectu obediat, quia secundæ ad Corinthios: Hilarem datorem diligit deus. Ecclesiastici tricesimo quinto: In omni dato hilarem fac uultum tuum. De hoc modo obediendi dicit etiam beatus Bernardus sic: Serenitas in uultu & dulcedo in sermone multum colorant obedientiam obsequentis. Nubilosa corporis compositio, & facies tenebris tristitiæ obfusata deuotionem ab anima recessisse significat. Quis enim libenter imperat homini tristitiam efflanti. Felix plane ille monachus, qui talem se exhibet prælato suo, ut
audacter

audacter ei quod uult præcipiat, cuiusmodi erat Phlemon, ad quem scribens Paulus ait: Confidens de obedientia tua scripsi tibi, sciens, quoniam & super illud quod dico, facies. Bernardus. Illū optimum dixerim gradum obedientiæ, cum eo animo opus iniunctū receperit quis, quo et præcipitur. Quarto ad perfectam obedientiā requirit, quod sit uelox & celeris. Vñ Bernardus: Verus obediens mandatū non procrastinat, sed statim parat aures auditui, pedes itineri, manus operi, & se totum intus colligit ut mandatum pagat imperātis, non attendens quale sit quod præcipit, hoc solo contentus quia præcipitur. Item Hieronymus. Perfecta obedientia est, tua relinquere imperfecta, & imperātis implere præcepta. Quod factum legitur de quodam sancto monacho nomine Marco, qui sedebat scribens in cella sua, & cū incepisset literā o, & fecisset quasi medietatē illius circuli, audiuit uocem spiritualis patris clamantem, qui statim relicta illa literā imperfecta festinauit ad ostiū cellulæ, ut uoluntati patris satisfaceret, De hac festinatione scribit in prouerbis: Vidisti hominem uelocem in opere suo, coram regibus stabit, nec erit ante ignobiles. Ad hanc celerem obedientiam inuitamur à domino dicente: Zachæe festinans descende, Luc. 19. scilicet à propria uoluntate & affectione sine concupiscentia. Et sequitur remuneratio: Hodie salus huic domui facta est. Quinto ad ueram obedientiam requiritur, quod sit fortis & uirilis. Vnde Bernardus in libro de præcepto & dispensatione. Perfecta obedientia legem nescit, terminis non artatur, non contenta angustiis professionis largiori uoluntate fertur in latitudinem charitatis, & ad omne quod iniungitur, spontaneo uigore liberalis alacrisque cōmodū non Prouer. ult. considerās in infinitā libertatē extendit. Idem quoque ali

Philip.

bi pertractās in prouerbis: Manum suam misit ad fortia, sic dicit. Agendum est instanter & constanter obediendum, nec inter asperitatem uerberum tam regalis est semita relinquenda, & loquitur de semita obedientiæ. Christus etiam hanc semitam pro morte ignominiosissima relinquere uoluit. Iuxta illud ad Philippen. Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Mementote quia Christus ne perderet obedientiam, perdidit uitam. Hæc Bernardus. Sexto requiritur ad perfectam obedientiam, quod sit humilis, iuxta illud Lucæ decimosextimo. Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt uobis, dicite, serui inutiles sumus. Dicamus semper contraria ad superbi pharisei uerba: Deus ignosce mihi peccatori, quia non sum sicut ceteri hominum innocentes, castitate pollentes, orationi instantes, sobrie, iuste, & pie uiuētes in hoc seculo, fructus & magna poenitentiæ faciētes, sicut etiā hic publicanus, & sicut meretrix hæc, de quibus iurat ueritas, quod præcedēt in regno dei phariseos. Non ieiuno, non decimas do, & si quid aliquid boni facio, illud qua districtiōe à te iudicetur ignoro, autē quo fine terminetur. Hæc Beda. Vñ Bernard. Magna uirtus humilitatis, sine cuius obtentu uirtus obedientiæ nõ solum uirtus non sit, sed etiam in superbiā detestabilis erumpit. Siquidē, ut ait Petrus Blesensis, in epist. Ille qui in altis habitat & humilia respicit, superbiā sup omnia detestatur: Hæc est enim illa Athalia, quæ fere omne genus regum extirpauit. Hæc est bestia salrus, quæ deuorauit exercitum Absalon. Hæc est erugo & tinea, quæ omnem mētis ornatum deprauādo consumit. Iuxta præceptum quoque diuinæ legis, qui dederit de semine suo, id est, de opere obediētiæ suæ idolo Moloch, id est regi superbiæ morietur. De isto nõ obediēdi, scilicet humiliter sic dicitur

cit uenerabilis doctor & magister libri de gestis salua-
toris: Pro nostra, inquit, forma uiuendi, domini Iesu Lib. 4.

obediētiā oculo fidei uideamus, de qua dicit euange-
līsta. Descendit cum illis Iesus nazareth, & erat sub-
ditus illis. Descensus est in obedientia. Nam nisi ani-
mus ad ima descendat omnino reluctabit obediens.
Hic descensus ab arce mentis fit ab omni altitudine
cordis, ab omni tumore mentis, ab omni iudicio elati-
onis, ab omni proposito contradictionis, & ab omni
reputatione propriæ cognitionis. Usquequo erit de-
scensus Nazareth est terminus. Nazareth flos est. Flori-
da namq; in odoribus, florida in aspectibus debet esse
obediētia. Nazareth est uirgultum, sine uirga corre-
ptionis & disciplinæ obediētia perfecte non agitur.

Qui parcat uirge, odit filiū dicit scriptura de carnali fi-
lio. Verū sic experiētia docet de spiritali filio atq; pa-
tre. Luce clarius patet, qd pater spiritalis nō corrigēs
subditū usq; ad æternā mortē odit eum. Sit ergo in Na-
zareth obediētia, & accipiat qui præest omnino uir-
gultū, et corrigat quē assumpsit in filium, Sanctitas in-
terpretat Nazareth. Sanctitas certe à sanguinis tinctu-
ra sumpsit initium, & sanctus sanguine tinctus dicitur
& usque ad sanguinem imprætermisse oportet obedi-
re. Nam & Christus Nazareth subditus factus est obe-
diens usque ad mortem, & omnem sanguinis effusio-
nem. Sed qui erant huic monacho, qui omnium domi-
nus erat præsidentes? Maria & Ioseph, ueritas & chari-
tas. His ducibus & his prælatis sine intermissione obe-
diamus. Si qui autem præcipiunt, Mariam illumina-
tionem, & Ioseph augmentum à suis lateribus habeāt
ut præter ueritatem & charitatem subiectis nullomo-
do præcipiant, & præter ipsos subditos alia scire non
doceant, neque cogant: qui uero experimento non

Prouer. 13.

S P E C V L V M

didicit obedientiam, sæpe incaute præcipiet, sed fides
 obedientis liberat utrumq;. Durū est quod sciat æqui-
 tate nesciens ambulare. Docere uero quod quis nō di-
 dicit, aut præsumptio, aut stultitia, aut paracletus est.
 Nempe absq; dubio non a uerbo aut a libro, sed ab ex-
 perientia ipsarum, aut ab infusione cōprehenduntur
 perfectæ uirtutes: Et si de Christo dicitur, ex his quæ
 passus est, didicit obedientiam, quod sequitur tacebo.
 Vnde Gregorius primo dialogorum: Vfus recte con-
 uersationis est, ut præesse non audeat qui subesse non
 didicit, nec obedientiam subiectis imperet, quàm præ-
 latis non nouit exhibere. De isto modo præcipiendi
 habetur etiam in Vitis patrum sic: Dicebat quidam se-
 nex, quia si quis cum timore dei & humilitate iniūgit
 fratri aliquid facere, sermo ipse qui propter deū egre-
 ditur, facit ipsum fratrem subiectum existere, & im-
 plere quod iniunctum fuerit. Si autem quis uolens iu-
 bere fratri, & non hoc secundum timorem dei fece-
 rit, sed per auctoritatem & austeritatem, uolens sibi
 in eo potestatem uendicare, deus qui uidet occulta cor-
 dis, non permittit eum audire uel facere quod iube-
 tur. Manifestum est enim opus quod secundum deum
 fit, & iterum manifestum est quod in potestate iniū-
 gitur, quoniam quod a deo est cum humilitate & ob-
 secratione imperatur, quod autem ex potestate cum
 furore & perturbatione, utpote quod a maligno est.
 Seprimo & ultimo requiritur ad ueram obedi-
 tiam, quod sit perseverans usque ad mortem, quia si-
 cut dicit Gregorius: Incassum bonum agitur, si ante ui-
 tæ terminum deseratur, quia frustra uelociter currit,
 qui priusquam ad metam peruenit, deficit. Et Ioannes
 in Apocalypsi ait: Qui uicerit, scilicet propriam affecti-
 onem & uoluntatem, & custodierit usq; in finem ope-
 ra

Lib. 15.

Li. 1. Mora.

Apoc. 2.

ga mea: dabo illi stellam matutinam, id est, me ipsum. Dicamus ergo cum beato Iob in corde nostro, donec deficiam, non recedam ab innocentia mea, iustificati- onem meam, quam cepi, non deseram, ut impleat in nobis il- lud sapientiam. Esto firmus in uia domini, & sequetur te uerbum pacis & iustitiam, scilicet illius qui dicit: *Matt. 25.* *Ve-* nite benedicti patris mei percipite regnum. Detri- bus modis obediendi precipue dedit dominus Apo- stolis formam, dicens: Non uos me elegistis, sed ego elegi uos, & posui uos, ut eatis & fructum afferatis, & fructus uester maneat, ut scilicet obediant humiliter, uiriliter, & perseveranter. Non inquit uos me elegistis, ne glo- riemini, quasi ex uobis, sed ego elegi uos, ne sitis ingra- ti, quasi non acceperitis, & posui uos ut eatis & fructum afferatis, ne torpeatis ocio, gratiam dei inuacuum re- cipientes, & fructus uester maneat quatenus perseveran- tia coronetur. Has dilectissimi septem obediencie re- gulas cordis auribus retinere studeatis, nec ab ipsis co- ditionibus prescriptis propriae uoluntatis praepedi- ente sentimento unquam resilire contendatis. *Gen. 28.* Hi sunt septem gradus scalae, quam uidit Iacob, ut habetur in Genesi. Cuius duo latera possunt intelligi paupertas uoluntaria & continentia, uel ab renunciatio proprie uoluntatis & proprii sensus. Attendenda uero sunt quatuor, quae de hac scala dicuntur. Primum est, quod erat stans super terram, in quo notatur rectitudo in- tentionis, quae debet esse in his, qui uiam obediencie ingrediuntur, & excluditur per hoc macula intenti- onis terrenae. Nam eorum qui habent terrenam inten- tionem in religione, scala non stat, sed potius iacet su- per terram, seu potius directa est ad infernum. Secun- dum, quod de hac scala dicitur est, quod cacumini eius tangebatur caelum, in quo figuratum est, quod conuersatio

I v religiosorum

Gala. 3.

religiosorū, debet esse in cælis, uel q̄ immediatus trāsitus est in mortē à uia perfectæ obedientiæ in cælū. Parum enim uel nihil morantur perfecte obedientes in purgatorio, quia in uero obediente Christus uiuit & operat. Iuxta illud ad Galatas. Viuo ego iam nō ego uiuit uero in me Christus. Non est enim uerisimile, q̄ deus sit in futuro eorum ultor, quorum hic est autor. Tertium est, quod Iacob uidit angelos ascendentes et descendentes per scalam illam, in qua designatur, q̄d uia obedientiæ uita angelica est. Siue enim descendat uere obedientes fratribus suis ministrando, siue ascendant deo assistendo in oratione, lectione, meditatione, ad modum angelorum uolūtatem dei peragūt. Quartum est, quod dominus erat innixus scalæ, in quo insinuat quod perfecta obedientia se habet immediate ad deum. Nullum enim uel modicum interuallum est, inter mortem uere obedientis & diuinam uisionem. de hoc in Climacho tale refertur exemplum. Cum em̄ quidam senex diceret alteri de quodā iuniore monacho, quod mortuus esset, respondit ille: Hoc mihi persuadere nequibus, ut audiam & credam. Sciebat namque, quod uerus obediēs in uita fuisset. Tunc senex ait: Veni & uide. Surrexerunt ergo ambo celeriter & ad cimiterium peruenerunt, & clamauit ille alter tanquā ad uiuentem, & dicit ei: Frater Innocenti mortuus es? At uero perfectus obediens & post mortem obedientiā ostendens, respondit: Pater quomodo possibile est hominem operatorem obedientiæ mori? Item insinuat in hoc, quod dominus innixus est scalæ, quod ipse paratus est iuuare & conseruare eos, qui uiam obedientiæ aggressi sunt. Pro his omnibus dilectissimi studemus hanc uirtutem obedientiæ cordialiter adimplere, quam tam sollemniter promissimus apertis ianuis in professione

professione, qm̄ si contra uotū inobedientes fuerimus,
aut cum murmure obediētes; furti ꝑculdubio rei tene
bimur, & tanq̄ alienæ rei inuatores, scilicet abnegatæ
uoluntatis peccati ueniam non merebimur, priusquā
quod ablatum est, fuerit restitutū ut dicit Augustinus,
in epistola ad Macedonium. De cōmendatione huius **Serm. 2.**
uirtutis, scilicet obediētiæ, sic dicit idē Augustinus
ad fratres de eremo: O uenerabilis sanctaq; obediē-
tia tu salus oīm fideiū, custodia oīm uirtutū, tu cælū
aperis et infernū claudis, tu etiā filiū dei ad terrā posui **Ioan. 6.**
sti, & uenit inter homines, nō ut faceret uolūtatē ho-
minis, sed uolūtatē patris qui misit eū. Volūtas enī pa-
tris fuit ut redimeret humanū gen⁹, & recōciliaret ei
creatura sua quæ pierat, & ut uolūtas patris ꝑficeret,
filius fuit obediens usq; ad mortē. Ut ergo nō esset no-
bis obediētia laboriosa, exitum ꝑsentis uitæ saluator
per obediētiā terminauit. Iure ergo obediētiā sacri-
ficio ꝑponitur, q̄ de potestate diaboli nos eripuit, q̄d
nullum legale sacrificiū facere potuit. Nec mirū, si nos
peccatores obediētiæ in hac uita subiūcimur, qm̄ hanc
mediator dei & hominū etiā in morte nō deseruit, sed
ei subiūctū, qui per omnia erat patri cōequalis. Nos
aut̄ propter peccatum alijs hominibus subiecti sumus.
Nam natura oēs æquales genuit, sed inæqualitas, quæ
accessit ex uicio, ordinata est dei iudicio. Vnde oportet
nos obedire hominibus. Ideo fratres mei atten-
dite & parati semper estote ad obediētiā mandato
rum dei, paratas semper habentes aures auditui & lin-
guam uoci, pedes ituros festinate, manus ad ope-
ra sine mora parare, corde iucundo, facie sere-
na, ore risorio, & oculo ornato sanctitatis splen-
dore, non tamen timore huius seculi uel metu, sed
omni

S P E C V L V M

omni charitatis affectu sanctam obedientiam seruare nos opto. Tunc enim ante tribunal iudicis Abraham non uos condemnabit, sed commendabit, non uos a se expellet, sed conuocabit: non uos maledicet, sed sublimabit in aeterna patria. O monache, lege quod dicitur, melior est obedientia quam uictima, quae causa est, nisi quod in uictimis aliena immolatur caro: sed in obedientia uoluntas propria & caro mactatur. Estote ergo fratres mei obediētes, ut deum placare possitis de peccatis commissis. Tanto enim citius placat homo deum, quanto repressa arbitrii sui superbia gladio praeccepti se immolat. Haec est illa obedientia, quae concordiam conseruat in angelis, pacem nutrit in monachis, tranquillitatem generat in ciuibus. Haec est illa obedientia, sine qua respublica stare non potest, sine qua familia aliqua regi non potest: O quam enorme uitium, quod Obedientiae contrarium fuerit. Per hoc diabolus caelum perdidit, per hoc homo paradysum amisit, per hoc Saul regnum, per hoc Salomon amorem diuinum. O sancta dei sponsa obedientia, tu perfecta scala, qua caelum ascenditur, tu quadriga qua Helias uehitur in paradysum, tu porta fidelium paradisi & clausura reorum inferni. O sancta obedientia, tu humilitatem nutris, tu patientiam probas, tu mansuetudinem examinās. Estote ergo fratres mei, cum Abraham obediētes, reddētes quae sunt Caesaris Caesari, & quae sunt dei deo. Tunc uero reddimus Caesari debitum, quando duliam praelatis nostris reddimus. Haec enim dilectio consistit in reuerentia in rerum exhibitione & dilectione. Hoc autem facere debemus non solum pastoribus, sed etiam sanctis dei, & tunc reddimus per obedientiam quae sunt Caesaris Caesari. Sed tunc reddimus quae sunt dei deo, quando in latria perseueramus. Haec enim

enim soli deo conuenit. Hæc enim consistit in oratione & gratiarum actione cultus exterioris hominis exhibitione, & interioris mentis deuotione, quod facere & perseuerare deus ipse nobis in æternum dignetur.

De commendatione etiam huius uirtutis, scilicet obediētie, in libro de gestis saluatoris tale ponitur exemplum imaginatum: Quodam tempore conuentum atque congregationem omnes uirtutes inuisibilem fecerunt, in medio statuentes puellam paruulā, obediētiam, & ueritas in medio surgens inuisibiliter ab omnibus perquisiuit. Habetis ne aliquid querelæ aduersus hanc? Et responderunt: Nequaquam, imò ipsa uelut famula cum sit tamen primiceria nos omnes honorat, in omni loco, tempore & opere nos ueretur, nostras perficit uolūtates, lætificat cōgregationem nostram, nec unquam querimonia aut murmur auditur ab ea. Ipsam dicimus omnino innocentem ac liberam sine exactione diuina debere regnum cælorum introire, prælato respondente iudici deo pro ea. Similiter fecerunt & dæmones aduersus obediētiam querentes testimonia, et nō inuenerūt ipsam in aliq̄ suis legib⁹ subiacere, sed omnino rebellem, & nihil eorum iuris inuenientes in ea, maledixerunt atque condemnauerunt eam ab ipsorum regno, disponentes contra eam bella crudelia, quia ipsa ipsorum dæmonū fines actu intrepido semper pulsat.

De fructibus obediētie

CAP. VI.

CIRCA tertium membrum principale propositum, scilicet de fructibus obediētiae, accipio mihi loco thematis illud quod scribitur in Gene. Per me

Gene. 22

metipsum iuravi quia fecisti rem hanc, & non percisti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi & multiplicabo semen tuum, sicut stellas cæli, & uelut arenam quæ est in littore maris, possidebit semē tuum portas inimicorum suorum, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti uocī meæ. Ecce quantam promissionem recepit mercedis a deo per angelum de cælo, facta obedientia beatissimi patriarchæ Abrahamæ. Eia gaudete & exultate omnes claustrales & uiri religiosi, ga teste Origene uos quoq; prædictam angeli uocem audietis: Nunc cognoui, quoniam times tu deū, quia non pepercisti patri tuo aut matri, filio tuo uel filiæ uel uxori, aut nō pepercisti pecuniæ uel honoribus seculi & ambitionibus mundi: sed omnia contempsisti, & omnia duxisti ut stercorea, ut Christum lucrifaceres. Vendidisti omnia & dedisti pauperibus, & secutus es uerbum dei, & rerum omnium principi per religionis uinulum adhæres. Felix hac tuæ uitæ commutatione, felix ter quater que felix qui potuisti mundi blandientis illecebras superare. Campus diaboli mundus est, in quo cum mortalibus pugnam conserit, & quasi leo rugiens circuit ter

Mund⁹ cam ram & perambulat eam, quærens quem deuoret & ex
 p⁹ in quo cū tinguat, cuius insidias qui formidare uoluerit, se mū-
 diabolo quo do subtrahat, se mundo occidat, non in hoc sit mū-
 tidie congre do corruptibili, tanq̄ ciuis, sed tanq̄ peregrinus & ad
 diendū pijs. uena, non dormiat cum debeat uigilare, Caueat circū
 spiciatque ne antiquus hostis & continuus insidiator
 aliunde lateret & improuisus esiliat, ubiq; cogitet est
 adesse, & quidquid inuenerit oculis gratum, auribus
 mellifluum, suaue olfactu, gustu dulce aut delectabile
 tactu, uel in quo mens rapiatur aut excitetur appeti-
 tus, quidqd tale inuenerit escā infixam hamis putet, &
 ibi

ibidem latere nouerit inimicum. Quidqd in hoc cam-
 po est, diaboli telum est. Si in hunc campum carnalia
 concupiscendo declinetur, hosti potentissimo uel occa-
 sio pugnae & spes uictoriae praebetur. Tu aut bone mo-
 nache, ut ad te redeam, dirupisti uincula, contriuisisti la-
 queum, & liberatus seculum & mundi popas taliter re-
 liquisti, quia hinc eleuatis alis ad religionis altitudinem
 euolasti, ut maxima tibi sit indicta perseuerandi necessi-
 tas cauendiq; ne per praecipitia redies in ruinam ad mu-
 di labes, & quas fugisti miseras, reuertaris. Quidam
 namque dicunt mundam istum esse olentem, fetidam & im-
 mundissimam sentinam turpitudinum. Quam fugere ma-
 ior mentis est, purificatio cordis, intellectus illumi-
 natio, & ad huius aggrauantis corporis futuram glo-
 rificationem, quam speramus & credimus post aduen-
 tum domini sola uia. Heu heu, munde corruptibilis,
 munde corrupte, munde corrupens, quis te cognoscet?
 quis te spernet? quis te fugiet? Utinam nudes in oculis ho-
 minum turpitudine tua, qua amatores tuos turpissimos
 efficis & immundos, ut te meliori consilio fugiant & eui-
 tent. Audi ueritatem. Qui diligit mundum, non est charitas
 patris in eo. Qui mundum diligit deum odit. Non est cum deo
 qui mundum amat. Per solam enim dilectionem cum deo su-
 mus, non increata illa charitas solum creatae charitatis
 merito possidetur. Nec cogitemus deum & mundum
 simul posse diligere & sequi. Cum autem ex dilectione spes p-
 perfecta oriat, scilicet aeternae illius incorruptibilis gloriae
 percipiendae, mundum diligendo quid sperabimus? Cer-
 te mundo perfrui, abundare diuitiis, explere uolu-
 ptates, aliis praesidere, quae quidem uia sunt ad tarta-
 rum non ad caelum, ad diabolum non ad deum. Et
 tamen tanta mentium nostrarum caecitas est, quae illa quaerimus
 & ad ea quasi beatifica totius mentis uiribus anhelamus.

S P E C C V L V M

lamus. Excutiamus ergo has tenebras, & mundam re-
 linquentes nos ad illud lumen inextinguibile conuer-
 tamus. Si enim sicut sacra testatur historia, dū in mun-
 do manemus, perigrini sumus & aduenæ sumus corā
 domino, & nostrum est inquirere patriam cum simus
 hospites super terrā, in eo diuertimus non manemus.
 Nam dies nostri sicut umbra super terram, & non est
 mora. Quæ cum ita sint, cur non patriam ueram
 inquiremus? Cur non ad illam cælestem, ad quam su-
 mus geniti properamus? Cur in itineris nostri diuer-
 sorio non solum retardantes uiam, sed perdentes pa-
 triam, cupimus permanere? Et quoniam diuersorium
 duo nobis significat, aut locum in quo uiatores mox
 recessuri declinant, aut locum in uia ubi plures semi-
 tæ reperiuntur: ita quod per unam euntes ab aliā de-
 clinamus. Quid faciamus amatores mundi? Quā stul-
 tum est in diuersorio mentem & spem apponere, ubi
 mox sumus etiam si stare uoluerimus, recessuri. O
 quanta dementia tenet in hac mundi dilectione mor-
 tales. Diligimus exilium, negligimus patriam, man-
 sura spernimus, trāsitoria uere transeuntes amamus.
 Non possumus, fateor, corpore mundum istum ex-
 ire. Hic enim gignimur, hic uinimus, hic nutrimur:
 mentem tamen hinc si uoluerimus, ualemus eleuare.
 Respiciamus, dum in mundo pergimus, ante pedes.
 Mundus iste diuersorium est, plures ante oculos uia
 sunt, uia uoluptatis, uia uirtutis, uia transgressionis,
 uia obedientiæ, uia inferi, uia cæli. Quid faciemus o-
 mortales? Ad uoluptates infirma caro nos trahit, ad
 transgressionem diabolus, ad infernū mundus. Con-
 tinentia autem in deum nos dirigit, obedientia ducit,
 mundiꝫ abrenunciatio deo nos unit. Nos dormia-
 mus in diuersorie expectantes, donec eijciamur. *Sive*
nire

nire in patriam uolumus, surgendum est & properan-
 dum, uia enim longa, ardua & laboriosa supe-
 randa est. Longa quidem amatoribus mundi, qui a deo
 in uiam longissimam abierunt, ardua diuitibus, quos hoc mundo
 oportet diuitiarum dimittere sarcinas, si uolunt ad
 calorum principem peruenire: ardua uoluptuosis, qui
 bus opus est mentem a sensibilibus reuocare, & delati-
 onem suam erigere in caelis, quam habebant in terris:
 laboriosa negligentibus, qui habent pugnare cum car-
 ne, luctari cum mundo, certare cum diabolo. Surga-
 mus ergo, nam breuem & compendiosam uiam no-
 bis efficit charitas, amplam paupertas, planam sobrie-
 tas, facilem & amoenam quotidiana uictoria, & quod
 uictoriae praemium est, immarcessibilis gloriae spes non
 uacua. Sufficiat nobis de mundo necessaria sumere, &
 a malo quicquid fuerit amplius reputare. Famem re-
 primi, sitim extingui, imbres & frigora pelli, den-
 torumque & aestuum uim arceri natura desiderat.
 Quicquid ultra est, a malo est. Videtis, ni fallor, dile-
 ctissimi fratres & filij aliquo modo, quid sit mundus iste
 quem fugisti, cuius fallacias utilimum arbitror denu-
 dasse, ut reliqui sectatores mundi quid ament quo tam
 perditae delectantur, quouae tam miserabiliter implicen-
 tur, discussis nebulis agnoscant. Agere uos moneo gra-
 tias altissimo qui uos eduxit de ur Chaldaeorum, id est,
 de incentiuo uiciorum, scilicet mundo, & induxit in terram
 bonam melle & lacte manantem, hoc est, ad religionem in
 qua quotidie spiritualis dulcedinis percipere possitis
 alimoniam. Non enim charissimi sine diuini numinis
 dispositioe factum putetis, quod cogitare coepistis, qua-
 liter in seculo pro transitorijs dimittebatis aeterna. &
 denique creatorem pro creatura deserentes, a caelesti
 patre suscepta portione substantiae, quae uobis contin-
 gebat

SPECVLVM

gebat profecti eratis in regionem longinquam: ubi de-
 mit cupiuis cetis fame facta de porcorum siliquis satia-
 ri. Ad uos itaq; reuersi diuinae gratiae lumine in tene-
 bris effulgentes, sine qua nedum bona facere non possu-
 mus, sed etiam uelle praesertim efficaciter non ualea-
 mus. Ad uos, inquam, qui pro secularibus occupatio-
 nibus tranquillitatem religionis, pro mundi delitijs,
 asperitatem ordinis, pro transactae uitae superbia, in
 qua superiores gradus elatis affectibus cupiebatis, ob-
 bedientiae iugum, non uerbo solū sed per effectum ope-
 ris, elagistis, gloriosum nomen monachi assumentes,
 nunc dirigit sermo. Qui haecenus uitis uixistis, nunc
 uirtutibus: haecenus uanis, nunc solidis occupamini.
 Deniq; stabatis in mundo quasi ciues & incolae toti in
 terrenorum amore submersi, nunc autem uos uiato-
 res agnoscentes coepistis uos gerere peregrinos in ter-
 ris. Et de timore seruili si quis in uobis tunc erat, quo
 peccatores dei iudicium metuebatis, ad timorem di-
 lectionis & reuerentiae quod declarat religionis ele-
 ctio, uos ad deum creatorem & redemptorem uestrum
 laudabiliter conuertistis. Ad uos ergo libellus iste di-
 rigitur, in quibus tantum gratia diuina ualuit, quod
 fugistis carnē, mundum, & diabolum, quae tria mors
 sunt, & sequimini deum patrem & filium & spiritum
 sanctum, quae tria uita sunt. Itaq; relicto mundo, deum
 & deo frui, in quibus consistit omnium futura mor-
 talium immortalis beatitudo, desiderantes, uos religio-
 ni optimo consilio & uinculo pene necessario dixe-
 rim tradidistis. Catena quidem est qua rationalis crea-
 tura suo creatori desideriosa coniungitur, ut se mun-
 do subtrahat, statumque perfectionis religionis di-
 gnitatem professus, indies magis atque magis proficis-
 ens in illam perfectionem redigatur per gratiam, qua
 ali

In summo & ineffabili bono, in quod emais tendit,
 immarcescibilis & aeternae gloriae particeps religet.
 A qua religatione, id est, perfecta non solum iterata li-
 gatione uocabulum illud credi potest non irrationa-
 biliter descendisse. O uere uinculum, o preciosa cates-
 na, o salutare ligamē, o funiculum triplex, per mare
 per terras, inter ignes & gladios & quaecumque pericula
 excogitari possunt, expetendum. Videamus, si placet,
 an uere funiculus triplex sit haec de qua loquimur &
 qua sequimur mundi cōragione expiata modis omni-
 bus religio. Triplex ni fallor consecratione uoti totius **Eccl. 4o**
 us religionis perfectio continetur, sicut iuxta Aposto-
 li dictum. Quidquid in mūdo est, de tribus unum est,
 scilicet concupiscentia carnis, aut oculorum, aut sup-
 bia uitae. Concupiscentiae quidem carnis continentis
 uotū opponitur. Concupiscentiae oculorū, qua profe-
 cto pallentis auaritia est, illa felix & locuplex collectio
 paupertatis, qua propter deū cuncta dimittimus, quae
 & sic nos in uia uacuos reddit, quae ueniamus pleniōres
 in patria: sic tēporalibus exiit, quae indat nos aeternis,
 noscitur cōtraponi. Superbiae autē uita quis desit ob-
 stici abdicationē propriae uoluntatis, & illā difficilissimam
 obedientiae spōsionem: O felicē qui te cognoscit reli-
 gio, qui cognitam amplectitur, & amplexam constā-
 ter prosequitur usque in finem. O uia, necdū parum nota
 sed paucis, uia quidem difficilis ardua, & labo-
 riosa, deducens tamen in patriam, uia quidem diffi-
 cilis, sed uirtutis, uia mortalium sed ad immortalia,
 uia solitudinis sed ad metam perducens tranquil-
 litatis, & quod dulcissimum est uita praeter abrupta
 seculi dirigens ad amēna spacia paradisi. Tu sta-
 tus perfectionis licet non semper collectio perfectiorū
 tu schola ueritatis, uitorū expultrix, regula morum,
 & h &

SPECVLVM

Li. 7. ca. 20

Jacob. 1.

& cultura uirtutum. Tu custos pudicitiae, doctrina obedientiae, mater honestatis, magistra sobrietatis. Tu uictrix insolentiae, superatrix inanis gloriae, fugatrix elationis, sedatrix contentionis. Tu praecipua iubes, ad consilia obligas, auges merita, aggrauas delicta: & quod super omnia maximum est, tu sola cum charitate uinculum es, quo deo coniungimur & unimur. Quapropter in polygraphico scribitur sic: Firmiter tene, quod nulla uita fidelior, nulla simplicior, nulla felicior, quam eorum qui in claustris humiliter degunt abiectione sua degentes, obedientes praelatis suis in omni subiectione & reuerentia, non appetentes sub obedientiae nomine dominatum, aut uagandi aut ociandi licentiam, uasa sua possidentes in sanctificatione & honore, praestolantes in silentio & patientia salutare dei, a detractioe & murmure alieni, excipientes ab ore domini in quiete uerbum quod saluare potest animas suas, grata miscentes cum deo colloquia, & quasi terrestres angeli sunt totius mundanae perturbationis ignari. Qui uero ad explendas necessitates egrediuntur humiliter, & in eis fideliter uersantur, & si non securiorem plane utiliorem exercent uitam, maxima laude digni & reuerentia. Verum propter dissolutionem & inordinatam uitam quorundam religiosorum uere religionis gloria non diminuitur. Nam religio in his qui eam intrantes profitentur uotis a deo uera a deo probata consistit, ut nullius reprehensionis aculeos reformidet. Siquidem Carthusienses quasi incentiuae carnis triumphatores praecipui ubique clarescunt, Cistercienses beati Benedicti, quem omnium iustorum spiritu plenum fuisse constat, praecipua & uestigia sequuntur ad unguem, Cluniacenses religionis formam multo tradiderunt. Eremita quoque solitudinem saluator

ris & filios prophetarum institutionis suæ habet au-
thores. Fratres templi Machabeorum exemplo po-
nunt animas pro fratribus suis. In his tamen omni-
bus fideles inueniuntur & reprobi, nec ob id religio-
nis aut professionis ueritas deformatur. Quæ enim
professio est aut quæ unquam societas legit, in quam
macula non irreperit? Angelum apostatam legimus,
in primis fratribus parricidium, prophetam reprobum,
apostolum proditorem, discipulos Christi perfidos:
nec tamen corrumpitur puritas persistentium ange-
lorum, aut minus sancta est societas inuicem diligen-
tium fratrum, aut prophetiæ gratia est in electis cu-
pabilis, aut apostolatus in fidelibus contemptibilis,
aut uita claustralis per uarias dissolutiones oberran-
tium, & seculariter atq; carnaliter uiuentium est in-
famis. Ad religionem ergo confugiendum est miseris
mortalibus, qui post mundi corruptentis illecebras
incedentes abierunt accepta carnali portione substan-
tiæ in regionem longinquam, & a deo longe factus
est incolatus eorum. Cogita, quod se immolauit in
cruce Christus, ut redemptos suo precioso sanguine
morte suscepta saluaret. Immolemus ergo nosmetip-
sos, ut saluemur in religione. Ara quidem maxima &
sanctissima est hæc semper cum ueneratione nomi-
nanda religio, in qua non terrenas fruges, sicut agri-
cola reprobatus Cain, offerimus: sed sicut pastor oui-
um electus Abel primogenita gregum & de ipsorum
adipibus immolamus. Quid est autem terræ fruges of-
ferre, nisi deo deterenis operibus uelle placere? Quid
est pastorem ouium esse nisi sensus nostros, quos cum
bestiis communes habemus, pastoralem curam assu-
mentes regere, & ne bestialiter uagentur cohibere.
Nam sacrificium deo spiritus contribulatus, cor con-

Professionis
ueritati non
officit homi-
num impro-
bitas.

SPECVLVM

Psal. 50:

eritum & humiliatum deus non despiciet. Sacrificium quidem Abel figura religionis est. Nam sicut in illo rerum omnium principio deo ex primogenitis quibus & ipsorum adipibus immolatur, hoc est primi mentium motus consecrantur: ita sacram religionem professi, deo primos mentis & ulteriores sensuum suorum affectus uoluntatem propriam abdicantes offerunt & submitunt. Et quoniam non qui incipit, sed qui perseverauerit, coronam accipiet, cauendum est, ne post immolanda religionis ingressum, ne post illam obligatoriam sanctissimi uoti emissionem egrediamur foras in agrum, hoc est, ad secularia redeamus, ne insurgat in nos diaboli figura Cain & interficiat nos. Qui enim in agro fuerit, id est mundi negotiis dedit, gladio iuxta propheticum oraculum morietur. Nam religio munda & immaculata apud deum hæc est, immaculatum se custodire ab hoc seculo. Quis autem infecto mundo poterit adherere, quod mundus & sine macula conseruetur? Res magni discriminis est ignominiam seculi sub religionis habitu circumferre, impietatem sub pietatis umbraculo, & antichristum sub Christi uestibus occultare. Nec te seducat hostis mundus, hostis diabolus, hostis caro. Hactenus enim non fueras dei, eo quod tuæ uoluntatis dominus esses, nunc autem tuæ uoluntatis dominium amisisti, imo apud deum abdicatione uoluntaria recondisti. Caue, quia quoties illa sine deo & uicarij eius, hoc est, prælati tui licentia ad aliquid faciendum, deflexeris, rapinae & sacrilegij reus constitueris. Tunc autem sine deo uoluntatem flectimus, cum eam ad illicita declinamus, & si contra uoti limites nobis aliquid indulgemus. Noli nos, imo noli te decipere, si mundum & immaculatum intra cordis penetralia te non seruas, &

Jacob. 1

pro peccatis tuis continuos gemitus non effundis, cum albas uestes & non nigras indutus sis. Hypocri- **Nose tenes**
 ra quidem es, & nomine tantum Carthusiensis. Si ad **Carthusianū**
 mundum uel ad ea quæ spectant ad mundum, etiam **Prouc. 13-1**
 sola mente reuerteris, apostata es, si extra obedientiam dei & regulæ uel prælati tui quodcunque etiam opus bonum feceris, transgressor es. Lectum namque tibi fuit ex statutis nostris in ipso professionis tue die, quod nouitius professione facta ita se in omnibus quæ mundi sunt, intelligat alienum, ut nullius prorsus rei nec sui ipsius quidem sine prioris consensu & licentia habeat potestatem. Licet enim multa & diuersa sunt, quæ obseruamus, uno tamen & solo obedientiæ bono cuncta nobis fructuosa speramus.

Debes ergo cautissime attendere, ne deo mentiaris, cui te uendidisti propter regnum cælorum, sicut dictum est supra. Semper ergo mi dilecte fili, uersetur ante mentis oculos dies illa professionis tuæ, qua te mundo moriens ante altare, quasi mortuum pro benedictione suscipienda prætendisti. Recordare iugiter obligationis tuæ chirographum & uerba illa formata ac etiam forte manu propria scripta, quibus te omnipotenti deo solenni uoto pie atque humiliter dedicasti. O te felicem, mi monache, si postquam ad aratrum manum posuisti, non conuertaris retro, & salutem animæ tuæ imo animam tuam, in dei prælati tui obedientia continebis. Recordare, inq̄, diem illā, in qua de profundis clamasti ad dominum & animam tuam apud terrena detentā in salutis æternæ præmium ad superos reuocasti. Semel deo cōsecratus es: sacrilegiū erit, si te iterū cōuerteris ad terrena. Time me creditore, cui te indissolubiler obligasti. Time dñm, cui uoluntatis tuæ dominium tradidisti. Time

& iij qui

S P E C V L V M

Eccl. 5.

2. Cor. 9

quidem dominum, & inquire quæ beneplacita sunt illi. Quid autem sibi placeat, sapiens admonet & propheta confirmat. Inquit enim ille: Si quid uouisti deo, non moreris reddere, displicet enim illi infidelis & stulta promissio. Reddat, ut iubet Apostolus, unusquisque prout destinauit in corde suo, non ex tristitia aut necessitate, hilarem enim datorem diligit deus. Quod si derit tibi dominus, dabit enim si uoles, & uoti non po-
niteat tui, si non in necessitatis tristitia, sed in lætitia uoluntatis promissa persoluas non tricesimum de tui seminis, hoc est uoti largitate fructum, non sexagesimum solum, quorum ille simpliciter Christianis, iste uero clericis reseruatur, sed centesimum altissimæ perfectionis fructum accipies, qui consummatissimis competit religiosus. Tu enim te ipsum uoluntatem & opera tua, deo religionem ingrediens dedicasti. Hoc est uere sacrificium iustitiæ, quod ædificatis muris Hierusalem dominus acceptat, cum totus homo totus redditur creatori. Hoc est uere holocaustum, id est, totum incensum, in quo totum quod sumus & possumus, deo committimus, & nihil in nostra relinquimus potestate. Hoc non faciunt, qui sine uoto opera solum offerunt, & ob id apud dei benignitatem non est dignum ipsos tantundem quantum uoti obnoxios promereri. Quis plus gratiæ meretur: an qui solum fructus arboris, sic superiori donaret, quod ad illorum præstationem, nisi quantum placuerit sibi non teneatur: an qui arborem donat & fructus tali conditione, quod etiam post donationem nequit reuocare? Nemini dubium illum, qui plus donauit, plus mereri. Plus autem largitur qui fructus & arborem, quam qui solum fructus exhibeat legere plus, qui taliter in perpetuum donat, quod retractare non possit, quam qui taliter præstat, quod ulterius si non ue-

lit, impune ualeat non præstare. Subiungemus igitur religione uoluntatis arbitriū letanter & totaliter deo suoq; uicario prælato, ut obediētes eidem quidquid facimus, operemur, ac ut bonitate sua ad preparatum cælorum regnum non nos actores, sed sola instrumenta bonorum, quæ facere dicimur, acceptando gratuite perducatur. O felicem contractum, o uere lucrosæ permutationis autionem. Religione uoluntates nostras quibus sola mortalia offendentiā & damnantiā opera possumus, deo concedimus, ut coexistēte nobis deo uitalia meritoria & deum placātia faciamus. Verum quantum nobis minui uidetur arbitriū, tātum nostris operibus uitæ cumulatū & meriti. Exemplum habemus in beatissima uidua Elizabeth, quæ prædicta omnia optime sciens, cōsentiente marito, cuiusdam uiri religione præcipui scilicet magistri Conradi a deo se subiecit uoluntati, ut quidquid ille præciperet, ipsa sū reuerentiā & multo gaudio adimpleret, ut ex hoc & obediētiæ præciperet meritum, & domini saluatoris qui factus est obediens usq; ad mortem imitaretur exēplum. Magister autē prædictus sæpe sibi molesta & contraria imponebat, & quos amplius diligere uidebatur ab eius consortio separabat, ut eius uoluntatem frangeret, & ipsum suum affectum totaliter in deum dirigeret. Sed in his omnibus inueniebatur uelox ad obediētiā, & constans ad patientiam. Sed quoniam hæc disputatio de mūdi fallacijs, & laude religionis, me longius quam arbitrabar à proposito traxit, enarrando sub breuitate ipsius sanctæ obediētiæ

fruct⁹ prosequar quantum dederit omni
potens deus, cui est honor &
gloria in seculis seculorum. Amen

SPECVLVM

De fructibus obedientie.

CAP. VII.

Prou. 13.

Petrarcha

P R I M V S itaq; fructus uirtutis obedientie est, quod pacem dat & seruat religioso. Qui enim minus est obediens frequentes habet turbationes, quia non est promptus ad multa, que sibi imponuntur, ad que si esset promptus non turbaretur, sed pacem haberet. Ideo dicitur: Qui timet preceptum in pace uersabit. Solus quidem obediens est, qui cum timore preceptum sui prelati recipit. Sic intelligo quod gloriosorum terre uere fidei principum, alter seruos dominis carnalibus obedire per omnia, alter uero subditos esse in omni timore domini precipit, illud adiciens ut hoc non tantum bonis ac modestis exhibeant, sed etiam discolis. Neque enim de domino iudicare seruum decet, sed mores eius qualescumque perferre. Quo enim immitior dominus aut prelatius, eo & clarior deoque acceptior obedientia & patientia subditi seu serui est. Unde poeta laureatus Franciscus libro suo, de remedijs utriusque fortune, dolori conquerenti de duricia & perversitate dominorum seu prelatorum respondet ratio. Nulla re melius quam dilectione & obsequio mollientur scilicet duri prelati, & fortassis adeo ut quod obedientibus accidit, inde tibi uentura libertas & pax, unde te seruum luges aut subiectum. Deinde dolori conquerenti & dicenti, imperiosus & difficilis est dominus seu prelatius, respondet non sine causa illi in sortem obuuisse tecum in animo tuo pone. Quicquid ergo iubet quamuis difficillimum sed honestum, deum ipsum iubere credito. Sic ergo per omnia prelati obediant subditi si iusta
prelati

precipiunt. Non difficultas retrahat, non labor, non Tit.
 negata premia, non irrogata supplicia. Vnde Apосто-
 lus cum seruos per omnia dominis obedire præcepis-
 ser, subaudiis dummodo iniustitia & inhonestas absint,
 addidit. Non ad oculum seruientes quasi hominibus
 placentes, sed in simplicitate cordis timētes deū. Hæc
 ille. Secundo, obedientia acquirit religioso gratiam
 maiorū suorū. Sicut enim syllaba indifferēs, est multū
 accepta uersificat oribus: quia possunt de ea facere qd
 uolunt, siue breuem, siue longam, ita & uere obediens
 prelato suo acceptus est, quia potest de eo facere quod
 uult. Exemplum habemus in Vitispatrum de abbate Siluano
 qui cum quæreretur a quibusdam, quare dili-
 geret discipulum suum Marcum præ alijs, duxit eos
 per cellas fratrum, & uocās unum nō statim uenit. Si-
 militer & multi fecerunt. Cum autem ueniens ad cel-
 lam Marci uocasset eum, ipse relicta litera imperfecta
 quam scribebat, statim uenit ad eum. Quo uiso di-
 xit Abbaseis, Ecce quare plus diligo eum. Et illi dixe-
 runt. Vere & plus diligendus est a te, quia deus plus
 diligit eum. Talis etiam erat Paulus, qui de se primæ
 ad Corinthios decimo ait. Ego per omnia omnibus
 placeo, nō quærens quod mihi utile est, sed quod mul-
 tis. Vnde Ecclesiastici trigesimotertio: Respicite quo-
 niam non soli mihi laboraui, sed omnibus exquiren-
 tibus disciplinam. Augustinus. Quanto amplius rem
 cōmunem quā propria-uestra curaueritis, tanto uos
 amplius proficere noueritis. Tertio, obedientia to-
 tam cōgregationem quam inobedientia summe per-
 turbat, pacificat. In cuius figura primi Machabæorū
 decimotertio legitur: Siluit terra, id est, in pace fuit
 omnibus diebus Symonis, qui interpretatur obediens.
 Quarto obedientia utilē hoīem facit cōgregationi suæ.

Siluanus

SPECVLVM

2 Reg. 25

Bonus enim obediens est sicut asina quæ erat in Hieru-
salem communis, quam quilibet poterat accipere ad
quoscunque usus. Et felix qui potest dicere cum Psal-
mista: Ut iumentum factus sum apud te, tenuisti ma-
num dexteram meam, & in uoluntate tua nõ mea de-
duxisti me. Quinto obedientia custodit à periculis
peccatorum. Exequens enim obedientiam, est in nego-
cio regis celestis, cuius mandatum exequitur, & ideo
est securior, quàm qui est in proprio ut mercator. Vn-
de Gregorius dicit: Sola obedientia uirtus est, quæ cæ-
teras uirtutes menti inserit insertasque custodit. Sex-
to obedientia facit hominem nobilissime triumphare,
uidelicet de hoste fortissimo scilicet proprio ani-
mo, cui qui dominatur melior est secundum Salomonem
expugnatore urbium, à quo quidẽ animo & sen-
su multi uincuntur, postquam uicerunt carnem, mun-
dum & diabolum. Septimo obedientia facit deo sa-
crificiũ acceptissimũ. Per pietatẽ enim offerũt deo res
tẽporales, per abstinentiã propria caro, per obediẽti-
am uero propria uoluntas. Primi regum decimoquin-
to: Melior est obedientia quàm uictima, quia secundũ
Gregorium. Per obedientiam propria uoluntas ma-
ctatur. Tanto igitur quisque citius deum placat, quã-
to repressa ante eius conspectum proprii arbitrii, su-
perbia præcepti se immolat. Octauo obedientia fa-
cit preces apud deum efficaces. Vnde Augustinus in li-
bro de opere monachorum: Cuius exauditur una ora-
tio obediẽtis, quàm decem milia contemptoris. Vn-
de Gregorius: Si obediẽtes fuerimus præpositis no-
stris, obediẽt deus orationibus nostris. Et hoc iustum
est: Qui enim prælatum audit & ei obediẽt, deum au-
dit & ei obediẽt. Iuxta illud: Qui uos audit, me audit,
& qui uos spernit, me spernit. Et ideo etiam dicit Moy-
ses

ses ad murmuratores & inobediētes: murmur uestrū
 non est contra me, sed contra dominum. Exodi, deci-
 mo sexto. Vnde Gregorius super Leuiticum homilia
 undecimo. Seruus si domino irreuerens sit, id est, sub-
 ditu. si praelato inobediens fuerit, per hunc corpora-
 lem dominum & praelatum in dominum maiestatis
 contumeliam iactat. Nono obedientia summe di-
 tar meritis. Sicut enim mercator qui circa omne gen^o
 negociationis & omni tempore & in preciosis merci-
 bus negociatur facile ditatur, ita & uere obediens, q̄
 in omni tempore & opere meretur. Et ideo bene po-
 test dici obedientiæ illud prouerbiorum ultimo. Mul-
 ta filia scilicet uirtutes spiritus sancti filia, congrega-
 uerunt diuitias, tu supergrassa es uniuersas. Econ-
 tra inobedientia omnibus meritis hominem spoliat
 ac pauperem facit. Nam ut superius dictum est. per
 inobedientiam animarum opera non respiciuntur, o-
 rationes & uota non suscipiuntur, contingitque ino-
 bedientibus illud Aggei primo. Seminaſtis mulium et
 intulistis parum, comedistis & non estis saturati, bibi-
 stis, & non estis inebriati. Intellige de cōmunionē cor-
 poris Christi sacramentaliter & non uirtualiter ut Iu-
 das. Et sequitur ibidem. Et q̄ mercedes cōgregauit mi-
 ſit eas in saccum pertusum. De sacco quippe pertuso
 aliunde exit, quod aliunde immittitur, quia inobedi-
 entes meritum quod ex bono opere acquirūt per ino-
 bedientiam perdunt. Decimo obedientia ad maiore
 perducit gloriam. Vnde legitur in Vitis patrum quod
 quidam senex uidit quatuor ordines in caelo, unum
 infirmantium & gratias agentium. alium infirmis mi-
 nistrantium, alium in solitudine degentium, alium uē-
 uentiū in obedientia, & hic erat super omnes. Et cum
 quæreret rationem, dictum est ei, quia alij quod faci-
 nru

SPECCVLVM

Philipp. 2

Eccle. 10

unt, faciunt secundum uoluntatem suam, hi autē proprias uoluntates abdicantes quod faciunt, faciunt secundum iussione[m] patris spiritualis, quod est malus. & ideo ducet ad gloriam maiorem. Ad Philippen. 2. Factus est obediens usq[ue] ad mortem, propter quod & deus exaltauit illum. Ipsa enim filij dei obedientia a deo meruit exaltari, ut ad gloriam eius sceleretur omne genu. Itaq[ue] obedientia[m] stipendium est regnare, obedientia[m] seruus seu operator rex est hominū socius angelorum, horror dæmonum. Undecimo, obedientia homini obediens diuinam misericordiam impetrat. Eccle. 10. Eris uelut filius altissimi obediens, & miserebitur tui magis quam mater. Igitur quodcumq[ue] potest manus tua in operibus obedientia[m] instanter operare consulit sapiens Ecclesiastes 9. sciēs quod sicut dicit Poeta laureatus lib. suo 1. de remedijs utriusque fortunæ, magnum satis ipsa sibi uirtus est præmium. Conscientia bonorum operum nihil est dulcius. Non te retrahat ab honesto desperatio præmiorum: quia nullum etiam in hac uita recte factum premio caret, cuius (ut sapientibus placet) fructus uberrimus est fecisse, atq[ue] in silētio meminisse. Nihil quoq[ue] dulcius est bene & obediens expensum temporis memoria. Tempus ergo nō est uane expendendum: quia secundū Bernardum: Nihil præciosius tempore, sed heu, nil eo hodie uilius inuenitur: transeit dies salutis, & nemo recogitat, nemo sibi diem perire et nunq[ue] reditu[m] causa satur. Et iuxta sententiam eiusdem: Sicut capillus de capite: sic nec momentum de tempore peribit indiscussum, qualiter fuerit a nobis expensum: Nō igitur preciosis operibus consumamus tēpus, q[ui]d nobis ad agendam penitentiā, ad obtinendam ueniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam celestē gloriam miseratio

Veratio diuina indulfit. Vnde notandum quod tem-
 pus modo datur, sed postmodum aufertur: modo tē-
 pus iuuat, postmodum aduersabitur: tēpus modo est,
 sed postea finietur. Datur dico tempus modo ad merē **Ecd. 17**
 dum & pœnitendum. Iuxta illud: Numerum dierum
 & tempus dedit illi, ut scilicet dominus tēporis esset,
 & in tempore pœniteret & mereretur. Seneca in pro-
 uerbis: Omnia aliena sunt a nobis, tempus tātum no-
 strum est, quotidie deterior est posterior dies. Postmo-
 dum tempus auferretur. Iuxta illud psal. Cum accepe-
 ro tempus, ego iustitias iudicabo. Accede igitur pecca-
 tor cum fiducia thronum misericordiae dum licet ap-
 pellare, dum adhuc dies est cōparationis, dum miseri-
 cordia sedet in throno suo, quæ exuperat iudicium,
 caue ne differas quousq; dñs acceperit tēpus a te, tunc
 utiq; iustitias iudicabit nec appellare licebit. Secun-
 do dixi quod mō tēpus iuuat. Primi Machabæ. 12. Ve-
 nit Jonathas quia tēpus est iuuat, elegit uiros & mi-
 sit illos Romā &c. Postea aduersabitur. Threnorū pri-
 mo: Vocauit aduersum me tēpus ut cōterat electos su-
 os. Tertio dixi q̄ tēpus finiet. Apoc. 10. Jurauit ange-
 lus per uiuētē in secula quia tēpus amplius nō erit.
 Ideo ualde bene concludit Apostolus: Ergo dum tem-
 pus habemus eperemur bonum ad omnes. Item sci- **Gala. 6.**
 endum q̄ istud tempus est labile breue & acceptabile,
 quia labile redimendum est. Ad Ep̄thesios quinto: Re-
 dimentes tempus quoniam dies mali sunt. Quoniam
 breue, conseruandum est. Ecclesiastici decimo: Fili cō- **Ephe. 5.**
 serua tempus & deuita a malo. Quoniam acceptabile, **2. Cor. 6.**
 salubriter expendendum: si, secundā ad Corin. 6. Ecce
 nunc tempus acceptabile, ecce nūc dies salutis. Sed
 heu tēpus benefaciēdi domine dissipauerunt legē tuā.
 De quo in Polycraticeo lib. primo Cap. 1. sic scribitur.
 Qui.

SPECVLVM

Quis eo indignior est, qui suūpſius contemnit habere notitiam, qui tempus quod parca manu datum est ad mensurā in uisum uitæ & solum reparari non potest, usuraria quadā accessiōe & pœnali repetendū in uitæ dispendia prodigit, & in contumeliam authoris effudit. Ad hoc sane nasci hominem, & ad hoc ei dari tempus constat, ut creatorem suum colat, amet, cogitet, quidquid hinc excidit perditur. Videte ergo quantum perditū temporis est, quantumq; non perditū. Idcirco studeat unusquisq; obedire statuti ordinis Carthusien. in prima parte ca. 41. ubi ponitur talis distinctio horarum, ut sciamus quomō utiliter expendere debemus tēpus nostrum. Spatium inquit uel à prima usq; ad tertiam hyemis tempore, uel à matutinis usq; ad tertiam æstate, diebus omnibus exercitijs spiritualibus mancipamur. A tertiā uero usque ad sextam feriatis diebus manuum deputatur operibus, quæ tamen opera saltem breuibus uolumus orationibus interrumpi. Spacium uero quod sextæ nonæq; inter est quieti deputatur æstate, & quod nonam uel uesperasque discriminat manualibus deputatur operibus. Semperq; in operando saltem ad breues & quasi iaculatas monemus orationes recurrere. Porro à spatij operi manuum deputatis utilitatem non intendimus excludere lectionis. A uesperis usque ad completorium spiritualibus opera datur, in quadragesima usque ad completorium licet manualia operari. Post completorium nequaquā ultra multum differimus accubare. Moneamus etiam horis ad quietem deputatis dormitiōi magnum studium impendere, quo temporibus ceteris alacriter uigilare possimus. Hæc omnia ibidem. Secundum hanc ordinationem expendere curemus tempus nostrum. Nam & monachorum legislator fundamentum

tum statutorum nostrorum, beatus scilicet Benedi-
ctus præcepit, ut omnes magistrā regulā sequantur.

Exhortatio ad obedientiam.

CAPVT VIII.

Eia ergo charissimi & desiderantissimi fratres,
huic gloriosæ & excellentissimæ uirtuti obe-
dientiæ ceterarumq; uirtutum primiceriæ, de qua ta-
men utilia & gloriosa in præsentī speculo uestro, quod
spiritu Iesu operante ad uestram ædificationem col-
legi, speculari potestis ultro, ut occurratis consulo,
uenientem per mandatum prælati, læto animo uel pa-
tentibus ulnis excipientes atq; amplectentes, ut enim
resistētibus permolesta, sic amantibus periucunda est.
Iugum qui tert uolens leue efficit. Sed heu omnes fe-
re de numero stultorum filiorum sumus, de quibus
sic dicit Ancelmus libro suo de similitudinibus. Pro-
pria uoluntas cuidam herbæ uenenosæ & mortiferæ
similatur, quam quidam medicus peritissimus proge-
niti cuiusdam primis parentibus interdixit, commi-
nans quod si ex ea comederent, leprosi effecti interi-
rent. At illi præceptis eius obedire noluerunt, sed ex
eadem arbore comederunt, unde & leprosi effecti,
leprosos filios genuerunt, & ut medicus comminatus
est mortui sunt. Quorum filii, licet parentes suos co-
gnouerunt, herba illa infirmatos fuisse & mortuos,
seque ipsos lepra percussos, eandem tamen herbam su-
per oēs alias diligunt, inde cibos suos cōdiunt, & ma-
ne & uespere quasi pro medicamēto accipiunt. Hi quā
sunt dementes, omnis qui audit aduertere potest. Sed
nec minus dementantur qui propria uoluntate utun-
tur. Nihil itaq; illis dementius, quā nihil utuntur sua

L men-

mente libentius. Hęc ille. Verum ne nobis deterius spiritaliter contingat, scientibus propter inobedentiā primos parētes nostros perisse, nosq; propter eam in originali peccato natos & morituros, audiamus singuli libenter, imo suspiciamus tanquam epistolam amatoriam cœlitus nobis missam, ammonitionem uenerabilis Petri Blesensis cuidam monacho ita scribens: Dediti, inquit, manum tuam monasticę professioni, cursum queso tuę cōuersationis attende. Ex quadā enim obligatiōe quę tuę annexa est professioni, exigitur a te spiritaliū frugum mensura propērior, ut sis deuotior in oratione, in lectione studiosior, in castitate cautiōr, patientior in duris, in risu rariōr, suauior in conuersatione, grauior in uultu et gestu & habitu, moderatior in ybis, profusior in lachrymis, in charitate feruentior. Redde conscientię tuę de quotidianis actib⁹ rationē. Vide si diē & noctē sine cuiuslibet peccati macula trāsegisti, si min⁹ legisti aut orasti, si in uerbo si in cibo, si in potu, si in somno tēperantię modū excessisti, & scias nō modicā esse tēporis illi⁹ iacturā qđ in ocio aut fabulis expēdisti. Verbū Hier. est: Bonū est uiro cū portauerit iugū ab adolescētia sua, sedebit solitari⁹ & tacebit, & leuabit se supra se. Vereor ne sensu cōtrario et puerilo leuabis te supra te nō humiliter sētiēs, sed exaltrās te & ambulās in magnis & mirabilibus supra te, habēns uoluntarē propriā abbatē seu prelatū. Sed certe nulli prelato aut subdito uoluntarē propriā sequi licet. Nā & monachorū legislator quasi edicto præcipit generali, ut omnes sequātur magistri regulā, & ab hac lege, nec abbas nec prior excipitur. Verbum Apostoli Petri est, Castificantes, inquit, corda uestra in obedientia charitatis, ut scilicet subiectus uoto alacri obedat, & affectio filialis paternam reuerentiam

Thre. 3.

rentiam semper præ oculis habens, nullis artata limi-
 ribus, se occurrenti desiderio in latitudinem charita-
 tis infundat. Quicquid ergo prælatus iniunxerit, sic
 illud amplecti debes, ac si deus ipse præciperet, nam &
 si etiam impossibilia iniungantur, iuxta regulæ teno-
 rem confidens de adiutorio dei ex charitate obedias.
 B. Benedictus quoque protestatur deo impendi obedi-
 entiam, quæ maioribus exhibetur. Ad prælatos loquens
 dominus dicit, Qui uos spernit, me spernit; & qui uos
 audit, me audit. Perniciosum igitur est suum quali-
 tercunq; scandalizare prælatum. Nam si super scanda-
 lo pusillorum terribilem pœnam statuit deus, quid e-
 rit de scandalo prælatorum? Sane in omnibus quæ a
 prælato iubentur, generaliter damnabilis est contem-
 ptus, & sicut charitas commendat obedientiæ meri-
 tum, si rebellio accumulatur inobedienciæ malum. Spe-
 cies contumaciæ est de modo mandati inquirere, hæ-
 sitare, discernere, aut differre. In contractu enim o-
 bedientiæ non habet disputatio aut disceptatio locum.
 Nam si in discussionem aut suspensionem ea, quæ tibi
 sunt mandata deduxeris, ad lignum scientiæ boni
 & mali manum præuaricationis extendis. Nimis deli-
 cata est hæc obedientia transiens in deliberatiuum ge-
 nus causæ. Non est hoc in auditu auris obedire, non
 est hæc regularis obedientia sine mora, sed astutia ter-
 giuersatrix & aperta superbia. Si autem uita nequior
 ris est abbas uel prælatus, ei tamen ex charitate obe-
 dire oportet. Scriptum est enim: Quæ dicunt facite,
 quæ autem faciunt nolite facere. Cōtemptum igitur
 super omnia caue. Nam si & dominus quādoque pro
 peccatoribus & transgressoribus testimonio prophe-
 tæ rogauerit ne perirent, licet pro crucifixoribus suis
 orauerit, licet ecclesia oret pro schismaticis & Iudæis

L ij nec

SPECVLVM

nec deum tamen, nec ecclesiam pro contemptoribus unquam intercessisse reperies. Super contumacia tamen & contemptu sanctorum patrum prudentia dispensauit, & contra inobedientie malum proposita est transgressoribus poenitentiae medicina. Haec ille. Quoniam ergo constat, subditos grauissime periclitari, & in damnationis periculo conuersari, si inobedientes ac rebelles suis praelatis extiterint, aut contra eos corde aut ore murmurauerint, deberent praelati curare omnino ne subditis suis ad hoc causam suae occasionem darent per duriciam suam & austeritatem. Contra quam quidem duriciam datur admonitio in Prou. Aufer impietate de uultu regis, & firmabit iusticia thronus eius. Vbi sic dicit glosa Rabai: Qui praesunt populis, si uolunt firmum esse solium, semper hilaritate & gratia uultus plenos exhibeant, ne per arrogantiam & duriciam rigidi plebis odium incurrant. Hieronymus quoque in epistola prima ad Timoth. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, & non iracundum, sic dicit: Nihil est foedius praepatore furioso qui cum debeat esse mansuetus & humilis, e diuerso toruo uultu, tremantibus labijs, rugata fronte, affrenatis conuicijs, facie inter ruborem & pallorem uariata perstrepitat, & errantes non tantum ad bonum pertrahit, quantum ad malum sua saeuitia praecipitat. Et Augustinus in libro de pasto. Si multas, inquit, oves idem subditos errare plangimus, uae quorum cornibus, id est, duricijs tactum est. Bernardus etiam super Cant. Praelatos ad pietatem lenitatemque exhortans ait: Discite praelati subditorum matres uos esse debere, non dominos. Studete magis amari quam metui. Et si interdum seueritate opus est, paterna sit non tyrannica. Matres sciendo patres corripiendo uos exhibeatis. Suspendite

uer

uerbera, perducite ubera, pectora lacte pinguescant,
 non typo turgescant. Hæc ille. Vnde Petrus Blesen. cui
 dam abbati scribens, ait: Etsi monachorum electio fe-
 cit te fratrum tuorum principem, non tamen abstulit
 esse fratrem. Quanto maior es, humilia te in omnib.
 Audi humilem & terribilem Christū: Qui maior est
 uestrum, fiat sicut minor. Principem te constituerunt
 fratres tui, esto quasi unus ex illis. Benedictus, Basili-
 us, Arsenius, duo Macharij, multiq; alij magistri reli-
 gionis id ipsum sentiunt, uotum scilicet religiosę pro-
 fessionis acceptum semel, nulla occasione postea irri-
 tandum. Te honor assumptus à professione & uotis,
 quæ distinxerunt labia tua, nō exemit, sed ad eius ob-
 seruantiam fortius alligauit. Si iugum domini porta-
 sti hactenus, illud ammodo patientius feras & uiuas
 regulariter inter eos, quos ad formam uitę regularis
 informas. Alioquin notabilis illo euāgelij uerbo: Al-
 ligant onera grauiā & importabilia, & imponunt in
 humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mo-
 uere. Itaq; docens tuis discipulis esse contraria tuis fa-
 ctis iudicas non esse agenda. Subditi te honorant, sed
 plus onerant. Quicqd languidū, quicqd ægrū, qdqd
 marcidum, in monasterij uisceribus latet, totum tibi
 tractandum, curandumq; obrigit. Durum opus: Quo
 primum die abbas aut prior factus es, tibi uiuere de-
 sisti. Libertas inde et requies et iucunditas abiire, pro
 his seruitus, labor, occupatio, afflictio, & mordaces
 subierunt curæ. Iam non uiuis, & si spires. Occupator
 enim uita mors est, qui cū miseri omnes sint, illi sunt
 omnium miserrimi, qui pro alijs uoluntarie & pro-
 pria ambitione occupantur. Iam dixi, quo die prala-
 tionem assumpsisti, tibi moriens alijs uiuere incēpi-
 sti, quodq; durissimum est, ingratis & murmurosis

Duo Macha-
rij.

Matth. 23.

S P E C V L V M

Luc. 17

stimatoribus laboris tui . Scito te seruire querulis, & uix tibi obitū añ gratiā relaturis. Dulce nihil, nihilq̄ trāquillum, spes amara & turbida p̄sidēriū fors. Quā ti nempe negocij sit multos corrigere, hinc patet, qđ sese corrigūt paucissimi. Pri^o ergo custodi teipsum, ut securus p̄cures custodiā aliorū. Cōmissa est tibi uillicatio grauis, uillicatiōis hui^o rationē exactissime regretteribilis in iudicijs suis de^o. Teste aut̄ Greg. p̄larus tot coronas sibi multiplicat, qđ deo animas lucrificat. Prælati etiā scire debent, quod si peruersa perpetrant, tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suę perditionis exēpla trāsmittūt. A te igit̄ pri^o et deiceps a subditis explātare studeas dissolutionū pp̄gines ueterinosas, & auferre scādala de regno dei qđ intra uos est, nec in animę tuę discrimen referues hoc officium angelis messoribus, quibus hoc ministerium in die tremenda cælesti dispensatione deberur. Omni diligentia custodi cor tuum, ut exemplo sis alijs. Mitte manū tuā ad fortia, & scias quia dissoluta est omnis domus, in qua non imperat disciplina teste beato Gregorio: Ars artium est regimen animarum. Animas autē non potes regere, nisi disciplina mediante, ut sit iusticia & iudicium preparatio sedis tuę. Flagella filios tuos, & sapiētis testimonio eorum animas liberalis. In omni tñ exercitio disciplinę misericordia primas partes obtineat, ut quod rigor exasperauit uerbo aut uerbere pia mansuetudo remulceat. Non sis pronus ad iracundiam, non impetuosus ad contumelias, non p̄ceps ad sententiam, non uehemens ad uindictam. Verba et opera tua p̄dicet charitas & informet affectio, nec attendas quid tibi sit utile sed quid multis. Charitas enim quę sua sunt non quærīt Nec utilitates tuas procurabis efficacius, quā si commoditati & saluti frat̄

næ tua diligentia impendatur. Nō sis fastuosus in uultu, non uultuosus in uerbis, non minis exasperans, non notabilis in uestitu. Dilectus eris deo & hominibus, si conscientiam & actus tuos omni cautela serua-ueris. Aemulare charismata meliora, nō familiaritatem secularium, non popularis aure gratiam, nō laudis alienæ stipendia, sed thesaurum cōscientiæ bonæ in abiectiōe tui & Christi proximiq; charitate fundatæ. Nō potes autem uere esse humilis, si credis palponibus, si propriam excellentiam non contemnis. Si uero altior q̄ melior esse appetis, nō præmium sed præcipitium expectabis. Sicut aut̄ alios præcedis dignitate: sic uitæ meritis antecedas. Officium aut̄ prælatorum, præcipue priorum ordinis carthusien. pulchre scribitur primo Regum, ubi de Samuele sic dicit: Iudicabat quoque Samuel Israel cunctis diebus uitæ suæ, & ibat per singulos annos circuiens Bethel & Galgala et Masphar, reuertebatq; in Ramatha, ibi enim erat domus eius. Quid aliud uidetur sonare litera, nisi q̄ cellas fratrum prior ex officio circuire debet & diligenter inquirere de statu singulorū, ut agnoscere possit uultū pecoris sui, eosq; lætariicare per uerba sua cōsolatoria & informatoria. Tandē quoq; reuerti debet ad cellā suā, ut, præcipue etiā prouideat salutē. Et nō solū circuire debet Bethel, id est, cellas monachorum, sed etiam Galgala & Masphar, id est, cellas & officinas conuersorum & doctorum omnium sibi commissorum. Aedificauit etiam Samuel ibi altare domino. Recte quidem, eo quod iuge sacrificium esse oporteat in cella prioris, quæ cultu iustitiæ & morum honestate & luce bonorum operum seipsam exhibet templū dei. Hæc in Polytratico. Et quia minus fortasse pōderis habet exhortatio mea apud te circa instruendi abbatis officinm

1. Reg. 7.

SPECVLVM

& prælatorum, ponā ipsa beati Gregorij uerba: Tan-
 tum, inquit, debet transcendere opera subditorum
 actio prælari, quantū distare solet à grege uira pasto-
 ris. Et subiungit: Sit ergo cogitatione mundus, acti-
 one præcipuus, discretus in consilio, fructuosus in uer-
 bo, singulis compassione proximus, præ cunctis con-
 templatione suspensus, bene agentibus per humilita-
 tem socius, per iusticiæ uero zelum contra delinquen-
 tes erectus, interiorum curam, exteriorum sollicitu-
 dine non minuens, dispensationem exteriorum, inte-
 riorum prouidentia non relinquens. Deniq; abbas di-
 cit idem Gregorius, in omnibus studeat Christi uitā
 imitari. Apostolo enī teste, qui dicit se in Christo ma-
 nere, sicut Christus ambulauit, debet & ipse ambula-
 re. Te honor assumptus ad subditorum custodiam ob-
 ligauit. Audi Salomonem. Fili mi spondidisti pro a-
 mico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam, il-
 laqueatus es uerbis oris tui, & captus es sermonibus
 proprijs. Fac ergo quod dico tibi fili mi. Discurre festi-
 na, suscita amicū tuum, ne dederis somnum oculis tu-
 is, & palpebrę tuę non dormitent. Iuxta expositionem
 Gregorij apud extraneum manum suam defigere, est
 curam animæ alienæ quam prius non habuerat, in pe-
 riculum suæ conuersationis accipere. Commissos itaq;
 tibi salutaribus monitis excitare iuberis, ut a pec-
 cati torpore surgentes in sanctis cogitationibus & ope-
 ribus excubantes, de breui & transitorio labore ma-
 nipulos referant exultationis æternæ. Precor ergo te
 per uiscera misericordiæ Christi, ut attendas pericu-
 lum prælationis tuæ, recolens illud uerbum Apostoli:
 Horrendum est incidere in manus dei uiuentis, accu-
 mulare sibi peccata duplicia, flammam geennales pro
 iniquitatibus incurrere alienis. Vnde Gregorius: Vbi
sub

subiectus ex sua culpa moritur, ibi is qui præest, quoniam tacuit, reus mortis tenetur. Et ut utar testimonio Salomonis, iudicium durissimum in his qui præ sunt fiet. Vnde fiet durum, quia male intrauerunt, durius quia male rexerunt, durissimum quia male uixerunt. Tunc enim erit prælatis triplex quæstio, scilicet quomodo intraisti? quomodo rexisti? quomodo uixisti? Durum iudicium fiet secularibus, magis durum religiosis, sed durissimum peruersis prælatis. Dura quæstio, quia a pauperibus extorsionem fecerunt, durior quia bona pauperum consumpserunt, durissima quia Christo & ecclesiæ de perceptis elemosynis non seruierunt. Dura, inquam, quæstio fiet prælatis, quia oues Christi non pauerunt substantia corporali, durior quia eas non pauerunt uerbo doctrinali, durissima quia eas non pauerunt opere bonæ uitæ exemplari. Dura, inquam, quæstio fiet eis, quia bonos non informauerunt, durior quia malos non increpauerunt, durissima quia ipsimet non bene uixerunt. Vnde notandum, quod ad hoc quod prælatus bene præsit, debet esse luminosus per rectam informationem, operosus per sanctam occupationem, graciosus per piam compassionem, & animosus per iustam correctionem. Primo dico, quod debet esse luminosus per rectam informationem. Iuxta illud quod scribitur sapientiæ primo. Diligite lumen sapientiæ omnes qui præestis populo. Moraliter loquendo hi sunt illæ stellæ, de quibus in Gen. 1. In Morali. nesi dicitur: Posuit stellas in firmamento cæli ut lucerent super terram & præessent diei & nocti. Diei, id est clericis. Vnde Gregorius: Cum is qui subest seruit ad obsequium, restat proculdubio, ut is qui præest, seruiat ad uerbum: & cum is qui subest, iussis obtemperat, oportet, quod is qui præest, curam sollicitudinis impendat.

L v dat.

SPECVLVM

- Ioel. 2** dat. Sed iam, prohdolor, uerificatur illud Ioelis: Sol & luna obtenebrati sunt, & stellæ retraxerunt lumen suum. Per solem & lunam intelliguntur prælati maiores, per stellas uero curati & minores subditi. Secundo dico, quod prælatus ad hoc quod digne præsit, debet esse operosus per sanctam occupationem temporalia continendo, spiritualia prædicando, sacramenta ministrando & pauperes uisitando. Iuxta illud Apostoli ad Romanos: Qui præest in solitudine. Et tales tantum digni sunt honore prælati. Iuxta illud Apost. Qui bene præsunt præbyteri duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant uerbo & doctrina.
- 1. Tgeff. 5.** Vnde ad Thessalonicenses dicebat Apostolus: Rogamus autem uos fratres ut noueritis eos qui laborant inter uos & præsunt uobis & monent uos, ut habeatis uos illos abundantius in charitate propter opus illorum, & pacem habete cum eis. Tertio debet prælatus bonus esse graciosus per compassionem, ut confortetur pusillanimes, suscipiat infirmos, patiens sit ad omnes secundum regulam beati Augusti. Et ideo sic bonus prælatus dixit Ioannes in canonica sua. Maiorem horum non habeo gratiam, quam ut audiam filios meos in ueritate ambulantes. Debet igitur prælatus bonus esse subditis loco dei, pater, non tyrannus. Et Innocentius de utilitate conditionis humanæ dicit sic contra malos prælatos: Statim ut ambitiosus promotus est ad honorem, mox in superbiam extollitur, & in iactantiam effrenatur, non curat prodesse, sed gloriatur præesse, præsumit se meliorem quia cernit se superiorē. At bonum non facit gradus, sed uirtus: non dignitas, sed honestas. Priores dedignatur amicos, notos ignorat, hesternos sodales contemnit, antiquis uultum auertit, ceruicem erigit, fastum ostendit, grādia loquitur.
- 1. Ioan. 3,**

loquitur, subtilia meditatur, subesse non patitur, pre-
esse molitur, præceptus & audax, gloriosus & arrogans,
gravis & importunus. Sicut autem in malos prælatos fit **Sap. 6.**
et iudicium durissimum: ita bonis dabit præmiū ma-
ximum. Quamvis enim longe securius est coesse quam
præesse, tamē meritorium ualde est si prælatus sic præ-
sit, ut proficit. Vnde Augustinus in sermone dicit: Nihil est
in hac uita, & maxime hoc tempore difficilius & peri-
culosius presbyteri aut episcopi officio, sed apud deū
nihil beatius si eo modo militet quo imperator iubet.

Quarto debet esse prælat⁹ animosus per iustā corre- **Gen. 1.**
ptionē. Iuxta illud quod figuratiue scribit in Gen. Præsit
piscibus maris & uolatilib⁹ cæli et bestiis terræ, omnibus
reptilib⁹ quod mouetur in terra. Pisces maris sunt rebel-
les & ociosi: uolatilia cæli sunt superbi & ambitio-
si: bestię terræ sunt auari & pecuniosi: reptilia lu-
brici & luxuriosi: quos omnes debet prælatus iustus
coripere, & secundum ecclesiasticas sanctiones ad uir-
tutes reducere. Iuxta illud Esaiæ: Principes in iudicio
præerunt. Sed quidam sunt similes miluis, qui nō an- **Esa. 32.**
tiquas gallinas, sed iuuenes pullos inuadunt. Quidam
etiam sunt similes magistro leonis, qui non leonē sed
catulum uerberat. Sic prælati moderni non diuites &
nobiles peccatores, sed pauperes solum ecclesiastica cē-
sura castigant. Et de quo dolendum est, tales interdū præ-
sunt in ecclesia qui sunt tenebrosi per ignorantiā, ocio-
si per ignauitiam, seditiosi per iracundiā, ignominiosi per infamiam.
Sed contra tales bene loquitur Gregorius in suo Past. Nihil
in hoc seculo excellentius sacerdotibus, nihil sublimius
episcopis reperiri potest, ut cum dignitatē oculis
demonstramus: digne noscimus quod sumus, & quod
sum⁹ professionē, actionē potius quam nomine demonstramus,
ut
nomine congruat actioni & actio correspondeat nomini,
ne

S P E C V L V M

ne sit honor sublimis & uita procliuis, ne sit deifica
 professio & illicita actio sit religiosus amictus & ir-
 religiosus profectus, ne sit gradus excelsus & defor-
 mis excessus, ne locutionem simulemus columbinam
 & mentem habeamus caninam, ne professionem mō-
 stremus ouinam, & ferocitatem habeamus lupinam.
 Consimilem sententiam dicit beatus Bernardus 2. ad
 Eugenium: Audi, inquit, canticum meum minus sua-
 ue, sed salutare. Monstruosa res est gradus summus
 & animus infimus, sedes prima & maligna uita, lin-
 gua magniloqua, & manus ociosa, sermo multus &
 fructus nullus, uultus grauis et actus leuis, caput canū
 & cor uanum, facies rugosa & lingua nugosa, ingens
 autoritas & nutans stabilitas. Hæc Bernardus. Dubi-
 tatio rationabilis incidit hic, utrum electores tenean-
 tur eligere meliorem. Et arguitur, quod non, quia de
 cretalis dicit, quod sufficit eligere bonum, nec est
 necesse eligere meliorem. Ad oppositum uideretur
 dicitur: Eligite meliorem de filiis domini uestri, & po-
 nite eum super solium patris sui. Pro responsione di-
 cendum, quod non semper ille qui est melior simplici-
 ter, est melior ad prælaturam. Ille enim inter homi-
 nes est simpliciter melior, qui est in charitate perfe-
 ctior. Vnde B. Augusti. in Enchiridio s 3. dicit, quod
 quanto in quocunq; charitas maior est, tanto melior
 est in quo est. Cum enim queritur utrum quisq; sit ho-
 mo bonus, nō queritur quid ipse credat, aut quid spe-
 ret, sed quid amet. Contingit autem frequēter, quod
 illi qui est perfectissimus in charitate, multa deficient
 quæ sunt necessaria prælato, puta scientia, ualetudo
 corporis, & experientia in temporalibus, & cetera hu-
 iusmodi. Electio autem eorum quæ sunt ad finem, de-
 bet fieri secundum cōditionem finis. Et ideo dicendū,
 quod

4. Reg. 10.

quod electores quicumque talem eligere tenentur, qui sit melior ad statum illum cui per electionem provide- re tenentur, non autem tenentur eligere hominem sim- pliciter meliorem & sanctiorem. Per hoc patet argu- mentum. Vnde ad decretalem dicendum, quod decre- talis intelligitur de simpliciter meliori. Vnde decreta- lis uult dicere, quod non tenentur eligere meliorem ad statum illum, sed sufficit quod eligant bonum. Et propter hoc si electores non eligerent meliorem ad sta- tum illum, ubi tamen eligerent bonum, electio non esset cassanda nec decretalis informat conscientiam ele- ctorum, sed iudicium publicum. Autoritas ad oppositum intelligitur de meliori ad finem.

Conclusio.

CAP. IX.

DENIQUE ut libellus præfens, intitulatus specu- dum subditorum de subditis, et pro subditis, si- niatur, attendere debent omnes subditi ad con- tinuam ipsorum pacem atque perpetuam salutem, quod licet prælatus sit malus & subditus bonus & sanctus, quæ- diu tamen prælatus toleratur ab ecclesia, maiorem ha- bet honorem & reuerentiam quam subditus, propter tres- rationes. Prima quia prælatus gerit uicem dei: unde de- us specialiter in ipso ueneratur, & hoc debet semper animare subditum ad honorem prælati sui. Secunda ra- tio est, quia est persona publica, unde in ipso honora- tur Respub. & bonitas ecclesie quæ maior est quàm bo- nitas alicuius singularis persone. Et ideo consueuerunt prælati personaliter dicere illud, quod in fine horarum dicunt pro defunctis. Verbum & oratio prælati est qua- si oratio multitudinis, & ideo uidetur melior cæteris paribus, quàm oratio singularis persone. Tertia, quia præla

SPECVLVM

Ethicorū 9.

**Chryso-
stomus.**

**Capite se-
quente.**

Ioan. Gers.

prælatio se habet ad uirtutē, sicut causa efficiēs in alijs
uirtutib. Vnde ipsa prælatio honorabilis est etiam in
persona indigna. Dicit enim Philosophus, q̄ dignus
ē in alijs causam uirtutis existere, q̄ in se tm̄ uirtuosū
esse. Itē Chrysoft. in dialog. suo lib. 3. ca. 5. dicit, quōd
quāto ē cœlū q̄ terra preciosius, et quāto preciosior est
anima q̄ corp⁹ tāto magis nobis reuerēdi et honorabi-
les esse debēt parētes spūales, id est prælati nostri, q̄ pa-
rentes carnales. Et subdit ibidē causam dicēs: Illi quip-
pe nos & carnis & sanguinis uoluptate genuerunt, hi
uero sunt nobis diuinę generatiōis autores. Secūdam
causam eiusedē ponit idem in eodē libro dicēs: Quia
maior uirtus prælati, præcipue sacerdotibus, à deo
data est q̄ carnalib. parentibus, tantūq̄ inter utros-
que differt, quantū inter præsentem uitā interest et fu-
turā. Alteri quippe in hanc, alteri uero in illam gene-
rūt. Et illi quidem nec corp⁹ orālē possunt propulsare
mortē, hi uero periturā animā saluauerunt frequēter
non solum docendo & monendo, sed etiā orationib.
adiuuādo. Parētes etiā naturales, si aliquas seculi pote-
states sublimes offenderint, filij eorū nihil eis possunt
prodesse, prælati uero parentes spirituales subditorū,
non solū potētes & reges, sed etiā ipsum deum frequē-
ter iratū sua nobis intercessione recōciliant. Per ipsos
Christū induimus, per ipsos cōiungimur dei filio, per
ipsos mēbra illius beati capitis efficimur. Propter q̄d
qui hos despiciunt eisq̄ detrahūt, magis mihi uidentur
rei q̄ Dathan & Abyron, digniq̄ maiori supplicio. Hęc
Chrysoft. Ista eadē, scilicet de prælato malo honoran-
do, etiā declarat uenerab. mag. Ioan. Gerson ita dicēs
Cōtra hoc præceptū dñi, scilicet honora parētes tuos,
grauiter peccāt hi, qui luis superiorib. quibuscunq̄ de-
trahunt aut maledicunt. Non enim propter maliciam
ali-

liquorum ministrorum eccl. siæ debet à quoquam fi-
 deli status prælaticus aut ecclesiasticus diffamari aut
 lædi, quia non perdit uirtutem suam missa celebrata
 aut baptismus siue aliud sacramentum propter mali-
 ciam ministrorum. Sed nec minus metur subditus
 obediendo humiliter prælato indigno & malo, imo,
 ut superius dictum est, plus meretur huiusmodi obe-
 diendo, q̄ bono. Sicut enim solem uisibilem quāta-
 que malicia aperientes fenestram, & si ad turandum
 uel ad occidendum hominem eam aperiat, non pro-
 hibet ab infusione luminis, & immissione radiorum,
 nec ipsum lumen prohibet malicia eiusdem quo mi-
 nus ingrediatur & domui se inundat: sic solem iusti-
 tiæ Christum malitia quantacunque ministri seu præ-
 lati ministerio suo uiam præparantis lumini suæ gra-
 tiæ, & quasi aperientis ei fenestram cordis eius quem
 baptizat, non prohibet, nec lumen gratiæ eius quo mi-
 nus intret, auertit. Simili modo intellige de cæteris
 officiis prælatorum erga subditos. Propter hoc etiam
 sic dicunt statuta ordinis Carthusiensis: Si cui durum
 aut graue aliquid imponere prior uoluerit, repugna-
 rephas non habemus, ne cum ei resisterimus, non ei,
 sed domino, cuius erga nos agit uices, resitisse inue-
 niamur. Et in eadem parte capi. 24. scribitur sic: Cum
 ab omnibus qui regulariter uiuere decreuerunt, obe-
 dientia magno studio sit seruanda, his tamen de-
 uotius & sollicitius quanto districtius apertiusq̄ sub-
 ire propositum, ne si (quod absit) ista defuerit, tanti la-
 bores non solum careant præmio, sed & supplicium
 damnationis incurrant. Altissima & angelica est, p-
 fessio Carthusiensium perfectissima & angelica debet
 esse obediētia & subiectio eorū. Iā quia libellus clau-
 dicus ē hoc, uos chariss. in fine ipsius cōmonere uolo
 ut

2. par. ca. 15

S P E C V L V M

ut sit semper ante oculos cordis uestri forma professio-
 nis uestre, timor dei, ignis geennæ, uestrorum me-
 moria peccatorum, dies mortis & recordatio passio-
 num domini nostri Iesu Christi. Considerate diligen-
 ter quanto labore desudent homines, quanto studio,
 quanto demum nō ipsius uitæ tm̄, sed & periculo ani-
 mæ ut tēporalia adipiscantur, & peritura cōgregent,
 ubi diu permanere non possunt, nec quæ possidentur,
 nec qui possidet. Pudeat itaque filium regni mino-
 ris studiū in retinenda adoptionis sue gloria inueniri,
 q̄ filium perditionis in coaceruādis perituris & cumu-
 landis sibi supplicijs semper māsuris. Pudeat eum sere-
 nissimum illū uultum patris sui uel leuiter cōristare,
 qui in tantā dignatus est eum gloriā adoptare. Pudeat,
 inquā, eum incōparabiles paternæ mensæ delicias
 deserere, & os paterno osculo sanctificatum immūdis
 porcorum filiquis polluere. Cogitet semper magnitu-
 dinē paternæ dilectiōis, reformidet quoq̄ si ingratus
 repertus fuerit, intolerandā seueritatem paternā indi-
 gnationis. Appendat ante oculos exigui laboris in-
 estimabile præmium, & e contrario momentaneæ uo-
 luptatis ineluctabile supplicium. Timeat tremendi iudi-
 cii futurā discussionē, in qua cū memorata fuerit præ-
 rogata nobis dona pietatis, districta animaduersione
 exigendum est à nobis & debitum cōdignæ seruitutis.
 Cōmemorabunt autē tribunal iudicis dignitas cōditio-
 nis, gloria diuinæ similitudinis, charitas redēptionis,
 effusio preciosi sanguinis, adoptio filiorum, promissa
 beatitudo regni cēlorum. Cōmemorabūtur et ad im-
 plenda præcepta collata subsidia, hostis imbecillitas,
 nostra desidia. O quanta tunc erit cōfusio trapidate cō-
 scientia. Heu q̄ amara, heu q̄ sera, heu q̄ infructuosa,
 tunc erit de præterito tēpore penitentiā. O si modo li-
 ceret

ceret uultū illū confusionis nostre inspicere. O si modo liberet districtiōe illā emēdatiore uita mitigare: Tunc accusante cōscientia null⁹ erit excusator, nunc correctā uita null⁹ erit tūc accusator. Vos igit gen⁹ electū, pgenies sancta, stirps regia, ut filij dei & filij charissimi, digne deo, digne tā o patre conuersamini, ut tunc lati eū sicut patrē excipiatis, cui nunc filiali affectu deseruitis. Non est filiorum adueniente patre trepidare aut latebras quærere, sed exultante spiritu certatim in occursum rucere, singulos ut prius ipse occurrat auhelare, cupide amplecti, affectuosissime de osculari, atq; in mētum de dulcissimi patris aduentu gaudij occursum, gestu, plausu, osculis, atq; amplexu testari. Tales filios, tam pios, tā deuotos, tā sedulos, benignissimus ac serenissimus pater paterna hilaritate excipit, & in unum innumeros amplexum, inflexis latius uulnis colligit, dulcesq; filios ad sacratissimū pectus astringens blanda manu blandoq; affectu demulcet, dicens: Nunc filij mei, nunc charissimi mei, nunc benedicti patris mei gloria regni mei mecū perfrui mini: nunc adoptionis uestre quanta sit dignitas, agnoscite, & quod fiendo seminastis, gaudētes metite. Jam labores uestri & lucus tēpora cursore uelocius abierunt: sed refrigerij uestri & gaudij tēpora me manēte abire non poterunt. Quia igit hilaritex implestis, quæ præcepi, percipite liberaliter quæ promisi. In illa die diuini uultus splendore illustrat⁹ homo agnoscere poterit gratia dei, quæ & quanta circa se fuerit. Et quoniam nihil in se dignum tanta largitate inueniet, eternas largitori gratias referet, qui uiuit & regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Finis Lib. II, qui dicitur
Speculum subditorum

M

De